

e-Studiegids Psychologie 2002-2003

<u>Bachelor</u>	2
Monodisciplinaire vakken	2
<u>Major-Minor</u>	
Psychologie-Bestuurskunde	16
Psychologie-Culturele Antropologie	19
Psychologie-Informatica	20
Psychologie-Pedagogische Wetenschappen	20
Psychologie-Politicologie	20
Psychologie-Wijsbegeerte	22
<u>Master</u>	23
<u>Oude Stijl</u>	23
Afstudeerrichtingen	23
• Cognitieve Psychologie	23
• Klinische- en Gezondheidspsychologie	42
• Methoden en Technieken	52
• Ontwikkelings- en Onderwijspsychologie	67
• Sociale- en Organisationspsychologie	78
Afstudeertrajecten	91
Algemeen Doctoraal	104
Vaardigheidsonderwijs	122

Bachelor

- **Tutoraat Academische Vaardigheden**
- **Inleiding in de psychologie**
- **Inleiding in de methoden en technieken**
- **Inleiding Ontwikkelings- en Onderwijspsychologie**
- **Inleiding Sociale en Organisationspsychologie**
- **Persoonlijkheds, klinische en gezondheidspsychologie**
- **Toetsende Statistiek**
- **Geschiedenis van de psychologie**
- **Cognitieve Psychologie en Biopsychologie**
- **Experimentele proefopzettenleer**

menttut2

Tutoraat Academische Vaardigheden ([>terug naar overzicht](#))

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Diverse docenten
Studiepunten:	5.0
Niveau:	100
Jaar:	1
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Inhoudelijke coordinatie :

Dr. N. Metaal, kamer 2-C03, tel. 5273651, E-mailadres: metaal@fsw.Leidenuniv.nl en

Dr. A. Wit, kamer 2-A37, tel. 5273722, E-mailadres: wit@fsw.Leidenuniv.nl

Organisatorische coordinatie :

Drs. A.G.M. Zandvliet, kamer 2-B03, tel. 5273607, E-mailadres: zandvliet@fsw.Leidenuniv.nl

Omschrijving:

In het studieonderdeel Tutoraat Academische Vaardigheden wordt een begin gemaakt met de academische vorming van de student, met name met de training in drie algemene academische vaardigheden: het houden van een voordracht, het schrijven van een artikel en het opzetten van een experiment. Tijdens de oefening in deze vaardigheden wordt tevens aandacht besteed aan correct taalgebruik, bibliotheekgebruik, het maken van literatuurverwijzingen en het samenstellen van een literatuurlijst. Naast academische vorming heeft het tutoraat nog een tweede doel: het bieden van ondersteuning, in het bijzonder in zake de bevordering van de studievoortgang. Deze doelstelling is nauw gekoppeld aan 'het bindend studieadvies' (BSA). Het BSA is een advies aan het eind van het eerste studiejaar over de voortzetting van de studie. Nadere informatie over het BSA, en over de maatregelen die in het kader van het BSA zijn genomen, wordt elders geleverd op de Website.

Onderwijsvorm:

In het tutoraat academische vaardigheden wordt gewerkt in tutorgroepen van twaalf studenten. De begeleidende docent is tegelijkertijd tutor en mentor. Bij de oefening met vaardigheden is de docent vooral tutor: hij of zij legt uit, controleert, beoordeelt en sanctioneert. In zijn of haar ondersteunende rol is de docent vooral mentor: hij of zij maakt wegwijs, geeft adviezen en goede raad, en helpt in geval van problemen. Onder leiding van de tutor komt elke tutorgroep in totaal twaalf keer bijeen. In het eerste trimester - Blok 1 - vinden in het kader van de vaardigheid 'een voordracht houden' zes bijeenkomsten plaats. In het tweede trimester - Blok 2 - worden drie bijeenkomsten besteed aan 'een artikel schrijven'. In het derde trimester - Blok 3 - worden drie bijeenkomsten besteed aan 'een experiment opzetten'. Naast de groepsbijeenkomsten vinden ook individuele contacten tussen tutor en student plaats. Zo begint het studiejaar met een individueel kennismakingsgesprek tussen tutor en student. Elke student kan vervolgens gedurende het studiejaar zelf het initiatief nemen tot een gesprek met de tutor, bijvoorbeeld omdat hij of zij wil praten over omstandigheden die de voortgang van de studie belemmeren. Ook tutores kunnen een dergelijk gesprek initiëren. Studenten dienen voor elke bijeenkomst een opdracht te maken en deze bij de tutor in te leveren. De tutor kijkt het werk vóór de betreffende bijeenkomst na, zodat het tijdens de bijeenkomst kan worden besproken. Een belangrijk deel van het leerproces vindt dus tijdens de tutorgroepbijeenkomst plaats. Vandaar dat aanwezigheid verplicht is.

Studiemateriaal:

Nico Metaal en Arjaan Wit produceren elk jaar in overleg met de Taakgroep Tutoraat een syllabus. Daarin staan de opdrachten die de studenten moeten maken, alsmede de achtergrondinformatie die daarvoor nodig is. Deze syllabus is te verkrijgen bij de Service-desk op de 1e etage van de Faculteit der Sociale Wetenschappen.

Toetsing:

Het bijwonen van alle twaalf bijeenkomsten is verplicht. Afwezigheid wegens dringende persoonlijk omstandigheden moet altijd vooraf bij de tutor worden gemeld. Afwezigheid wordt gesanctioneerd met aanvullende opdrachten en verdisconteerd in het eindcijfer. Alle (deel)opdrachten dienen te worden gemaakt en ingeleverd. De tutor kijkt het werk na en geeft een individuele beoordeling. Het tutoraat is succesvol afgerond als alle opdrachten, en daarmee alle drie blokken, met een voldoende zijn gehonoreerd. Onvoldoende gemaakte opdrachten kunnen niet worden gecompenseerd met cijfers voor andere opdrachten. Dit impliceert tevens dat een onvoldoende voor één blok niet kan worden gecompenseerd met cijfers voor de andere blokken. Per blok krijgen studenten een cijfer. Het eindcijfer van het tutoraat is het gemiddelde van de cijfers van de drie blokken. Succesvolle afronding van het tutoraat levert, behalve een cijfer, drie studiepunten op. De studiepunten worden aan het eind van het studiejaar, na de afronding van het derde blok **en het afronden van de proefpersonen** (meer info), als één geheel uitgekeerd.

Vrijstelling : Studenten met een afgeronde HBO- opleiding en studenten met een afgeronde propedeuse van een andere universitaire opleiding komen in aanmerking voor een vrijstelling voor het volgen van het tutoraat. Zij dienen daartoe een aanvraag in te dienen bij de Onderwijsdienst

Rooster:

Zie de 'Wegwijzer'.

P0025

Inleiding in de psychologie (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. N. Metaal, Dr. J. Groeneweg e.a.
Studiepunten:	7.0

Niveau: 100
Jaar: 1
Periode: 1e trimester

Coördinator:

Dr. N. Metaal, kamer 2-C03, tel. 5273651, E-mailadres: metaal@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

In de Inleiding in de Psychologie wordt een representatief en samenhangend overzicht van het totale vakgebied gegeven. De Inleiding is representatief in de zin dat een eerste kennismaking plaatsvindt met de belangrijkste stromingen en deelgebieden in de psychologie. De Inleiding is samenhangend in de zin dat het accent bij de kennismaking met de verschillende deelgebieden vooral ligt op hetgeen hen verbindt; dit in tegenstelling tot een presentatie waarin de psychologie niet meer is dan een optelsom van betrekkelijk onafhankelijke deelgebieden.

Onderwijsvorm:

Aangezien de meeste studenten nog geen ervaring hebben opgedaan met het in korte tijd verwerken van een grote hoeveelheid literatuur met een hoog abstractieniveau, worden hun ter ondersteuning zowel hoorcolleges als werkgroepen aangeboden.

De hoorcolleges

Gedurende de cursus worden vijftien hoorcolleges gepresenteerd. Met uitzondering van de vijfde week, waarin de deoltoets wordt afgenomen en de eerste week, waarin alleen op woensdag een college wordt gegeven, betekent dit dat er wekelijks twee colleges worden gegeven: één op maandag en één op woensdag. Een hoorcollege Inleiding is een twee uur durende bijeenkomst, waarin een docent een hoofdstuk uit het leerboek (*Gray*, zie Studiemateriaal) behandelt. De docenten bieden in een college ondersteuning bij de voorbereiding op het tentamen door uit te leggen, toe te lichten, en illustraties te geven. Tevens verschaffen zij inzicht in hoofd- en bijzaken. Daarnaast zullen de docenten ook andere en/of nieuwe invalshoeken behandelen, recent materiaal aandragen, een onderwerp uitdiepen of juist de psychologische kennis zoals die in het boek wordt gepresenteerd in een bredere context plaatsen.

De werkgroepen

Een werkgroep Inleiding bestaat uit één docent en maximaal 24 studenten (twee samengevoegde tutorgroepen). Elke werkgroep komt wekelijks bijeen, met uitzondering van de week waarin de deoltoets wordt afgenomen. Voor iedere student zijn er dus in totaal acht bijeenkomsten. Studenten zijn niet verplicht de werkgroepbijeenkomsten bij te wonen. Aan degenen die ervoor kiezen dit wel te doen, wordt na afloop een cijfer toegekend. Alleen als dit werkgroepcijfer hoger is dan het tentamencijfer wordt het betrokken in de berekening van het eindcijfer (zie Toetsing). In een werkgroep wordt onder leiding van een docent ondersteuning geboden bij de voorbereiding op het tentamen. Dit betekent overigens niet dat de docent zich in zijn uitleg zal beperken tot de tentamenstof: ook verdieping van de stof en (daarmee) enthousiasmering voor de psychologie staan op het programma. Wie ervoor kiest deel te nemen aan de werkgroepen verplicht zich ertoe dit volgens de regels van het spel te doen: aanwezigheid, voorbereiding, actieve inbreng en schriftelijke beantwoording van de toetsvragen. Met behulp van de toetsvragen wordt elke bijeenkomst kennis en inzicht over de betreffende hoofdstukken getoetst. De vraag wordt ter plekke door de docent uitgedeeld en vervolgens door de studenten schriftelijk beantwoord. De docenten beoordelen de antwoorden in termen van voldoende of onvoldoende. Voor de combinatie van deelname en beantwoording van de toetsvragen wordt een cijfer toegekend. Informatie over de berekening van dit cijfer staat in het werkboek (zie bij Studiemateriaal).

Studiemateriaal:

Studenten worden geconfronteerd met een substantieel, Engelstalig overzicht van het totale vakgebied door middel van het leerboek Gray, P. (2002), *Psychology (4th ed.)*. New York: Worth Publishers. Ter ondersteuning van de bestudering van Gray is een werkboek samengesteld. Hierin zijn per hoofdstuk uit Gray studievragen opgenomen over belangrijke onderwerpen. Tevens bevat het werkboek voorbeelden van 'echte' tentamenvragen. De studievragen in het werkboek fungeren als leidraad voor de wekelijkse bestudering van de hoofdstukken van het leerboek. Het werkboek bevat ook nadere informatie over de wijze waarop het deelttoetscijfer (zie Toetsing) en het werkgroepcijfer (zie Onderwijsvormen) meetellen voor het eindcijfer, alsmede over de spelregels van deelname aan de werkgroepen. Het werkboek is vanaf half augustus verkrijgbaar bij de Servicedesk op de eerste verdieping. Studenten die opzien tegen of moeite hebben met de omvangrijke Engelstalige tekst kunnen overwegen ter ondersteuning van de bestudering van de tentamenstof gebruik te maken van een Nederlandstalige inleiding: Metaal, N. & Jansz, J. (1999). *Psychologie. De stand van zaken* (8e gewijzigde druk). Lisse: Swets & Zeitlinger,. Dit boek kan in die zin behulpzaam zijn dat het in 300 Nederlandstalige pagina's een inleiding in de psychologie biedt die geschreven is voor een algemener publiek. Let wel: het Nederlandstalige boek is facultatief. Het wordt louter aanbevolen als hulpmiddel voor degenen die dat zelf nodig achten of prettig vinden; het boek behoort niet tot de tentamenstof.

Toetsing:

Voor het tentamen dient men zich aan/af te melden via U-TWIST.

Voor het tentamen dient *Gray* in zijn geheel te worden bestudeerd, met uitzondering van de Statistical Appendix. De eerste tentamengelegenheid is in week 45 (de week van 4 november 2002, zie voor de precieze datum het roosterboekje). De herkansing vindt plaats in januari 2003. Het tentamen bestaat uit 50 meerkeuze-vragen. In week 40 (de week van 30 september 2002) wordt een deeltoets afgenomen. De deeltoets bestaat uit 25 meerkeuze-vragen over de hoofdstukken 1 t/m 8. De deeltoets is van belang voor zowel de student als de opleiding psychologie. De student krijgt door middel van de deeltoets feedback over de effectiviteit van zijn of haar wijze van studeren tot dan toe; tevens wordt de gelegenheid geboden te wennen aan 'tentamen doen'. Voor de opleiding, in het bijzonder voor de tutores, geeft het deeltoetscijfer een indicatie van de vorderingen van de student. Evenals het werkgroepcijfer telt het deeltoetscijfer alleen mee als het hoger is dan dat voor het 'echte' tentamen. Het uiteindelijk voor de Inleiding behaalde cijfer (het eindcijfer) wordt berekend uit het voor het tentamen behaalde cijfer (het tentamencijfer), het deeltoetscijfer en het werkgroepcijfer. Zowel het deeltoetscijfer als het werkgroepcijfer tellen echter alleen mee - ieder voor 1/5 deel - als zij hoger uitvallen dan het tentamencijfer. Voor de definitieve regeling en voor voorbeelden van berekeningen van het eindcijfer wordt verwezen naar het werkboek. Het deeltoetscijfer en het werkgroepcijfer blijven geldig bij eventuele volgende tentamengelegenheden.

Vrijstellingsregeling

Studenten die elders vergelijkbare 'Introductions' met goed gevolg hebben afgerond, kunnen een vrijstelling aanvragen. Als deze wordt gehonoreerd worden zij vrijgesteld van het tentamen van *Gray*. De betreffende studenten dienen echter wel te laten zien dat zij hun kennis van de belangrijkste begrippen, principes en theorieën van de psychologie paraat hebben. Daartoe dienen zij een tentamen(tje) af te leggen over een beduidend minder omvattende, Nederlandstalige inleiding. Het betreft het boek dat ook reeds is aanbevolen als ondersteunende literatuur: Metaal, N. & Jansz, J. (1999). *Psychologie. De stand van zaken* (8e gewijzigde druk). Lisse: Swets & Zeitlinger. Studenten die in aanmerking denken te komen voor een vrijstelling voor Zimbardo dienen daartoe een aanvraag in te dienen bij de Onderwijsdienst. Er worden géén vrijstellingen verleend voor delen van Zimbardo. Indien hun aanvraag wordt gehonoreerd, dienen zij het tentamen *De stand van zaken*, bestaande uit 25 meerkeuzevragen, af te leggen. Daartoe bestaat twee maal per jaar, rond week 13 en week 43, gelegenheid. Precieze data worden drie weken van tevoren aangekondigd.

P0125A/2

Inleiding in de methoden en technieken (>terug naar overzicht)

Opleiding: Psychologie

Docent(en): dr. M. v.d. Leeden, drs. C.J. Verduin, drs. P.R. v.d. Bergh, prof.dr. W.J. Heiser, drs. B.M. Kneefel, drs. M.G. Polak

Studiepunten: 4.0

Niveau: 100

Jaar: 1

Periode: 1e trimester

Coördinator:

drs. P.R. van den Bergh, kamer 2B09, telefoon: 071 - 527 3767. Emailadres: bergh@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Een eerste kennismaking met een aantal kernbegrippen en grondprincipes van de methoden en technieken van het psychologisch onderzoek, in hun onderlinge samenhang. Dit omvat begrip van empirisch redeneren, opstellen van een toetsbaar onderzoeksidee, inzicht in de ethiek van psychologisch onderzoek, kiezen van dataverzamelmethode, vaststellen van betrouwbaarheid en validiteit, omgaan met beschrijvende statistiek en het verklaren van variantie.

Onderwijsvorm:

In negen colleges van twee uur wordt de stof geïntroduceerd en toegelicht door Prof.dr. W.J. Heiser. Van de student wordt uiteraard verwacht dat hij of zij de stof heeft bestudeerd die voor iedere bijeenkomst op het weekprogramma staat; dit wordt tijdens het computerpracticum met vijf kennisvragen getoetst. Het totaalcijfer voor deze toetsen telt mee bij de bepaling van het eindcijfer.

Naast de colleges zijn er negen werkgroepbijeenkomsten voor het uitwerken en bespreken van de opdrachten uit het werkboek. De werkgroepen worden begeleid door de hieronder genoemde docenten; voldoende deelname aan de werkgroepen levert een bonus op die meetelt bij het bepalen van het eindcijfer. Iedere werkgroepbijeenkomst wordt steeds voorafgegaan door een computerpracticum waarin data-analyse beoefend wordt met het programma SPSS. De practica worden begeleid door studentassistenten en zijn, omdat het vaardigheidsonderwijs is, verplicht.

Parallel aan de werkgroepen en practica in deel 1 en 2 loopt het projectonderwijs. Hierin voeren de studenten in kleine groepjes zelfstandig opdrachten uit. Ook het cijfer voor het projectonderwijs telt mee bij het bepalen van het eindcijfer; projectonderwijs is vaardigheidsonderwijs en daarom verplicht.

Benodigheden voor het Computerpracticum Voor de eerste bijeenkomst van het practicum dient men te beschikken over de syllabus Introductie PC-gebruik, een printaccount en een diskette. Alles is verkrijgbaar bij de Verkoop Onderwijsmaterialen. Tevens dient men het werkboek mee te nemen (omdat daarin de opdrachten voor het practicum zijn opgenomen) en een schrift om de resultaten in bij te houden en de vragen te beantwoorden.

Studiemateriaal:

- De Vocht, A. (2000 of later). Basishandleiding SPSS 10.0 voor Windows. Bijleveld Press.
- Rosnow, R.L. & Rosenthal, R. (2002). Beginning behavioral research: a conceptual primer. (4th edition), Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, Hoofdstukken 1-6.
- Moore, D. & McCabe, G. (2001). Introduction to the practice of statistics, (3rd edition). New York: W.H. Freeman. Hoofdstukken 1, 2 en 3.
- Werkboek Inleiding in de Methoden Technieken. Verkrijgbaar bij de servicedesk.
- Introductie tot Personal Computer gebruik. Verkrijgbaar bij de servicedesk.

Toetsing:

Aan het eind van elk deel wordt een tentamen afgenomen dat bestaat uit 40 meerkeuzevragen met elk vier alternatieven. Bij de bepaling van het eindcijfer spelen naast het tentamencijfer ook het cijfer voor de kennistoetsen, het cijfer voor het project en de bonus bij voldoende deelname aan de werkgroepen een rol. De preciese berekeningswijze van het eindcijfer zal nog bekend worden gemaakt. Het eindcijfer en de studiepunten worden alleen toegekend indien het practicum is gelopen en de opdrachten voor het projectonderwijs zijn ingeleverd en voldoende beoordeeld. Voor nadere toelichting op de regeling en gang van zaken leze men het Voorwoord van het werkboek.

Gebruik DLO:

Inleiding in de Methoden en Technieken maakt gebruik van de digitale leeromgeving Blackboard. Het Blackboardadres staat in het werkboek Inleiding in de Methoden en Technieken. Op Blackboard treft men onder meer een oefenpracticum aan, WEPS geheten, dat aansluit bij de werkgroepbijeenkomsten.

oeno2

Inleiding Ontwikkelings- en Onderwijspsychologie *(>terug naar overzicht)*

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Prof. dr. P. M. Westenberg, dr. J.J. Beishuizen
Studiepunten:	7.0
Niveau:	200
Jaar:	1
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Dr. J.J. Beishuizen, kamer 2 A05, tel. 071-5273380.

Omschrijving:

Het vakgebied van de ontwikkelings- en onderwijspsychologie heeft als onderwerp processen van ontwikkeling, rijping en leren gedurende de kinder- en jeugdijaren.

Doelstelling van deze inleidende cursus vormt de verwerving van kennis over en inzicht in:

- basisconcepten, theorieën en onderzoek op het gebied van de normale ontwikkeling;
- basisconcepten, theorieën en onderzoek op het terrein van leren en onderwijzen;
- beroepsaspecten en het werkveld van de ontwikkelings en onderwijspsycholoog.

Inhoud: . theoretische uitgangspunten van de ontwikkelingspsychologie;. lichamelijke ontwikkeling;. taalontwikkeling;. cognitieve ontwikkeling en intelligentie;. sociaal-emotionele en persoonlijkheidsontwikkeling;. sociaal-gefundeerde modellen van ontwikkeling en leren;. de relatie tussen ontwikkeling en leren;. kennisverwerving;. motivatie en leren.

Onderwijsvorm:

Hoorcolleges, films, videomateriaal.

Studiemateriaal:

1. Berk, L.E. (2000). Child evelopment (5th ediiton). Boston: Ally & Bacon.
2. Syllabus, verkrijgbaar bij de Servicedesk, 1e verd.

Toetsing:

Het tentamen bestaat uit 50 multiple choice-vragen met betrekking tot de literatuur en de collegestof.

Inschrijving:

U-Twist.

Gebruik DLO:

Blackboard.

psyb1so2

Inleiding Sociale en Organisationspsychologie (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Prof.dr. E. van Dijk, dr. H. Steensma, dr. W. van Breukelen e.a.
Studiepunten:	7.0
Niveau:	100
Jaar:	1
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Prof.dr. E. van Dijk

Omschrijving:

Doelstelling In de sociale psychologie bestudeert men hoe onze gedachten, gevoelens en ons gedrag worden beïnvloed door andere personen en hoe wij anderen beïnvloeden. In deze cursus maken de deelnemers op een inleidend niveau kennis met de belangrijkste theorieën en bevindingen uit de sociale psychologie. Daarbij wordt aandacht besteed aan sociale waarneming en sociale cognitie (hoe vergaren mensen kennis over hun sociale omgeving, bijvoorbeeld hoe vormen we ons een indruk van andere personen), attitudes (hoe vormen we ons een mening en hoe is die mening te beïnvloeden), en gedrag in groepen (bijvoorbeeld groepsprestaties, groepsbeslissingen). Een van de belangrijkste toepassingsgebieden van de sociale psychologie is de organisatiopsychologie. Dit toepassingsgebied richt zich op het functioneren van individuen en groepen in arbeidsorganisaties, en omvat vraagstukken met betrekking tot motivatie, macht en leiderschap, communicatie, onderhandelen en conflicthantering. De kennis omtrent algemene sociaalpsychologische principes zal in deze cursus worden gebruikt om meer inzicht te krijgen in het gedrag van mensen in organisaties.

Onderwijsvorm:

Er zijn 16 colleges van twee uur. In acht colleges wordt de sociale psychologie en het boek van Baron et al. behandeld. De overige acht colleges gaan over de organisatiepsychologie (Schultz et al.). Voor deeltijdstudenten worden twaalf hoorcolleges gegeven.

Studiemateriaal:

Voor het S-deel:

Baron, R.A., Byrne, D., & Johnson (1998). Exploring social psychology. Bacon & Allyn.

Voor het O-deel:

Schultz, D., & Schultz, S.E. (2002). Psychology and work today (8e ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson.

Toetsing:

Schriftelijk tentamen met 25 MC-vragen (S-deel) en 25 MC-vragen (O-deel).

Inschrijving:

Via U-Twist

Gebruik DLO:

Blackboard

psyb1pkg2

Persoonlijkheids, klinische en gezondheidspsychologie (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. A.J.W. van der Does, prof.dr. S. Maes, dr. P.P. Moormann
Studiepunten:	7.0
Niveau:	200
Jaar:	1
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Dr. A.J.W. van der Does, kamer 2 B55, tel. 5273377

Omschrijving:

De persoonlijkheidspsychologie houdt zich bezig met de bestudering van de mens als individu. In het inleidend onderwijs wordt kennis en inzicht verschaft m.b.t. de verschillende invalshoeken van waaruit het begrip persoonlijkheid benaderd kan worden. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de implicaties die deze verschillende invalshoeken hebben voor praktijk, zoals bijvoorbeeld op het gebied van therapie en diagnostiek. De klinische psychologie omvat psychopathologie en behandeling. In de colleges psychopathologie worden de belangrijkste psychische aandoeningen belicht. Daarnaast

wordt geïllustreerd hoe met behulp van interviews, observaties, tests en vragenlijsten de aanwezigheid en de aard van psychische aandoeningen wordt onderzocht. Tenslotte wordt behandeld het ontwikkelen, toepassen en evalueren van psychologische behandelingen. De gezondheidspsychologie richt zich vooral op het voorkomen van ziektes, op gezondheidsbevordering en op het met behulp van psychosociale methoden beïnvloeden van het verloop van ziektes. Hierbij is ook aandacht voor de relatie tot persoonlijkheidskenmerken. Waar bij de klinische psychologie het afwijkende gedrag centraal staat, bestudeert de gezondheidspsychologie veeleer alledaagse, normale gedragingen, die de gezondheid in gunstige of ongunstige zin kunnen beïnvloeden.

Onderwijsvorm:

De cursus wordt gegeven in de vorm van 16 hoorcolleges van 2 uur.

- College 1 tot en met 7: Persoonlijkheidspsychologie (Moormann)
- College 8 tot en met 13: Klinische psychologie (Van der Does)
- College 14 tot en met 16: Gezondheidspsychologie (Maes)

Studiemateriaal:

- Carver, C.S. & Scheier, M.F. (2000) . Perspectives on Personality. 4th edition, Allyn and Bacon. Hoofdstukken: 1, 4, 7, 8, 9, 11, 13. (202 pp)
- Maes, S. & van Elderen, Th. (1998). Health Psychology. In: Eysenck, M. (Ed.) European Textbook of Psychology, Addison Wesley, London. (80 pp). Verkrijgbaar als syllabus.
- Het boek voor klinische psychologie wordt later bekend gemaakt. Zie ook cursusinformatie op de website en de teleleeromgeving.

Toetsing:

De cursus wordt afgesloten met een multiple-choice tentamen.

toetsstat2

Toetsende Statistiek *(>terug naar overzicht)*

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	dr. M. v.d. Leeden, drs. C.J. Verduin, drs. P.R. v.d. Bergh, prof.dr. W. Heiser, drs. B.M. Kneefel, drs. M.G. Polak
Studiepunten:	6.0
Niveau:	100
Jaar:	1
Periode:	2e trimester

Coördinator:

drs. B.M. Kneefel, kamer 2B30, telefoon: 071 - 527 3762. Emailadres: kneefel@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

In dit onderdeel wordt kennis van de waarschijnlijkheidsrekening opgehaald en toegepast bij statistische toetsen die in de psychologie het meest gebruikt worden. Het doel is om inzicht te verkrijgen in de begrippen steekproevenverdeling, statistische betrouwbaarheid, en hypothese toetsing, en tevens in de uitgangspunten en werkwijze van diverse significantietoetsen. Men moet deze toetsen ook in een gegeven situatie zelf kunnen uitkiezen en uitvoeren.

Onderwijsvorm:

In negen colleges van twee uur wordt de stof geïntroduceerd en toegelicht door Prof.dr. W.J. Heiser. Van de student wordt uiteraard verwacht dat hij of zij de stof heeft bestudeerd die voor iedere bijeenkomst op het weekprogramma staat; dit wordt tijdens het computerpracticum met vijf kennisvragen getoetst. Het totaalcijfer voor deze toetsen telt mee bij de bepaling van het eindcijfer.

Naast de colleges zijn er negen werkgroepbijeenkomsten voor het uitwerken en bespreken van de opdrachten uit het werkboek. De werkgroepen worden begeleid door de hieronder genoemde docenten; voldoende deelname aan de werkgroepen levert een bonus op die meetelt bij het bepalen van het eindcijfer. Iedere werkgroepbijeenkomst wordt steeds voorafgegaan door een computerpracticum waarin data-analyse beoefend wordt met het programma SPSS. De practica worden begeleid door studentassistenten en zijn, omdat het vaardigheidsonderwijs is, verplicht.

Parallel aan de werkgroepen en practica in deel 1 en 2 loopt het projectonderwijs. Hierin voeren de studenten in kleine groepjes zelfstandig opdrachten uit. Ook het cijfer voor het projectonderwijs telt mee bij het bepalen van het eindcijfer; projectonderwijs is vaardigheidsonderwijs en daarom verplicht.

Benodigheden voor het Computerpracticum Voor de eerste bijeenkomst van het practicum dient men te beschikken over de syllabus Introductie PC-gebruik, een print-account en een diskette. Alles is verkrijgbaar bij de Verkoop Onderwijsmaterialen. Tevens dient men het werkboek mee te nemen (omdat daarin de opdrachten voor het practicum zijn opgenomen) en een schrift om de resultaten in bij te houden en de vragen te beantwoorden.

Studiemateriaal:

- De Vocht, A. (2000 of later). Basishandleiding SPSS 10.0 voor Windows. Bijleveld Press.
- Moore, D. & McCabe, G. (2001). Introduction to the practice of statistics, (3rd edition). New York: W.H. Freeman. Hoofdstukken 4 t/m 9; 10.2.
- Werkboek Toetsende Statistiek. Verkrijgbaar bij de servicedesk.
- Introductie tot Personal Computer gebruik. Verkrijgbaar bij de servicedesk.

Toetsing:

Aan het eind van elk deel wordt een tentamen afgenomen dat bestaat uit 40 meerkeuzevragen met elk vier alternatieven. Bij de bepaling van het eindcijfer spelen naast het tentamencijfer ook het cijfer voor de kennistoetsen, het cijfer voor het project en de bonus bij voldoende deelname aan de werkgroepen een rol. De preciese berekeningswijze van het eindcijfer zal nog bekend worden gemaakt. Het eindcijfer en de studiepunten worden alleen toegekend indien het practicum is gelopen en de opdrachten voor het projectonderwijs zijn ingeleverd en voldoende beoordeeld. Voor nadere toelichting op de regeling en gang van zaken leze men het Voorwoord van de werkboeken.

Gebruik DLO:

Toetsende Statistiek maakt gebruik van de digitale leeromgeving Blackboard. Het Blackboardadres staat in het werkboek Toetsende Statistiek. Op Blackboard treft men onder meer een oefenpracticum aan, WEPS geheten, dat aansluit bij de werkgroepbijeenkomsten.

Geschiedenis van de psychologie ([->terug naar overzicht](#))

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. S. Bem
Studiepunten:	4.0
Niveau:	100
Jaar:	1
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Dr. S. Bem, kamer 2-B10, tel. 5273645, E-mailadres: bem@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

In de cursus geschiedenis van de Psychologie wordt de aandacht gevestigd op de historiciteit, dat wil zeggen de erkenning van veranderlijkheid en feilbaarheid van kennis in het algemeen en psychologische kennis in het bijzonder. Tevens wordt duidelijk gemaakt dat zowel wetenschapsinterne als -externe factoren aan de ontwikkeling van de psychologie hebben bijgedragen, en hoe (ook nu nog) psychologie schatplichtig is aan andere (sociale) wetenschappen en de filosofie. De cursus behelst naast de geschiedenis van de psychologie van 1600 tot WO I:

- een inleiding in de theorie en geschiedenis van wetenschap.
- een inleiding in de filosofische terminologie
- een (hernieuwde) kennismaking met maatschappijgeschiedenis.

Op deze wijze wordt een historische en grondslagenbenadering bevorderd die tevens een beeld geeft van het werkterrein van de theoretische psychologie.

Onderwijsvorm:

10 Hoorcolleges.

Studiemateriaal:

Bem, S. (1985). *Het Bewustzijn Te Lijf*. Geschiedenis van de psychologie. Meppel: Boom.
Een werkboekje met een overzicht van de wekelijks te bestuderen stof, vragen voor bestudering en discussie, en andere informatie die de stof kan verhelderen verkrijgbaar bij de Servicedesk op de 1e etage van de Faculteit der Sociale Wetenschappen.

Toetsing:

Aan/afmelden voor het tentamen via U-TWIST. Tentamen, bestaande uit 50 MC-vragen

Gebruik DLO:

Blackboard: blackboard.Leidenuniv.nl

Cognitieve Psychologie en Biopsychologie (->terug naar overzicht)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. W. La Heij, Dr. G. Wolters (Cognitieve Psychologie); Prof. Dr. H.A.M. Middelkoop, Dr. F. v.d. Velde (Biopsychologie)
Studiepunten:	7.0
Niveau:	200
Jaar:	1
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Cognitieve psychologie : Dr. W. La Heij, kamer 2-B18, tel. 5273636, E-mailadres: laheij@fsw.LeidenUniv.nl

Biopsychologie : Prof. dr. H.A.M. Middelkoop, kamer 2-A47, tel. 5273630 (FSW) / 5262125 (LUMC).

Omschrijving:

De cognitieve psychologie bestudeert algemene menselijke functies zoals waarnemen, aandacht, geheugen, taal, denken, beslissen en motoriek. Cognitief psychologen trachten antwoorden te geven op vragen als: hoe herkennen we woorden; hoe onthouden we namen; hoe zetten we gedachten om in spraak; en hoe lossen we problemen op? De doelstelling van het vakgebied is om observeerbaar, en in goed gecontroleerde experimenten meetbaar, gedrag te beschrijven en te verklaren. In het inleidend onderwijs wordt kennis en inzicht verschaft met betrekking tot:- het uitgangspunt om de mens te beschouwen als een informatieverwerkend systeem- de belangrijkste theorieën en modellen voor de verschillende functies en functiestoornissen- de methoden om gedragsverschijnselen te observeren en te meten- de toepassingen van de theoretische inzichten in praktische situaties

De biopsychologie bestudeert de wijze waarop gedrag en psychologische processen gestuurd worden door het zenuwstelsel en het hormonaal systeem. De verkregen kennis is van groot belang voor veel sub-disciplines binnen de psychologie, zoals de klinische- en gezondheidspsychologie, de cognitieve psychologie en de ontwikkelingspsychologie. In de cursus worden de volgende onderwerpen behandeld: - de werking van de zenuwcel; - communicatie tussen zenuwcellen- de ontwikkeling van het zenuwstelsel- slapen en waken- emotie en stress- leren en geheugen- lateralisatie en taalstemmingstoornissen- onderzoeksmethoden van de biopsychologie

Onderwijsvorm:

De Cognitieve Psychologie en de Biopsychologie worden behandeld in twee parallelle series van elk acht hoorcolleges van 2 uur. Daarnaast wordt een computerpracticum gegeven waarin tijdens 4 bijeenkomsten van elk 2 uur klassieke experimenten uit de cognitieve psychologie en onderwerpen uit de biopsychologie worden gedemonstreerd.

Studiemateriaal:

Cognitieve Psychologie :

An introduction to Cognitive Psychology: Processes and disorders (1999). David Groome, Hazel Dewart, Anthony Esgate, Kevin Gurney, Richard Kemp and Nicola Towell. Psychology Press. ISBN 0-86377-640-x

Biopsychologie : Kalat, J.W. (2001). *Biological Psychology* . Wadsworth/Thomson Learning, 7th edition. Hoofd-stukken 2, 3, 4, 5, 9, 12, 13, 14 en 15.

Een practicum syllabus, voor aanvang van de cursus verkrijgbaar bij de Servicedesk op de 1e etage van de Faculteit der Sociale Wetenschappen.

Toetsing:

Aan/afmelden voor het tentamen via U-TWIST. Het schriftelijk tentamen bestaat uit 30 mc-vragen Cognitieve Psychologie en 30 mc-vragen Biopsychologie. Er wordt één eindcijfer berekend, maar om voor het tentamen te slagen moeten beide onderdelen voldoende zijn gemaakt. Daarnaast moeten de practicumopdrachten zijn afgerond.

Gebruik DLO:

Blackboard: blackboard.leidenuniv.nl

psyb1ep2

Experimentele proefopzettenleer (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	drs. P. van den Bergh, dr. M. van der Leeden, drs. C.J. Verduin, prof.dr. W.J. Heiser, drs. B.M. Kneefel, drs. M.G. Polak
Studiepunten:	6.0
Niveau:	100
Jaar:	1
Periode:	3e trimester

Coördinator:

dr. M. van der Leeden, kamer 2B13, telefoon: 071 - 527 3763. Emailadres: vanderleeden@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Inzicht krijgen in de sterke en zwakke punten van verschillende soorten proefopzetten die in de psychologie gebruikt worden. Leren kennen en kunnen toepassen van de criteria om proefopzetten met elkaar te vergelijken. Kennis maken en oefenen met statistische methoden voor (quasi-) experimentele gegevens, waaronder regressie analyse, variantie analyse en analyse van contingentietabellen.

Onderwijsvorm:

In negen colleges van twee uur wordt de stof geïntroduceerd en toegelicht door Prof.dr. W.J. Heiser. Van de student wordt uiteraard verwacht dat hij of zij de stof heeft bestudeerd die voor iedere bijeenkomst op het weekprogramma staat; dit wordt tijdens het computerpracticum met vijf kennisvragen getoetst. Het totaalcijfer voor deze toetsen telt mee bij de bepaling van het eindcijfer. Naast de colleges zijn er negen werkgroepbijeenkomsten voor het uitwerken en bespreken van de opdrachten uit het werkboek. De werkgroepen worden begeleid door de hierboven genoemde docenten; actieve deelname aan de werkgroepen, voorbereiding van de stof en het maken van de

opdrachten leveren een bonus op die meetelt bij het bepalen van het eindcijfer. Iedere werkgroepbijeenkomst wordt steeds voorafgegaan door een computerpracticum waarin data-analyse beoefend wordt met het programma SPSS. De practica worden begeleid door studentassistenten en zijn, omdat het vaardigheidsonderwijs is, verplicht.

Benodigheden voor het Computerpracticum Voor de eerste bijeenkomst van het practicum dient men te beschikken over de syllabus Introductie PC-gebruik, een print-account en een diskette. Alles is verkrijgbaar bij de servicedesk. Tevens dient men het werkboek mee te nemen (omdat daarin de opdrachten voor het practicum zijn opgenomen) en een schrift om de resultaten in bij te houden en de vragen te beantwoorden.

Studiemateriaal:

- De Vocht, A. (2000 of later). Basishandleiding SPSS 10.0 voor Windows. Bijleveld Press.
- Rosnow, R.L. & Rosenthal, R. (2001). Beginning behavioral research: a conceptual primer (4th edition). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, Hoofdstukken 7 t/m15.
- Moore, D. & McCabe, G. (1999). Introduction to the practice of statistics,(3rd edition). New York: W.H. Freeman. Hoofdstukken 10 t/m 12.
- Werkboek Experimentele Proefopzettenleer. Verkrijgbaar bij de servicedesk.
- Introductie tot Personal Computer gebruik. Verkrijgbaar bij de servicedesk.

Toetsing:

Aan het eind van elk deel wordt een tentamen afgenomen dat bestaat uit 40 meerkeuzevragen met elk vier alternatieven. Bij de bepaling van het eindcijfer spelen naast het tentamencijfer ook het cijfer voor de kennistoetsen, het cijfer voor het project en de bonus bij voldoende deelname aan de werkgroepen een rol. De preciese berekeningswijze van het eindcijfer zal nog bekend worden gemaakt. Het eindcijfer en de studiepunten worden alleen toegekend indien het practicum is gelopen en de opdrachten voor het projectonderwijs zijn ingeleverd en voldoende beoordeeld. Voor nadere toelichting op de regeling en gang van zaken leze men het Voorwoord van de werkboeken.

Gebruik DLO:

Experimentele Proefopzettenleer maakt gebruik van de digitale leeromgeving Blackboard. Het Blackboardadres staat in het werkboek Experimentele Proefopzettenleer. Op Blackboard treft men onder meer een oefenpracticum aan, WEPS geheten, dat aansluit bij de werkgroepbijeenkomsten.

MajorMinor

Psychologie - Bestuurskunde

BPBK199

Bestuurskunde I, Inleiding

Opleiding:	Bestuurskunde
Docent(en):	Mr. dr. M.E. Tuurenhout, prof. dr. J. de Vries
Studiepunten:	7.0
Niveau:	100
Jaar:	1
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Mr. dr. M.E. Tuurenhout

Omschrijving:

In dit vak maakt de student kennis met de bestuurskunde. De bestuurskunde probeert te begrijpen hoe de wereld van het openbaar bestuur werkt. Zij probeert tot een evenwichtige en kritische beoordeling van de kwaliteit van het openbaar bestuur te komen. Daarnaast probeert de bestuurskunde ideeën aan te dragen over hoe het openbaar bestuur kan worden verbeterd. In vogelvlucht worden belangrijke thema's uit de bestuurskunde belicht, te weten: bestuurskundige kaartkennis, beleid en sturing, organisatie en management, bestuursgeschiedenis en politiek en bestuur. In de werkcolleges worden centrale onderwerpen uit de literatuur nader uitgewerkt aan de hand van opdrachten, stellingen, rollenspellen etc. Ook worden de studenten getraind in het schrijven van korte wetenschappelijke teksten over bestuurskundige onderwerpen.

Onderwijsvormen:

Hoorcolleges en verplichte werkcolleges

Studiemateriaal:

- G.H.J.M. Neelen, M.R. Rutgers en M.E. Tuurenhout (red), *De bestuurlijke kaart van Nederland*, Bussum, 1999
- U. Rosenthal, e.a., *Openbaar bestuur, Beleid, organisatie en politiek*, Alphen aan den Rijn, 1996 (vijfde geheel herziene druk)

Toetsing:

Midtermtentamen, gesloten boek tentamen en schrijfopdrachten in het kader van de werkcolleges. Zowel het cijfer voor het tentamen als het gemiddelde cijfer voor de schrijfopdrachten dienen voldoende (tenminste 5,5) te zijn.

Rooster:

Zie het rooster op de website

Inschrijving:

Hoorcolleges: nietWerkcolleges: Bachelorstudenten (monodisciplinair en major) worden door de opleiding ingedeeld in werkgroepen. Tentamens: inschrijving via U-Twist

Gebruik DLO:

Blackboard

BPBK299

Bestuurskunde II: Besluitvorming

Opleiding:	Bestuurskunde
Docent(en):	Dr. W.J. van Noort, prof. dr. B. Steunenberg
Studiepunten:	6.0
Niveau:	100
Jaar:	1
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Dr. W.J. van Noort

Omschrijving:

In het vak Bestuurskunde I hebben de studenten kennis gemaakt met een aantal centrale pijlers in de theorie en de praktijk van het openbaar bestuur.

In Bestuurskunde II spitst de aandacht zich toe op een fundamenteel aspect van het functioneren van het openbaar bestuur: besluitvorming. Hierbij gaan we in op vier vragen:

- Onder welke omstandigheden komen maatschappelijke problemen op de agenda van het openbaar bestuur?
- Hoe verlopen besluitvormingsprocessen?
- Hoe zijn de uitkomsten van besluiten te verklaren?
- Welke rol spelen instituties daarbij?

Onderwijsvormen:

Hoorcolleges en werkcolleges (deelname aan de werkcolleges is verplicht)

Studiemateriaal:

- D. Stone, *Policy paradox*, Glenview: Scott, Foresman 1997 (delen)
- nader op te geven artikelen
- B. Steunenbergh (2001) *Institutionele verandering: Naar een bestuurskunde bewegend tussen 'vloeibare' en 'gestolde' voorkeuren*. Bussum: Coutinho.

Toetsing:

Schriftelijke groepsopdracht in het kader van werkcolleges (1/3 eindcijfer), schriftelijk tentamen over hoorcollegestof (2/3 eindcijfer). Zowel het gemiddelde cijfer voor de opdrachten, als het cijfer voor het tentamen dienen voldoende (tenminste 5,5) te zijn.

Ingangseis/-advies:

Geen

Rooster:

Zie het rooster op de website

Inschrijving:

Tentamen: via U-Twist

BPBK399

Bestuurskunde III: Organisatie & Management

Opleiding:	Bestuurskunde
Docent(en):	Prof. dr. A.J.G.M. Bekke e.a.
Studiepunten:	6.0
Niveau:	100
Jaar:	1
Periode:	3e trimester

Coördinator:

J. Oldersma

Omschrijving:

Bestuurskunde III vormt een inleiding op de literatuur over inrichting en management van organisaties in het algemeen en overheidsorganisaties in het bijzonder. Thema's daarbij zijn de organisatie en haar omgeving, organisatiestructuur, de effectiviteit van een organisatie, organisatiecultuur en machtsprocessen in een organisatie. Ook wordt aandacht geschonken aan managementaspecten van overheidsorganisaties. Na bestudering van de literatuur en het bijwonen van de colleges heeft de student kennis van en inzicht in de belangrijkste basisbegrippen binnen het vakgebied organisatie en management. Bij de werkcolleges van Bestuurskunde III gaat het om het zelfstandig verrichten van een onderzoek op het gebied van de bestuurskunde, in het bijzonder organisatie en management. De werkgroepen zijn bedoeld om studenten tijdens de verschillende stadia van het onderzoek te

begeleiden. Het uiteindelijke resultaat(het propedeusewerkstuk) en de mondelinge presentatie hiervan worden beoordeeld bij het onderdeel Propedeusewerkstuk.

Onderwijsvormen:

Hoorcolleges en werkcolleges (deelname aan de werkcolleges is verplicht)

Studiemateriaal:

- hoor en werkcollegestof
- D. Jaffee, *Organization theory: tension and change* , Boston, McGraw Hill, 2001
- H. Bekke & J. de Vries, *De Ontpoldering van de Nederlandse Landbouw* , Uitgeverij Garant, Leuven/Apeldoorn, 2001
- H. Bekke, J. de Vries, G. Neelen, *De salto mortale van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij: beleid, organisatie en management op een breukvlak* , Alphen a/d Rijn, Samsom H.D. Tjeenk Willink, 1994.

Toetsing:

Participatie in de werkgroep (25%) en een tentamen (75%). Alle onderdelen moeten afzonderlijk met een voldoende (tenminste 5,5) zijn beoordeeld.

Rooster:

Zie het rooster op de website

Psychologie - Culturele Antropologie

A1C2

Inleiding Culturele Antropologie

Opleiding:	Culturele antropologie en sociologie der niet-westerse samenlevingen
Docent(en):	dr. F.E. Tjon Sie Fat
Studiepunten:	4.0
Niveau:	100
Jaar:	1
Periode:	1e semester

A1SOC

Inleiding Sociologie

Opleiding:	Culturele antropologie en sociologie der niet-westerse samenlevingen
Docent(en):	...
Studiepunten:	6.0
Niveau:	100
Jaar:	1
Periode:	1e semester

A1SON

Inleiding Ontwikkelingssociologie

Opleiding:	Culturele antropologie en sociologie der niet-westerse samenlevingen
Docent(en):	...
Studiepunten:	4.0
Niveau:	100
Jaar:	1
Periode:	1e semester

Psychologie-Informatica

Vakinformatie nog niet bekend, zie ook de website van Informatica.

Psychologie-Pedagogische Wetenschappen

Zie voor de vakinformatie de website van Pedagogische wetenschappen

Psychologie-Politicologie

- **Nationale Politiek**
- **Inleiding politieke wetenschap**

Nationale Politiek

Opleiding:	Politologie
Docent(en):	Dr. J.J.M. van Holsteyn (hoorcolleges), mw.dr. O.B.R.C. van Cranenburgh, drs. J.P. Vollaard (werkcolleges)
Studiepunten:	7.0
Niveau:	100
Jaar:	1
Periode:	1e trimester

Omschrijving:

De cursus Nationale politiek beoogt een algemene inleiding te geven in de politicologische analyse van het Nederlandse politieke bestel. In de cursus komen zowel een aantal theoretische begrippen als op grond van wetenschappelijk onderzoek verkregen inzichten in het functioneren van het Nederlandse politieke bestel aan de orde. Onderwerpen die worden behandeld zijn ondermeer democratie, staat- en staatsvorming, verzuiling en ontzuiling, politieke stromingen, politieke partijen, kiesstelsels en kiesgedrag, kabinetsformatie en staatkundige vernieuwing, regering, parlement en ambtelijk apparaat, politieke participatie, pressiegroepen, rechter en media, overheidsbeleid, Europa en Nederland.

Onderwijsvorm:

De cursus bestaat uit hoorcolleges en werkcolleges. Per hoorcollege wordt literatuur opgegeven die de deelnemers van tevoren dienen te bestuderen. Tijdens de werkcolleges, die in kleinere groepen plaatsvinden, wordt een eigen inbreng van de studenten verwacht, onder meer door het bespreken van de opgegeven literatuur.

Studiemateriaal:

- Rudy B. Andeweg en Galen A. Irwin, *Governance and Politics in the Netherlands*, London/New York; Palgrave, 2002 (vanaf eind juli verkrijgbaar in de boekhandel)
- Joop van Holsteyn en Cas Mudde (red.), *Democratie in verval?*, Amsterdam: Boom 2002
- Reader met aanvullende literatuur. De reader met de studentenhandleiding zijn vanaf eind augustus verkrijgbaar bij de Afdeling Onderwijsmaterialen van de Sociale Faculteit, Wassenaarseweg 52

Toetsing:

Halverwege de cursus wordt een mid-term tentamen afgenomen, gevolgd door een eindtentamen onmiddellijk na afloop van de onderwijsperiode. De literatuur voor de hoor- en werkcolleges maakt deel uit van de verplichte tentamenstof.

Inleiding politieke wetenschap

Opleiding:	Politicologie
Docent(en):	Prof.dr. P. Mair (lectures), en mw.drs. E. Mastenbroek
Studiepunten:	7.0
Niveau:	100
Jaar:	1
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Departement Politieke Wetenschap, Wassenaarseweg 52, 5273950

Omschrijving:

The course builds upon the introductory courses on National Politics and International Politics in the preceding trimesters. The course aims to provide a systematic overview of the core concepts, the major approaches, the primary fields of study, and the most frequently used methods of political science. Political science is not defined by a single theoretical perspective, but by its object of study. 'Politics' is a household term, often used in a pejorative sense, but what is meant by the term? Why do many people have negative associations with that term? We look at core concepts such as 'power' and 'the state', and we discuss the strengths and weaknesses of normative and empirical approaches to the study of politics. The course continues to provide a tour d'horizon of the state of the discipline in various fields of study (from political culture to judicial politics). Next we discuss the choices that a political scientist has to make when selecting an appropriate research method. The course ends with a look at the organisation of the discipline, and recent developments in political science. Language: If only Dutch-speaking students enroll, the course is taught partly in Dutch (some of the lectures, all of the workshops) and partly in English. If foreign students enroll all the lectures and one of the parallel workshops will be in English. In both cases, students can use either English or Dutch in exams.

Studiemateriaal:

- R. Hague and M. Harrop and S. Breslin, Comparative Government and Politics; an introduction, 5e edition, London: Palgrave, 2001

- D. Marsh and G. Stoker (eds), Theory and Methods in Political Science, 2d edition, London: Palgrave, 2001

Psychologie-Wijsbegeerte

Zie voor de vakinformatie de website van Wijsbegeerte

Master

De masteropleidingen psychologie starten voor het merendeel in September 2005. Op dit moment is er daarom nog geen inhoudelijke vakinformatie over de masteropleidingen beschikbaar. Kijk regelmatig op de website van psychologie voor de laatste ontwikkelingen rond de masteropleiding.

Oude Stijl

Afstudeerrichtingen

Cognitieve psychologie

- Cases uit de rechtspsychologie
- Geheugen en Aandacht
- Het ontwerpen van human-web interaction
- Perceptie
- Psycholinguïstiek
- Klinisch neuropsychologische casuïstiek
- Artificial Intelligence
- Beslissen en Denken
- Grondslagen van Cognitie
- Human Error
- Motivatie en Emotie
- Non- parametrische statistiek
- Programmeren in Pascal en on-line experimenteren
- Kritisch lezen van Artikelen
- Cognitie en Bewustzijn
- Connectionisme
- Connectionistisch modelleren
- Perception and Action
- Programmeren van experimenten ERTS en E-prime

P2006

Cases uit de rechtspsychologie

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Prof.dr. W.A. Wagenaar
Studiepunten:	4
Niveau:	doct.ond.
Jaar:	3

Periode: 1e trimester

Coördinator:

Prof. Dr. W.A. Wagenaar, te bereiken via het secretariaat van de sectie Cognitieve Psychologie, tel. 5273630, E-mailadres: wagenaar@nias.knaw.nl

Omschrijving:

Via het bespreken van "typische" gevallen wordt een inzicht verkregen in het gebruik van de psychologische discipline in een geheel ander domein. Door het kiezen van 8 "typische" gevallen waarmee de psycholoog in de rechtszaal te maken krijgt, duiken wij vanzelf in verschillende takken van de psychologie, en wordt vooral steeds de vraag gesteld wat we op methodologische gronden zozeer vertrouwen dat we daar onder ede verklaringen over durven afleggen. Drie voorbeelden: de betrouwbaarheid van getuigeverklaringen van heel jonge kinderen; de effecten van suggestie op zeer vaak herhaalde ondervragingen; de rol van skill-based behaviour bij wetsovertredingen; het visueel herkennen van personen.

Onderwijsvorm:

Werkgroepbijeenkomsten 6 van 2x45 min.

Studiemateriaal:

Literatuur wordt via ICT gezocht; rapporten worden via ICT aangeleverd. Wordt voor ieder onderwerp speciaal opgezocht. Veel komt via internet, en zal door de studenten zelf gedownload moeten worden.

Toetsing:

Het laatst geschreven rapport over een casus die speciaal voor de student is uitgezocht wordt beoordeeld.

Inschrijving:

Via inschrijffijst (vanaf ongeveer een maand voor aanvang) op onderwijsprikbord van de sectie Cognitieve Psychologie tegenover kamer 2 A51 of via E-mail: Latooy@fsw.Leidenuniv.nl

Maximaal 20 toe te laten studenten.

P2001A

Geheugen en aandacht

Opleiding: Psychologie

Docent(en): Dr. G. Wolters, Prof. Dr. B. Hommel

Studiepunten: 6

Niveau: doct.ond.

Jaar: 3

Periode: 1e trimester

Coördinator:

Dr. G. Wolters, kamer 2-B12, tel. 5273635, E-mailadres: wolters@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

Verplichte cursus, die deel uitmaakt van de afstudeerrichting Cognitieve psychologie. Verdieping van kennis over geheugen en aandacht zoals verworven in de cursussen Inleiding in de psychologie (Zimbardo, hoofdstuk 8) en Functieleer 1e jaar (Smyth e.a., hoofdstukken 5, 6, 9, 10 of Groome e.a., hoofdstukken 4 en 5). In de cursus wordt uitgebreid ingegaan op empirisch onderzoek naar geheugen en aandacht. Naast formele theoretische modellen worden ook neurowetenschappelijke principes van geheugen en aandacht behandeld. Verder komen aan bod filosofische vragen als de relatie tussen aandacht en bewustzijn en geheugenstoornissen.

Onderwijsvorm:

12 hoorcolleges van 2 uur.

Studiemateriaal:

Haberlandt, K. (1999). *Human memory: Exploration and application*. London: Allyn and Bacon.
Styles, E.A. (1997). *The psychology of attention*. Hove (UK): Psychology Press.

Toetsing:

De stof moet voorafgaand aan de bijeenkomsten worden bestudeerd. Deeltoetsen + eindtoets.

ftpkvmeco2

Het ontwerpen van human-web interaction

Opleiding: Psychologie

Docent(en): Dr. C.M.M. Hurts (Cogn.Ps.), Dr. G.H.J. Seegers (Onderwijsstudies)

Studiepunten: 7

Niveau: doct.ond.

Jaar: 3

Periode: 1e trimester

Coördinator:

Dr. C.M.M. Hurts, kamer 2-B23, tel. 5273489, E-mailadres: hurts@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

Doelstelling: Kennismaken met theorie en praktijk van het ontwerpen van interactieve, computerondersteunde leer-, werk- en ontspanningsomgevingen, met speciale aandacht voor de gedragswetenschappelijke kanten ervan en voor het WWW als aflevermedium.

In deel 1 komen verschillende computer-gebaseerde leeromgevingen aan de orde, zoals computersimulaties, on-line discussienetwerken en gedistribueerde informatienetwerken zoals

WWW. Bekeken vanuit het standpunt van de onderwijspsychologie en onderwijskunde. In deel 2 ligt de nadruk op mens-computer interactie in engere zin: aan de orde komt het ontwerpen van "user-centered", interactieve computerprogramma's gezien vanuit de cognitieve psychologie. De cursus heeft een stevig "hands-on" (werkgroep-) en "probleemgestuurd onderwijs" karakter; er wordt intensief gebruik gemaakt van het Web zowel als aflevermedium voor te ontwerpen producten alsook als hulpmiddel bij kennisvergaring; en voor uitwisseling van onderwijsmateriaal met medestudenten en docenten. Minimaal aantal deelnemers: 6

Onderwijsvorm:

10 Hoorcolleges van 2 uur, 10 practica van 2 uur. Gedurende de practica wordt geoefend in het maken van leerplannen en taakmodellen die geïmplementeerd zullen worden aan de hand van tools voor het ontwerpen van websites en aan de hand van user interface ontwerprichtlijnen.

Studiemateriaal:

Wordt ruim voor aanvang van de cursus bekend gemaakt.

Toetsing:

Eindcijfer wordt gebaseerd op wekelijks uit te reiken theorie- en praktijkopdrachten.

Inschrijving:

Via inschrijffijst (vanaf ongeveer een maand voor aanvang) op onderwijsprikbord van de sectie Cognitieve Psychologie tegenover kamer 2 A51 of via E-mail: Latooy@fsw.Leidenuniv.nl

P2000A

Perceptie

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. F. v.d. Velde, Dr. W. La Heij, Dr. G. ten Hoopen
Studiepunten:	6
Niveau:	doc.ond.
Jaar:	3
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Dr. F.v.d.Velde, kamer 2-B26, tel. 5273637, E-mailadres: vdvelde@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

Verplichte cursus die deel uitmaakt van de afstudeerrichting Cognitieve psychologie. Doel van het onderwijs is uitbreiding van de kennis over waarneming zoals opgedaan bij de cursussen inleiding in de psychologie (Zimbardo: chapter 5 & 6) en Functieleer (Smyth e.a., hoofdstuk 1 of Groome e.a., hoofdstuk 2). In de cursus ligt het accent op visuele perceptie en - in mindere mate - auditieve perceptie. De waarneming wordt vanuit fysiologisch en psychologisch gezichtspunt behandeld. Ook zal aandacht worden besteed aan computer vision.

Onderwijsvorm:

12 hoorcolleges van 2 uur.

Studiemateriaal:

Coren, S., Ward, L.M. & Enns, J.T. (1999). *Sensation and Perception*. Fort Worth: Har-court Brace, College Publishers.

Toetsing:

De stof moet voorafgaand aan de bijeenkomsten worden bestudeerd. Deeltoetsen en eindtoets.

ftplingu2

Psycholinguïstiek

Opleiding: Psychologie

Docent(en): Prof. dr. G.A.M. Kempen, Dr. W. La Heij

Studiepunten: 6

Niveau: doct.ond.

Jaar: 3

Periode: 1e trimester

Coördinator:

Prof. dr. G.A.M. Kempen, kamer 2-B07, tel. 5273834, E-mailadres: kempen@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

Verplichte cursus die deel uitmaakt van de afstudeerrichting Cognitieve Psychologie. Uitbreiding van de kennis over taalpsychologie zoals elementair behandeld bij de cursussen Inleiding in de Psychologie (Zimbardo, hoofdstuk 9) en Functieleer (Smyth e.a., hoofdstukken 7 en 8 of Groome e.a., hoofdstukken 8 en 9).

In de cursus komt aan de orde hoe mensen taal begrijpen en produceren, hoe ze taal leren, en hoe taalstoornissen (dyslexie en afasie) ontstaan.

Onderwijsvorm:

12 hoorcolleges van 2 uur.

Studiemateriaal:

Harley, T.A. (2001, 2e editie). *The psychology of language from data to theory*. Hove: Erlbaum.

Toetsing:

De stof moet voorafgaand aan de bijeenkomsten worden bestudeerd. Deeltoetsen en eindtoets.

Klinisch neuropsychologische casuïstiek

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Prof. dr. H.A.M. Middelkoop
Studiepunten:	2.0
Niveau:	doct.ond.
Jaar:	3
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Prof. dr. H.A.M. Middelkoop, kamer 2-A47, tel. 5273630 (FSW)/ 5262125 (LUMC).

Omschrijving:

Eén op de 5 mensen krijgt vroeg of laat in zijn leven te maken met een hersenaandoening zoals autisme, CVA, neurotrauma, schizofrenie of dementie. Patiënten met een (vermeende) cerebrale aandoening worden vaak doorverwezen naar een klinisch neuropsycholoog. Deze is gespecialiseerd in het kwantitatief in kaart brengen van de aard, ernst en beloop van cognitieve (concentratiestoornissen, vergeetachtigheid etc.) en non-cognitieve functiestoornissen (karakterveranderingen, depressie etc.) en de behandeling c.q. begeleiding hiervan. Hierbij wordt gebruikt gemaakt van gevalideerde, genormeerde en gestandaardiseerde tests. Belangrijke klinische vraagstellingen zijn: Is er sprake van (non)cognitieve functiestoornissen? Worden de stoornissen veroorzaakt door een beschadiging van of storing in de hersenen? Welke gevolgen hebben de stoornissen voor het dagelijks leven van de patiënt? Zijn er therapiemogelijkheden? In dit keuzevak maakt u kennis met de bekendste ziektebeelden, vraagstellingen, methoden, medisch-ethische en juridische aspecten van de klinische neuropsychologie. Een en ander zal worden gedemonstreerd aan de hand van casussen en het patiëntgebonden wetenschappelijk onderzoek van de polikliniek Neuropsychologie van het LUMC (hoofd: Prof. dr. H.A.M. Middelkoop). Dit keuzevak sluit goed aan bij het afstudeertraject 'Neuropsychologie'.

Onderwijsvorm:

5 hoorcolleges van 2 uur, zelfstudie. Het onderwijs vindt plaats in het LUMC.

Studiemateriaal:

The mental status examination in Neurology, 3rd edition. Strub RL & Black FW. ISDN: 0-8036-8212-3.

Toetsing:

Schriftelijk, in de vorm van een 'take home exam' met essay-vragen.

Ingangseis/advies:

Afgeronde (dwz tentamen behaald) afstudeertrajectcursus Neuropsychologie.

Inschrijving:

Via inschrijffijst (vanaf ongeveer een maand voor aanvang) op onderwijsprikbord van de sectie Cognitieve Psychologie tegenover kamer 2 A51 of via E-mail: Latooy@fsw.Leidenuniv.nl

P2036

Artificial intelligence

Curriculum:	Psychologie
Teacher(s):	Prof. dr. P.T.W. Hudson
Credits:	6
Level:	doct.ond.
Year:	3
Period:	2nd trimester

Coördinator:

Prof. dr. P.T.W. Hudson, kamer 2-A49A, tel. 5273627, E-mailadres: hudson@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

This course provides a general introduction to classical artificial intelligence. Topics covered include Representation of Knowledge, Search, Problem Solving, Computer Vision, Natural Language Processing, Knowledge-Based Systems, Planning, Machine Learning, Neural Networks. The course requires some affinity with mathematical thinking but has no specific mathematical requirements.

Onderwijsvorm:

9 Hoorcolleges van 2 uur.

Studiemateriaal:

Russel, S., Norvig, P. *Artificial Intelligence: A modern Approach* (1995). Prentice Hall

Toetsing:

Take-home tentamen.

Inschrijving:

Via inschrijffijst (vanaf ongeveer een maand voor aanvang) op onderwijsprikbord van de sectie Cognitieve Psychologie tegenover kamer 2 A51 of via E-mail: Latooy@fsw.Leidenuniv.nl

P2003B

Beslissen en denken

Curriculum:	Psychologie
--------------------	-------------

Teacher(s): Prof. dr. P.T.W. Hudson, Drs. W. Verschuur

Credits: 6

Level: doct.ond.

Year: 3

Period: 2nd trimester

Coördinator:

Prof. dr. P.T.W. Hudson, kamer 2-A49A, tel. 5273627, E-mailadres: hudson@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

This course forms one of the theory blocks (compulsory) for the study of Cognitive Psychology and is intended to go deeper into material treated in year 1 (Inleiding, Zimbardo et al, chapter 9, Functieleer, Smyth e.a., hoofdstuk 3 of Groome e.a., hoofdstukken 6 en 7).

The course consists of two parts. The first part looks at thinking and problem solving, with reference to different approaches to the representation of knowledge, such as semantic nets and prototype theory, deductive and inductive logic and mental models. Part II covers decision-making from the initial normative models of Bernoulli, to modern approaches such as Prospect and Regret theories. Attention is paid to the descriptive models that explain biases from what would be expected from more rational approaches to decision-making. Hypothesis testing and statistical reasoning are examined and the course finishes with an examination of modern approaches to decision-making under natural conditions (NDM).

Onderwijsvorm:

12 hoorcolleges van 2 uur.

Studiemateriaal:

Garnham, A. & Oakhill, J. (1994). *Thinking and reasoning*. Oxford: Blackwell. Plus hand-outs.

Toetsing:

De stof is moeilijk dus wordt eerst de stof in het college behandeld en getoetst in het volgende college. Deeltoetsen en eindoets.

P4520

Grondslagen van cognitie

Opleiding: Psychologie

Docent(en): Dr. S. Bem, Dr. F. v.d. Velde

Studiepunten: 6

Niveau: doct.ond.

Jaar: 3

Periode: 2e trimester

Coördinator:

Dr. S. Bem, kamer 2-B10, tel. 5273645, E-mailadres: bem@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

Verplichte cursus, die deel uitmaakt van de afstudeerrichting Cognitieve Psychologie. Inleiding in de theoretische grondslagen van cognitie (aansluitend op Zimbardo et al.: ch. 3, 5, 6, 7, 8 en 9; Bem & Looren de Jong: ch. 4, Groome e.a., hoofdstuk 10).

In de cursus worden belangrijke theoretische begrippen aan de orde gesteld die een centrale rol spelen in de studies van cognitie: language of thought, representaties, materialisme en reductionisme, computationalisme, folk-psychology, cognitie en handelen, gesitueerde cognitie, connectionisme, bewustzijn, intentionaliteit, qualia. Tevens wordt aandacht besteed aan de grondslagen van cognitieve modelbouw.

Onderwijsvorm:

12 hoorcolleges van 2 uur met de mogelijkheid tot actieve inbreng.

Studiemateriaal:

Churchland, Paul M. (1995). *The Engine of Reason, the Seat of the Soul*. A Philosophical Journey into the Brain. Cambridge, MA: MIT/Bradford books.

Marcus, G.F. (2000). *The algebraic Mind. Integrating connectionism and cognitive science*. MIT Press, Cambridge (MA), USA. MARIAH 0-262-13379-2.

Toetsing:

De stof moet voorafgaand aan de bijeenkomsten worden bestudeerd. Deeltoetsen en eindtoets.

ftpkvhuman2

Human error

Curriculum: Psychologie

Teacher(s): Prof. dr. P.T.W. Hudson, Drs. W. Verschuur

Credits: 4

Level: doct.ond.

Year: 3

Period: 2nd trimester

Coördinator:

Prof. dr. P.T.W. Hudson, kamer 2-A49A, tel. 5273627, E-mailadres: hudson@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

Human Error is a major cause of incidents in daily life. The course starts by looking at a number of videos of major accidents, such as the Piper Alpha disaster, the United Airlines incident at Sioux City and KLM's Tenerife disaster. All of these are influenced by human error. Why do people err and what can be done to prevent it? This course looks at the types of human errors, ranging from slips and mistakes to deliberate violations and examines the processes that underlie them. The course will be given using lectures and videos and references to current practice and practical consequences in fields such as oil and gas production, commercial aviation and medicine.

Onderwijsvorm:

8 Hoorcolleges van 2 uur.

Studiemateriaal:

Reason, J.T. (1990). *Human Error*. Cambridge: Cambridge University Press.

Toetsing:

Take-home tentamen.

Inschrijving:

Via inschrijflijst (vanaf ongeveer een maand voor aanvang) op onderwijsprikbord van de sectie Cognitieve Psychologie tegenover kamer 2 A51 of via E-mail: Latooy@fsw.Leidenuniv.nl

P4521

Motivatie en emotie

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Prof. Dr. B. Hommel
Studiepunten:	6
Niveau:	doct.ond.
Jaar:	3
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Prof. dr. B. Hommel, kamer 2-B05, tel. 5273714, E-mailadres: hommel@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

This course forms one of the theory blocks for the study of Cognitive Psychologie. It is intended to provide a deepened understanding of theoretical and empirical approaches to human motivation and emotion (treated in Zimbardo et al., Chapter 10). Didactically, the course aims at providing the opportunity to develop and practice active and creative use of theoretical ideas, and of sharing one's reflections on them with others.

The first part of the course covers approaches to human motivation, including the classical psychoanalytic and behavioristic accounts, physiological theories, and the more recent cognitive

approaches. The second part treats approaches to human emotion, including the classical work of Darwin and James, physiological and neuropsychological accounts, functional and cognitive approaches.

Onderwijsvorm:

14 sessions, including general introduction, two colloquia, 10 regular, discussion-based sessions, and the final examination. Regular sessions will be prepared by all participants by reading selected chapters of the respective textbooks and dominated by discussion among participants. Moreover, for each session individual participants will serve as Specialists, who (1) prepare an additional text that provides a broader background for the issue; (2) share this background with the other participants by means of brief statements or introductions; (3) prepare guiding questions to structure the discussion; and (4) deliver a list of nontrivial questions for the final test. The course will be given in Dutch.

Studiemateriaal:

Cornelius, R.R. (1996). *The Science of Emotion*. Upper Saddle River: Prentice Hall.

Toetsing:

The requirements consist of active participation in at least 11 of the first 13 sessions, at least one contribution as Specialist, and a successful tentamen. Tentamen questions will be taken from a pool of questions provided in part by present and previous Specialists, and published on the internet.

Inschrijving:

Enroll on Blackboard: blackboard.Leidenuniv.nl

Gebruik DLO:

Blackboard.

P2040

Non - parametrische statistiek

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. J. Groeneweg
Studiepunten:	3
Niveau:	doct.ond.
Jaar:	3
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Dr. J. Groeneweg, kamer 2-A46, tel. 5273655, E-mailadres: groeneweg@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

Praktische vaardigheid verwerven met non-parametrische technieken door oefening met statistische opgaven.

Onderwijsvorm:

7 Hoorcolleges van 2 uur.

Studiemateriaal:

Siegel, S. & Castellan Jr., N.J. (1988, 2e ed.). *Nonparametric statistics for the social sciences*. New York: Mc Graw-Hill Book Cy.

Toetsing:

Essaytentamen.

Inschrijving:

Via inschrijffijst (vanaf ongeveer een maand voor aanvang) op onderwijsprikbord van de sectie Cognitieve Psychologie tegenover kamer 2 A51 of via E-mail: Latooy@fsw.Leidenuniv.nl

ftpkvpasca2

Programmeren in Pascal en on-line experimenteren

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. W. La Heij, Drs. C.J. Verduin
Studiepunten:	6
Niveau:	doct.ond.
Jaar:	3
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Dr. W. La Heij, kamer2-B18, tel. 5273636, E-mailadres: laheij@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

Deze cursus wordt als keuzevak aangeboden maar kan beschouwd worden als een vaardigheidsonderdeel en wordt derhalve sterk aangeraden voor de studenten Cognitieve psychologie.

1. Programmeren in Pascal;
2. Programmeren van on-line experimenten.

In het eerste onderdeel wordt de student vertrouwd gemaakt met het ontwikkelen en testen van eenvoudige programma's in de programmeertaal PASCAL. Aan de orde komen o.a.: algoritmen, procedures, functies, arrays en in- en uitvoer. In het tweede onderdeel wordt deze vaardigheid gebruikt voor het schrijven van programma's die een experiment besturen, waarbij de nadruk ligt op experimenten zoals die binnen de cognitieve psychologie vaak worden uitgevoerd. Aan de orde

komen: het definiëren van stimuli, randomisatie procedures, aanbieden van stimuli, registreren en opslaan van reacties van proefpersonen en een eerste analyse van de data.

Onderwijsvorm:

11 hoorcolleges van 2 uur. 11 practica van 2 uur.

Studiemateriaal:

Koffman E.B. (1998, 5th edition, webupdate) *Turbo Pascal*. Addison-Wesley, Reading, Ma.
Syllabus *Programmeren in Pascal*
Syllabus *Programmeren On-line experimenteren 2002/2003* (deze syllabus is vanaf half februari verkrijgbaar bij de centrale verkoop, servicedesk 1e verdieping, FSW).

Toetsing:

Deeltoetsen en eindopdracht. Bijwonen van de colleges en het maken van de toetsen is verplicht.

Inschrijving:

Via inschrijffijst (vanaf ongeveer een maand voor aanvang) op onderwijsprikbord van de sectie Cognitieve Psychologie tegenover kamer 2 A51 of via E-mail: Latooy@fsw.Leidenuniv.nl

xxx

Kritisch lezen van artikelen

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Prof. Dr. W.A. Wagenaar
Studiepunten:	2.0
Niveau:	doct.ond.
Jaar:	3
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Prof. dr. W.A. Wagenaar, bereikbaar via het secretariaat van de sectie Cognitieve Psychologie, tel. 5273630, E-mailadres: wagenaar@nias.knaw.nl

Omschrijving:

In de cursus Kritisch Lezen van Wetenschappelijke Artikelen gaat het erom te leren hoe een artikel beoordeeld moet worden op betrouwbaarheid, opdat het bij gebruik voor eigen werk de juiste impact kan hebben. Veel artikelen zijn onder de maat, zelfs als ze in gerenommeerde tijdschriften staan. Onkritisch gebruik leidt ertoe dat de progressie in ons vakgebied sterk wordt vertraagd. Soms duurt het jaren totdat men een fictie overboord zet. Aanvankelijk zal ik zelf artikelen aandragen om te demonstreren hoe een kritische analyse wordt gemaakt. Maar de deelnemers worden aangemoedigd om zelf ook met artikelen te komen, bij voorkeur artikelen die hen sterk bezighouden. Ik zorg zelf steeds voor exemplaren van de besproken artikelen. De kosten daarvoor zijn € 0.05 per bladzijde, die

aan het eind van de cursus aan mij worden voldaan. De verwachting is dat het om ongeveer 150 bladzijden zal gaan, dus € 7,50 onkosten.

Onderwijsvorm:

De werkwijze is dat we zo snel mogelijk proberen te komen in een fase waarin de artikelen eerst thuis worden gelezen; dan zelfstandig van commentaar voorzien, welk commentaar per email naar mij wordt opgestuurd; dan besproken op de volgende bijeenkomst, waarbij ook het per email ingeleverde huiswerk met schriftelijke opmerkingen wordt teruggegeven.

Toetsing:

De eindtoets bestaat uit een openboek tentamen: alles wat nodig is mag worden meegenomen. Een week tevoren krijgt men twee artikelen mee naar huis, die gelezen worden, en wat mij betreft met iedereen besproken mogen worden. Op het schriftelijke tentamen krijgt men 10 vragen per artikel. Men hoeft slechts de vragen voor één artikel te beantwoorden, zodat men het artikel kan uitkiezen waarmee men de meeste voeling heeft. Het tentamencijfer is gelijk aan het aantal goede antwoorden. Het eindcijfer voor de cursus wordt voor 50% bepaald door de per email ingeleverde opdrachten, en voor 50% door het eindtentamen.

Inschrijving:

Via inschrijffijst (vanaf ongeveer een maand voor aanvang) op onderwijsprikbord van de sectie Cognitieve Psychologie tegenover kamer 2 A51 of via E-mail: Latooy@fsw.Leidenuniv.nl

P2269

Cognitie en bewustzijn

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. S.H.M. Bem
Studiepunten:	7
Niveau:	doct.ond.
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Dr. S. Bem, kamer 2-B10, tel. 5273645, E-mailadres: bem@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

Wat cognitieve functies zijn, daarover is men het in de literatuur niet steeds eens: hoe verhoudt cognitie zich tot hersenen, hoe tot het lichaam, welke rol speelt de omgeving? Over bewustzijn lopen de meningen zeer uiteen: is er wel een reden om naast, of boven, cognitie nog zoiets als bewustzijn aan te nemen? Waar verwijst 'bewustzijn' naar? Stuiten we hier op het oude lichaam-geest probleem in een moderne vorm? Studenten wordt een overzicht in de literatuur over dergelijke cognitief theoretische/filosofische problemen geboden; zij nemen actief deel aan discussies hierover; en zij vormen zich een inzicht in de problematiek. Tenslotte wordt hun de gelegenheid geboden om in een schriftelijk werkstuk de verwerking van een deel van de thematiek en hun eigen bevindingen neer te leggen.

Onderwijsvorm:

9 Werkgroepbijeenkomsten van 2 uur.

Studiemateriaal:

Damasio, A. (1999). *The feeling of what happens. Body and emotion in the making of consciousness*. New York: Harcourt Brace & Co.

Toetsing:

Werkstuk.

Inschrijving:

Via inschrijffijst (vanaf ongeveer een maand voor aanvang) op onderwijsprikbord van de sectie Cognitieve Psychologie tegenover kamer 2 A51 of via E-mail: Latooy@fsw.Leidenuniv.nl

P2256A

Connectionisme

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. F. v.d. Velde
Studiepunten:	6
Niveau:	400
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Dr. F. v.d. Velde, kamer 2-A41, tel. 5273637, E-mailadres: vdvelde@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

Doel van de cursus is het geven van een introductie in het beschrijven van cognitieve processen m.b.v. connectionistische of neurale netwerken. Dergelijke modellen hebben een quasi neurale structuur, dat wil zeggen ze zijn opgebouwd uit grote aantallen elementen waartussen activatie wordt uitgewisseld via verbindingen die positieve of negatieve gewichten hebben. In de cursus worden onder andere behandeld: de (mathematische) principes, verschillende varianten van netwerkstructuren en activatie- en leerregels, enkele voorbeelden van bestaande modellen, de neurofysiologische plausibiliteit en de wetenschapsfilosofische consequenties van netwerkmodellen.

Onderwijsvorm:

6/7 Hoor- en werkcolleges van 2 uur.

Studiemateriaal:

Bechtel, W., Abrahamsen, A. (2002, 2e ed.). *Connectionism and the Mind*. Parallel Processing, Dynamics and Evolution in Networks. Blackwell Publishers Inc. ISBN 0-631-20713-9.

Toetsing:

De stof wordt behandeld aan de hand van opdrachten. Het tentamencijfer wordt bepaald door de ingeleverde opdrachten.

Inschrijving:

Via inschrijffijst (vanaf ongeveer een maand voor aanvang) op onderwijsprikbord van de sectie Cognitieve Psychologie tegenover kamer 2 A51 of via E-mail: Latooy@fsw.Leidenuniv.nl

ftpkv2

Connectionistisch modelleren

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. F. v.d. Velde
Studiepunten:	3
Niveau:	400
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Dr. F. v.d. Velde, kamer 2-A41, tel. 5273637, E-mailadres: vdvelde@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

Deze cursus sluit aan op de cursus Connectionisme. In dit onderdeel leert men hoe computermodellen worden geconstrueerd van neurale (connectionistische) netwerken. Aan de hand van practicum opdrachten leert men hoe netwerken bepaalde problemen kunnen oplossen of bepaalde vormen van menselijk gedrag kunnen simuleren. In het bijzonder gaat het daarbij om de vraag hoe de parameters en de structuur van een netwerk het gedrag van het netwerk beïnvloeden. De onderwerpen in deze cursus sluiten aan bij de onderwerpen uit de cursus Connectionisme, zoals leren, patroonherkenning en classificatie.

Onderwijsvorm:

2/3 Hoorcolleges van 2 uur en 2/3 practica van 2 uur.

Studiemateriaal:

n.v.t.

Toetsing:

Practicum-opgaven.

Ingangseis/advies:

Deze cursus is alleen toegankelijk voor studenten die de cursus Connectionisme hebben gevolgd.

Inschrijving:

Via inschrijffijst (vanaf ongeveer een maand voor aanvang) op onderwijsprikbord van de sectie Cognitieve Psychologie tegenover kamer 2 A51 of via E-mail: Latooy@fsw.Leidenuniv.nl

P2005

Perception and action

Curriculum:	Psychologie
Teacher(s):	Prof. Dr. B. Hommel
Credits:	3
Level:	doct.ond.
Year:	3
Period:	3rd trimester

Coördinator:

Prof. dr. B. Hommel, kamer 2-B05, tel. 5273714, E-mailadres: hommel@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

Introduction into the neuropsychology and the neurophysiological basis of visual information processing and the control of sensorimotor action, including the discussion of some perceptual and attentional disorders.

The focus will be on Milner & Goodale's hypothesis that our conscious perception of environmental events relies on different visual information than sensorimotor actions, so that our actions may sometimes "know better" than our judgments. This course will be held in English and is intended to provoke controversial discussions among the participants.

Onderwijsvorm:

8 Bijeenkomsten van 2 uur.

Studiemateriaal:

Milner, A.D. & Goodale, M.A. (1995). *The visual brain in action*. New York: Oxford University Press. Information: blackboard.Leidenuniv.nl

Toetsing:

Written summary of each session; preparation and defense of pro or con arguments for two sessions.

Inschrijving:

Enroll on Blackboard: [blackboard.Leidenuniv.nl](https://blackboard.leidenuniv.nl)

Gebruik DLO:

Blackboard.

ftpverts2

Programmeren van experimenten in ERTS en E-prime

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Drs. L.S. Colzato, Drs. E. Akyürek
Studiepunten:	4
Niveau:	doct. ond.
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

ERTS: Drs. L. Colzato, kamer 2-B21, tel. 5273407, E-mailadres: colzato@fsw.LeidenUniv.nl
E-prime: Drs. E. Akyürek, kamer 2-A43, tel. 5273883, E-mailadres: akyurek@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

Voor het programmeren van experimenten in de Cognitieve Psychologie kan gebruik gemaakt worden van de speciaal daarvoor ontwikkelde talen ERTS en E-prime. De deelnemers zullen in beide programmeertalen meerdere experimenten ontwikkelen. Daarbij zal o.a. het aanbieden van figuren en geluiden (spraak) aan bod komen.

Onderwijsvorm:

ERTS: 5 bijeenkomsten van 2 uur.
E-prime: 5 bijeenkomsten van 2 uur.

Studiemateriaal:

ERTS: Syllabus ERTS, beschikbaar in de loop van maart 2003 bij Drs. L. Colzato.
E-prime: hand-outs.

Toetsing:

ERTS: tentamen (over theorie + een praktijkopdracht).
E-prime: praktijkopdrachten.

Ingangseis/advies:

Deze cursus bouwt voort op de cursus " Programmeren in Pascal en on-line experimenteren".

Inschrijving:

Via inschrijflijst (vanaf ongeveer een maand voor aanvang) op onderwijsprikbord van de sectie
Cognitieve Psychologie tegenover kamer 2 A51 of via E-mail: Latooy@fsw.Leidenuniv.nl
Maximaal aantal toe te laten studenten: 10

Klinische & gezondheidspsychologie

- Psychopathologie en seksuologie
 - Psychotherapeutische stromingen
 - Vaardigheidsonderwijs Psychotherapie
 - Eetstoornissen: Anorexia en Bulimia Nervosa
 - Gezondheidspsychologie: A3: Gezondheidsbevordering m.i.v. psychosomatiek
 - Gezondheidspsychologie: Psychosociale aspecten van somatische ziektebeelden
 - Vaardigheidsonderwijs Gezondheidsbevordering(B2)
 - Vaardigheidsonderwijs Psychosociale aspecten van somatische ziektebeelden
 - Research & Assessment in de Klinische en gezondheidspsychologie
 - Seksueel misbruik
-

P2565

Psychopathologie en seksuologie (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. E.H.M. Eurelings-Bontekoe, Dr. W. Heuves
Studiepunten:	6.0
Niveau:	doct.
Jaar:	3
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Dr. E.H.M. Eurelings-Bontekoe

Omschrijving:

2 colleges angststoornissen. Docent: Dr. C. Korrelboom
2 colleges stemmingsstoornissen. Docenten: Dr. W. Heuves/Drs. K. Jonker
2 colleges psychotische stoornissen. Docent: Dr. A.J.W. van der Does
2 colleges persoonlijkheidsstoornissen. Docent: Dr. E.H.M. Eurelings-Bontekoe
2 colleges slaap en slaapstoornissen. Docent: Dr. E.H.M. Eurelings-Bontekoe
2 colleges seksuologie. Docent: nog niet bekend
2 colleges verslavingsproblematiek: Docent: nog niet bekend
2 colleges dementie. Docent: Dr. B. Miesen
2 colleges eetstoornissen. Docent: Dr. G. Noordenbos

Onderwijsvorm:

18 colleges

Studiemateriaal:

Wolf, M.H.M. de, Inleiding in de psychoanalytische psychotherapie. Coutinho, Bussum, 1998.
Hoofdstuk 5, 10 en 11.
Vandereycken, W. Hoogduin, C.A.L. & Emmelkamp, P.M.G. Handboek Psychopathologie, deel 1 + 3
laatste editie

Toetsing:

Essaytentamen

P2560

Psychotherapeutische stromingen (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Prof. dr. Ph. Spinhoven, Dr. W. Heuves
Studiepunten:	6
Niveau:	doct.
Jaar:	3
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Prof.dr. Ph. Spinhoven

Omschrijving:

In de colleges maken de studenten kennis met de theoretische uitgangspunten van twee divergerende en dominante paradigma's op het gebied van de psychotherapie (psychodynamisch en cognitief-gedragstherapeutisch). In het vaardigheidsdeel worden met deze twee benaderingswijzen geoefend. De 6 hoorcolleges van Prof.dr. Ph. Spinhoven bestrijken het domein van het cognitief-gedragstherapeutisch (klachtgerichte) spectrum. De 6 hoorcolleges van Dr. W. Heuves hebben betrekking op het psychodynamische persoonsgerichte perspectief.

Onderwijsvorm:

12 colleges

Studiemateriaal:

Clark, D.M. & C.G. Fairburn (eds.). Science and practice of cognitive behavior therapy. Oxford: Oxford University Press, 1997.
Mitchell, S.A. and M.J. Black. Freud and Beyond (1995). A history of modern psychoanalytic thought. Basic Books. N.Y.

Toetsing:

Essaytentamen.

Vaardigheidsonderwijs Psychotherapie (>terug naar overzicht)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. W. Heuves
Studiepunten:	9
Niveau:	doct.
Jaar:	3
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Dr. W. Heuves

Omschrijving:

In het vaardigheidsdeel van Psychotherapie en Psychopathologie worden in alle practicumgroepen de basisvaardigheden van therapeutische communicatie geleerd. De docenten verzorgen dit onderwijs vanuit de twee dominante invalshoek in de psychotherapie (klachtgericht en persoonsgericht). Aan bod komen: gespreksvaardigheden, het hanteren van een therapeutische relatie, specifieke psychotherapeutische technieken, simulatie-therapie, therapie-evaluatie en praktijkoriëntatie.

Onderwijsvorm:

Gedurende twaalf weken zijn er twee begeleide en twee onbegeleide vaardigheidsbijeenkomsten.

Studiemateriaal:

Basch, Michael, Franz (1980), Doing Psychotherapy, N.Y. Basic Books, ISBN 0-465-01684-7

Toetsing:

De puntentoekenning voor het vaardigheidsdeel geschiedt - naast een voldoende (6) voor de toets - op basis van de kwaliteit van aanwezigheid en participatie en van de resultaten van de individuele opdrachten. Aanwezigheid op iedere bijeenkomst is voor alle studenten verplicht. Bij noodzakelijk verzuim, b.v. door overmacht of ziekte dient (indien mogelijk vooraf) met de betrokken docent te worden overlegd of compensatie tot de mogelijkheden behoort. Het vaardigheidsdeel wordt afgesloten met een groeps- en individuele evaluatie.

kvkliganor2

Eetstoornissen: Anorexia en bulimia nervosa (>terug naar overzicht)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. G. Noordenbos

Studiepunten: 10
Niveau: doct.
Jaar: 3
Periode: 1e trimester

Coördinator:

Dr. Greta Noordenbos

Omschrijving:

In dit keuzevak wordt ingegaan op eetstoornissen die in onze maatschappij vooral voorkomen bij meisjes en vrouwen, namelijk anorexia en bulimia nervosa. Na een historische inleiding wordt ingegaan op de kenmerken en de gevolgen van anorexia en bulimia nervosa, de verklaringen voor het ontstaan ervan, de behandeling van eetstoornissen en de mogelijkheden voor preventie.

Inhoudelijke informatie bij Dr. Greta Noordenbos 071-5273958

Onderwijsvorm:

Colleges en werkgroep

Studiemateriaal:

Boek en syllabus worden nader bekend gemaakt.

Toetsing:

maken van wekelijkse opdrachten + paper

Ingangseis/advies:

doctoraalstudenten

Rooster:

8 bijeenkomsten op wo.mi. van oktober tot december 2002

Inschrijving:

Aanmelden : bij het secretariaat klinische & gezondheidspsychologie (beperkte inschrijving) Er wordt gewerkt met een wachtlijst

P2575

Gezondheidspsychologie: A3: Gezondheidsbevordering m.i.v. psychosomatiek (*>terug naar overzicht*)

Opleiding: Psychologie

Docent(en): Prof.dr. T.M.T. van Elderen/Prof.dr. S. Maes

Studiepunten: 4

Niveau: doct.

Jaar: 3

Periode: 2e trimester

Coördinator:

Mw. Prof.dr. T. van Elderen/Prof.dr. S. Maes

Omschrijving:

- Bekendmaking met basisbegrippen, modellen en psychologische interventies met betrekking tot gezondheidsgedrag en ziektegedrag.
- Kennisname van principes en toepassingsgebieden van gezondheidsbevordering.
- Inzicht in empirisch onderzoek met betrekking tot gezondheidsgedrag en ziektegedrag.

Onderwijsvorm:

In 12 hoorcolleges wordt de stand van zaken met betrekking tot bovenstaande onderwerpen gegeven.

Studiemateriaal:

Taylor S.E. (1999). Health Psychology (4th ed.). McGraw-Hill.
Reader met aanvullende literatuur.

Toetsing:

Schriftelijk tentamen (essayvorm).

P2580

Gezondheidspsychologie: Psychosociale aspecten van somatische ziektebeelden *(>terug naar overzicht)*

Opleiding: Psychologie

Docent(en): Prof.dr. T.M.T. van Elderen

Studiepunten: 4

Niveau: doct.

Jaar: 3

Periode: 2e trimester

Coördinator:

Mw. prof.dr. T. van Elderen

Omschrijving:

- Kennisname van de voornaamste psychosociale consequenties van frequent voorkomende somatische ziektebeelden als hart en vaatziekten, kanker, CARA, nierziekte en diabetes.
- Kennisname van principes en toepassingsgebieden van secundaire preventie bij chronisch zieken.
- Inzicht in psychodiagnostiek en psychologische interventies gericht op de psychosociale consequenties van deze ziektebeelden.

Onderwijsvorm:

In 12 hoorcolleges wordt de stand van zaken met betrekking tot bovenstaande onderwerpen gegeven.

Studiemateriaal:

Taylor S.E. (1999). Health Psychology (4th ed.). McGraw-Hill.
Reader met aanvullende literatuur.

Toetsing:

Schriftelijk tentamen (essayvorm)

P2585

Vaardigheidsonderwijs Gezondheidsbevordering(B2) (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. W. Gebhardt
Studiepunten:	4.0
Niveau:	doct.
Jaar:	3
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Mw.dr. W. Gebhardt

Omschrijving:

Opzetten en uitvoeren van een interventie ter bevordering van gezonde leefgewoonten.

Onderwijsvorm:

In de practica wordt in subgroepen gewerkt aan het opzetten van een interventie ter bevordering van een gezonde leefgewoonte (zoals stoppen met roken of niet beginnen met roken, matig gebruik van

alcohol, of gezonde voedingsgewoonten). Een deel van de interventie wordt in de loop van het blok aan een specifieke doelgroep aangeboden en hierna geëvalueerd.

Studiemateriaal:

Syllabus practica

Toetsing:

- Beoordeling groepsopdracht tijdens practica.
- Aanwezigheid bij de practica is verplicht.
- Studenten dienen er rekening mee te houden dat er naast de begeleide practica meerdere onbegeleide bijeenkomsten zijn.

P2585

Vaardigheidsonderwijs Psychosociale aspecten van somatische ziektebeelden (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Mw.dr. V. de Gucht, Mw.dr. C. Verhoeven
Studiepunten:	4.0
Niveau:	doct.
Jaar:	3
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Mw.dr. V. de Gucht (practica) Mw.dr. C. Verhoeven (werkgroepen)

Omschrijving:

Inzicht in en verwerven van vaardigheden met betrekking tot diagnostiek en beïnvloeding van gezondheids- en ziektegedrag, met inbegrip van psycho-educatieve interventies voor chronisch zieke patiënten.

Onderwijsvorm:

Praktika :In 5 practica worden aan de hand van een of meerdere casussen (gepresenteerd door simulatiepatienten met een chronische ziekte) diverse vaardigheden getraind die een gezondheidspsycholoog in de begeleiding van een patient gebruikt (diagnostiek, zelf-controle en stress-managementtechnieken en groepsinterventies).

Werkgroepen :In 5 werkgroepen worden de psychosociale aspecten van verschillende somatische ziektebeelden nader uitgediept, evenals de rol die een gezondheidspsycholoog kan spelen bij het begeleiden van de patient. Hierbij wordt veelal gebruik gemaakt van de inbreng van gastsprekers (patiënten, psychologen, medici).

Studiemateriaal:

Taylor, S.E. (1999). Health Psychology (4th ed.). McGraw-Hill. Reader met aanvullende literatuur

Toetsing:

Verplichte aanwezigheid en huiswerkopdrachten.

resandas2

Research & Assessment in de Klinische en gezondheidspsychologie (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. P.P. Moormann, Dr. J.F. Brosschot, Dr. J.W. van der Does, Dr. E. Arensman, Dr. E.H.M. Eurelings-Bontekoe, Dr. K. Roelofs, Dr. B. Elzinga
Studiepunten:	9
Niveau:	doct.
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Dr. A.J.W. van der Does

Omschrijving:

Diagnostisch interviewen, assessment van psychopathologie en persoonlijkheid, researchstrategieën. De cursus Assessment is een verdiepingscursus psychodiagnostiek in brede zin van het woord. In deze cursus leert u allereerst om problemen, klachten en symptomen te benaderen op individueel niveau (het afnemen van een anamnese bij een psychiatrische patient). Vervolgens leert u om dergelijke problemen met gestructureerde methoden en tests te benaderen. Zowel research-georiënteerde instrumenten als psychodiagnostische tests vanuit klinische vraagstellingen komen aan bod. Daarna volgt een theoretisch gedeelte, georganiseerd rondom een aantal klassieke of actuele controverses in de psychodiagnostiek. Deze controversen worden in werkgroepen bediscussieerd, waarna een onderzoekbare hypothese dient te worden bedacht, die uitgewerkt wordt tot een onderzoeksvoorstel. De cursus bestaat uit twee onderdelen, te weten: Assessment & psychodiagnostiek (3A), en Theorie & research (3B). Voor 3A worden 4 punten toegekend, voor 3B 2 punten.

Leerdoelen:

1. Ontwikkelen van kennis en vaardigheden m.b.t. klinisch diagnostisch interviewen. Voordelen en beperkingen van verschillende vormen van interviewen.
2. Leren rapporteren van diagnostische (interview-) gegevens.
3. De wetenschappelijke status kennen van de belangrijkste psychodiagnostische tests; kunnen interpreteren van testgegevens en uitwerken tot een rapport.
4. Verbreding en verdieping van psychodiagnostische kennis.
5. Het omzetten van een klinische vraag of praktisch probleem in een onderzoekbare hypothese en het schrijven van een onderzoeksvoorstel.
6. Verdere ontwikkeling van een professionele attitude: bejegening, ethische aspecten van psychodiagnostisch onderzoek en van wetenschappelijk onderzoek.

Onderwijsvorm:

24 uur practica, 13 uur werkgroepen, 14 uur plenaire bijeenkomsten.

Studiemateriaal:

J. Morrison. The first interview. Revised for DSM-IV. Guilford Press 1995.

Toetsing:

Verslagen, beoordeling van presentaties, beoordeling van anamnesegegesprekken, beoordeling van functioneren. Bij twijfelachtige beoordeling: mondeling examen.

P2600

Seksueel misbruik (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. G. Noordenbos
Studiepunten:	7.0
Niveau:	0
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Dr. Greta Noordenbos

Omschrijving:

In dit keuzevak wordt ingegaan op de achtergronden, gevolgen en behandelingsmogelijkheden van seksueel misbruik. Na een historische inleiding over de ontwikkeling van het onderzoek naar seksueel misbruik wordt ingegaan op de lichamelijke, psychische en sociale gevolgen van seksueel misbruik, de verklaringen voor het ontstaan ervan, de behandeling van slachtoffers van seksueel misbruik én van de daders van seksueel misbruik. Tot slot wordt ingegaan op de mogelijkheden van preventie van seksueel misbruik.

inhoudelijke informatie bij Dr. Greta Noordenbos 071-5273958

Onderwijsvorm:

colleges en werkgroep

Studiemateriaal:

boek en syllabus

Toetsing:

maken van wekelijkse opdrachten en paper

Ingangseis/advies:

doctoraalstudenten

Rooster:

8 bijeenkomsten op wo.mi. van april tot juni 2003

Inschrijving:

Aanmelden : bij het secretariaat klinische & gezondheidspsychologie

Methoden & technieken

- Testconstructie- en research
 - Voortgezette Statistiek A.
 - Matrix Algebra
 - Meerdere dimensionale schaaltechnieken en Clusteranalyse
 - Multivariate analyse - uitgebreid
 - Computational Statistics
 - Item-response theorie
 - Multivariate Analyse 1
 - Voortgezette Statistiek B.
 - Lineaire Structurele modellen
 - Loglineaire analyse van meerweg kruistabellen
 - Multilevel Analyse
 - Multivariate Analyse 2
-

P2751B

Testconstructie- en research

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	dr. D.N.M. de Gruijter
Studiepunten:	3
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	1e trimester

Coördinator:

dr. D.N.M. de Gruijter, kamer 4A42, telefoon: 071 - 527 7195. Email adres: ddgruijt@iclon.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Doelstelling is inleiding in de klassieke en moderne testtheorie; kennis, inzicht en vaardigheid in betrouwbaarheids- en validiteitsanalyse, item analyse en testontwikkeling, testscoring en interpretatie. Tests worden veelvuldig gebruikt zowel in de psychologische praktijk als in het psychologisch onderzoek. Belangrijke methodologische problemen bij het construeren van tests en het analyseren van test scores zijn: de betrouwbaarheid van de resultaten, de mate waarin de tests meten wat ze beogen te meten, de generaliseerbaarheid van de resultaten naar andere personen of tijdstippen of zelfs algemeen geldende (psychologische) theorieën, de goede of slechte eigenschappen van afzonderlijke test-items, het vergelijken van scores op verschillende tests die hetzelfde beogen te meten, testnormering. Al deze onderwerpen komen in deze cursus aan bod.

Onderwijsvorm:

8 x 2 uur hoorcollege en zelfstudie

Studiemateriaal:

Gruijter, D.N.M. de & Kamp, J.L.Th. van der (2002). Statistical test theory for education and psychology. Te downloaden van het internet: <http://ICLONIIS.ICLON.Leidenuniv.nl/GRUIJTER>

Toetsing:

taken en tentamen

Rooster:

2 sept t/m 21 okt. 2002
tentamen 4 november 2002

Inschrijving:

Mogelijk tot 23 augustus 2002 per email bij Brigitte Fernane-Rozier (fernane@fsw.leidenuniv.nl)

P2772B

Voortgezette Statistiek A (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	mw dr. E. van der Burg
Studiepunten:	4
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	1e trimester

Coördinator:

mw. dr. E. van der Burg, kamer 2B16, telefoon: 071 - 527 3553. Email adres: vandenburg@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Doelstelling is het geven van enig inzicht in de algemene principes van de statistiek, waarbij wordt voortgebouwd op het propedeuse-onderwijs van Methoden en Technieken. De cursus Voortgezette Statistiek geeft informatie over de theoretische achtergrond van een aantal technieken die in de andere topvakcursussen worden aangeboden. De data-analyse is grotendeels gebaseerd op gegevens die beschouwd worden als metingen van gedeeltelijk door het toeval bepaalde variabelen. Het toeval kan worden beschreven d.m.v. kansen en kansverdelingen. Deze cursus geeft allereerst een inleiding in de kansrekening; verder worden een aantal toevalsvariabelen en hun kansverdeling behandeld en enkele belangrijke begrippen zoals verwachtingen en varianties. Ook aan bod komen functies van variabelen en wordt gekeken hoe verschillende toevalsvariabelen zich gezamenlijk gedragen. Om met kansen te kunnen rekenen wordt er enige wiskunde over integreren en differentiëren behandeld. De cursus Voortgezette Statistiek A is een voorbereiding voor Voortgezette Statistiek B waarin toetsen en schatten van parameters ter sprake komen.

Onderwijsvorm:

13 x 2 uur hoorcollege

Studiemateriaal:

- Hagle, T.M. (1995). Basic Math for Social Scientists: Concepts. Sage University Paper 108, Series: Quantitative Applications in the Social Sciences. London: Sage Publications.
- Rice, J.A. (1995). Mathematical Statistics and Data-Analysis. Belmont, Ca.: Duxbury Press.

Toetsing:

tentamen

Rooster:

3 sept t/m 26 nov 2002
tentamen 17 december 2002

Inschrijving:

Mogelijk tot 23 augustus 2002 per email bij Brigitte Fernane-Rozier (fernane@fsw.leidenuniv.nl)

P2752C

Matrix Algebra ([>terug naar overzicht](#))

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	dr. A. Mooijaart
Studiepunten:	3
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	1e trimester

Coördinator:

dr. A. Mooijaart, kamer 2B09, telefoon: 071 - 527 3770. Email adres: mooijaart@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Doelstelling is het verkrijgen van inzicht in de structuur van data door middel van de representatie in de vorm van matrices (tabellen) en vaardigheid in het werken met matrices t.b.v. de (multivariate) data-analyse. De meeste data-analysetechnieken en -modellen worden veel inzichtelijker als de data worden gerepresenteerd als een matrix (tabel) en de modellen en technieken worden gezien in termen van deze matrices. Behandeld worden de belangrijkste matrixberekeningen en de toepassing op enkele data-analysemethoden (principale componenten analyse, multi-pele regressie). Tevens wordt behandeld hoe matrices ruimtelijk (in een plaatje) gerepresenteerd kunnen worden om inzicht in de structuur van de data te krijgen.

Onderwijsvorm:

8 x 2 uur hoorcollege

Studiemateriaal:

collegedictaat

Toetsing:

tentamen

Rooster:

2 sept t/m 21 okt 2002
tentamen 28 oktober 2002

Inschrijving:

mogelijk tot 23 augustus 2002 per email bij Brigitte Fernane-Rozier (fernane@fsw.leidenuniv.nl)

nog niet bekend

Meerdimensionale schaaltechnieken en Clusteranalyse ([->terug naar overzicht](#))

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Prof.dr. W.J. Heiser en anderen
Studiepunten:	7
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Prof.dr. W.J. Heiser, kamer 2B15, telefoon: 071 - 527 3761. Emailadres: heiser@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Theoretische kennis van MDS en Cluster analyse die verder gaat dan M&T-II. Practische ervaring met deze technieken door het werken met het SPSS programma PROXSCAL, en andere software. MDS en Cluster analyse hebben gemeenschappelijk dat het technieken zijn die de (on)gelijkenissen tussen verschillende objecten (bijv. personen, stimuli, items, variabelen) zo goed mogelijk in een ruimtelijk model weergeven. In het geval van MDS betreft het een weergave die als een landkaart gelezen kan worden, terwijl in het geval van cluster analyse het een weergave betreft in termen van groepslidmaatschap en hiërarchie. Beide typen van weergave kunnen gecombineerd worden. Er zal ook worden ingegaan op relaties met andere multivariate technieken, toepassingen uit verschillende onderdelen van de psychologie, en op statistische validatie van de resultaten.

Onderwijsvorm:

10 x 2 uur hoorcollege en zelfstudie

Studiemateriaal:

wordt nader bekend gemaakt

Toetsing:

opdrachten tijdens de cursus

Rooster:

3 sept - 3 dec 2002 15.00 - 17.00 uur

Inschrijving:

Mogelijk tot 27 augustus 2002 per email bij Brigitte Fernane-Rozier(fernane@fsw.leidenuniv.nl)

nog niet bekend

Multivariate analyse - uitgebreid (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. A. Mooijaart
Studiepunten:	4
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Dr. A. Mooijaart,kamer 2B09, telefoon: 071 - 527 3770. Emailadres: mooijaart@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Doelstelling is met behulp van de computer zelfstandig kunnen schatten van gangbare modelparameters en het uitvoeren van statistische toetsen. In plaats van het gebruik van SPSS om data te analyseren wordt verwacht dat de student zelf de berekeningen kan uitvoeren, zoals in de cursus MVA-1 en 2 is behandeld. Hierbij gaat het bijv. om Multipiele Regressie, MANOVA, Discriminant-analyse. Verder komen enkele minimalisatiemethoden aan bod, zoals de Newton-Raphson methoden. Met behulp van deze methoden is het mogelijk eenvoudige structurele vergelijkingsmodellen te analyseren. Tot slot wordt de Alternating Least Squares-methode besproken, waardoor het mogelijk is bijv. zelfstandig een HOMALS uit te voeren.

Onderwijsvorm:

12 x 2 uur hoorcollege en zelfstudie

Studiemateriaal:

college dictaat

Toetsing:

opdrachten

Ingangseis/advies:

Matrix Algebra, MVA1, MVA2

Inschrijving:

Mogelijk tot 23 augustus per email bij Brigitte Fernane-Rozier (fernane@fsw.leidenuniv.nl)

mtcompstat

Computational Statistics ([>terug naar overzicht](#))

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. A. Mooijaart
Studiepunten:	4
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Dr. A. Mooijaart, kamer 2B09, tel: 071 - 527 3770. Emailadres: mooijaart@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

In deze cursus worden niet-traditionele statistische methoden behandeld. Bij deze methoden is het gebruik van de computer zeer intensief en dus onontbeerlijk. Bij de meer traditionele statistische methoden is het handig de computer te gebruiken, maar niet noodzakelijk. Bijvoorbeeld, in veel gevallen worden statistische assumpties aangenomen, zoals normaliteit van de variabelen. Hoe moeten we echter, bijv., de stabiliteit van schattingen bepalen als dergelijke assumpties geschonden worden? Hiervoor kunnen we zgn. resampling methoden gebruiken. In dergelijke gevallen resamplen we vele keren uit de bestaande data; soms wel meer dan 1000 keer. Een ander voorbeeld: als een onderzoeker categorische data heeft, is een bekende vraag: zijn de variabelen onafhankelijk of niet? Dit kunnen we toetsen met behulp van een χ^2 -statistiek, waarvan we, theoretisch, weten dat deze een chi-kwadraat verdeling heeft als de steekproef "groot" is. Wat moet een onderzoeker echter doen als de steekproef niet groot is, maar "klein"? Wederom kunnen we, om dit probleem op te lossen, gebruik maken van resampling technieken. Ook hier is dus het gebruik van de computer onontbeerlijk. In deze cursus worden veel van dit soort problemen besproken en worden oplossingen gegeven voor die gevallen waarbij er geen standaard-oplossingen zijn omdat, of de gebruikelijke assumpties niet opgaan, of er in het geheel geen model/theory voorhanden is. De computer kan ons dan meer inzicht geven in de eigenschappen van de data. Een aantal methoden die besproken worden in deze cursus

zijn: Monte Carlo studies, bootstrap methoden, nonparameteric regressie, gegeneralizeerde additive modellen, classificatie en regression bomen. Bij het uitvoeren van deze methoden is een computertaal nodig. De taal die in deze cursus gebruikt wordt is MATLAB. Met behulp van deze taal is het mogelijk de benodigde berekeningen uit te voeren en de resultaten door middel van plaatjes en grafieken weer te geven.

Onderwijsvorm:

12 x 2 uur hoorcollege

Studiemateriaal:

Collegedictaat

Aanbevolen, niet verplicht: W.L Martinez and A.R. Martinez, (2002), Computational Statistics, Handbook with MATLAB. Chapman & Hall/CRC, Boca Raton (ISBN 1-58488-229-8)

Toetsing:

opdrachten

Ingangseis/advies:

gewenste voorkennis: Wiskunde voor de Sociale Wetenschappen (Matrix Algebra)

Rooster:

7 jan t/m 11 mrt 2003 15.00 -17.00 uur
tentamen 18 mrt 2003

Inschrijving:

Mogelijk tot 1 januari 2003 per email bij Brigitte Fernane-Rozier (fernane@fsw.leidenuniv.nl)

P2768A

Item-responsetheorie (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. D.N.M. de Gruijter
Studiepunten:	2.0
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Dr. D.N.M. de Gruijter, kamer 4A42, telefoon: 071 527 7195. Emailadres: ddgruijt@iclon.leidenuniv.nl

Omschrijving:

De item-response theorie is een klasse van modellen waarin de kans op het beantwoorden (bijv. goed/fout, eens/oneens) van een testitem gespecificeerd wordt. De kans op het goed beantwoorden van een vraag, bijvoorbeeld, stijgt daarin met een hogere score op de zgn. 'latente trek' (ability) en daalt voor meer 'moeilijke' items. Dit idee kan uitgebreid worden tot meer complexe modellen. In deze cursus komen de belangrijkste modellen aan de orde en wordt ingegaan op de methoden om de latente trekken van individuen en de moeilijkheidsgraden van de individuele items te schatten en om hypothesen daarover te toetsen. Verder wordt aandacht besteed aan item- en test-efficiëntie, aan toepassingen op de computer en worden enkele problemen behandeld en de trends in toekomstige ontwikkelingen.

Onderwijsvorm:

8 x 2 uur hoorcollege

Studiemateriaal:

Gruijter, D.N.M. de & Kamp, J.L.Th. van der (2002). Statistical test theory for education and psychology. Te downloaden van het internet: <http://ICLONIIS.ICLON.Leidenuniv.nl/GRUIJTER>

Toetsing:

tentamen en taken

Ingangseis/advies:

gewenst: Voortgezette Statistiek, Testconstructie en Testresearch

Rooster:

6 jan t/m 24 feb 2003 15.00 -17.00 uur
tentamen 10 mrt 2003

Inschrijving:

Mogelijk tot 1 januari 2003 per email bij Brigitte Fernane-Rozier (fernane@fsw.leidenuniv.nl)

P2754C

Multivariate Analyse 1 (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. A. Mooijaart
Studiepunten:	4
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Dr. A. Mooijaart, kamer 2B09, telefoon: 071 527 3770. Emailadres: Mooijaart@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Doelstelling is inleiding in enkele gebruikelijke methoden van multivariate analyse gebaseerd op matrix algebra. Aandacht voor de onderlinge relaties tussen de methoden en voor het toepassen in de praktijk met behulp van SPSS. In de psychologische onderzoekspraktijk worden meestal meerdere variabelen van elk individu gemeten. Te denken valt aan meerdere testcores of de antwoorden op de verschillende vragen van een vragenlijst. Het doel van multivariate analysemethoden is om deze gegevens gezamenlijk en in hun samenhang te bestuderen. In de cursus MVA 1 worden - naast een algemene inleiding - de volgende technieken behandeld: - multi-pele regressie (het voorspellen van één criteriumvariabele uit meerdere predictoren); - multivariate variantie-analyse (MANOVA) voor twee en meer groepen (het opsporen van de effecten van één categorische onafhankelijke variabele met twee of meer niveaus op meerdere afhankelijke variabelen, waarbij de onafhankelijke variabelen vaak experimenteel gemanipuleerd zijn) - assumpties van multivariate variantie-analyse (MANOVA); - discriminant analyse (hoe kunnen we verschillende groepen personen, die op meerdere variabelen gemeten zijn, optimaal van elkaar onderscheiden?); - factoriële ANOVA en MANOVA (het bestuderen van de effecten van meerdere categorische onafhankelijke variabelen op één of meer afhankelijke variabelen); - covariantie-analyse univariaat en multivariaat (variantie-analyse waarbij men de effecten op de afhankelijke variabelen van één of meer categorische onafhankelijke variabelen wil corrigeren voor de effecten van één of meer numerieke achtergrondvariabelen); - stepdown analyse (het zoeken naar die afhankelijke variabelen die het meest bijdragen aan de multivariate effecten in MANOVA en discriminant analyse).

Onderwijsvorm:

10 x 2 uur hoorcollege en zelfstudie

Studiemateriaal:

Tabachnick, B.G. en Fidell, L.S. Using (2001) Multivariate Statistics (ISBN 0-321-05677-9)

Toetsing:

tentamen en opdrachten

Ingangseis/advies:

Matrix Algebra

Rooster:

6 jan t/m 10 mrt 2003
tentamen 17 mrt 2003

Inschrijving:

Mogelijk tot 1 januari 2003 per email bij Brigitte Fernane-Rozier (fernane@fsw.leidenuniv.nl)

P2773B

Voortgezette Statistiek B (>terug naar overzicht)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	mw. dr. E. van der Burg
Studiepunten:	4
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	2e trimester

Coördinator:

mw. dr. E. van der Burg, kamer 2B16, telefoon: 071 - 527 3766. Email adres:
vanderburg@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Doelstelling is het geven van enige theoretische kennis in de algemene principes van de statistiek, i.h.b. met betrekking tot het schatten van parameters en het toetsen van hypothesen. Aangezien zowel het schatten als het toetsen veel in de data-analyseliteratuur voorkomt, geeft deze cursus de meer theoretische informatie nodig voor het bestuderen van data-analysetechnieken. De cursus bouwt voort op Voortgezette Statistiek A. In deze cursus worden de belangrijkste principes van de statistiek behandeld: het trekken van steekproeven, het schatten van parameters en het toetsen van hypothesen. De bootstrap-methode, die gebruikt kan worden om de variantie van een schatter te bepalen, komt ook aan de orde

Onderwijsvorm:

10 x 2 uur hoorcollege

Studiemateriaal:

Rice, J.A. (1995). Mathematical statistics and data-analysis. Belmont, Ca.: Duxbury Press.

Toetsing:

tentamen

Ingangseis/advies:

Voortgezette Statistiek A

Rooster:

7 jan t/m 11 mrt 2003
tentamen 25 maart 2003

Inschrijving:

Mogelijk tot 1 januari 2003 per email bij Brigitte Fernane-Rozier (fernane@fsw.leidenuniv.nl)

Lineaire Structurele Modellen (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. A. Mooijaart
Studiepunten:	3.0
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Dr. A. Mooijaart, kamer 2B09, telefoon: 071 - 527 3770. Emailadres: mooijaart@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Lineaire structurele modellen zijn modellen waarmee geobserveerde variabelen geanalyseerd kunnen worden. In deze modellen gaat het vooral om het vinden van een onderliggende structuur; dat is een beperkt aantal niet-observeerbare variabelen die de relaties tussen de observeerbare variabelen verklaren. Zowel (confirmatieve) factor analyse als causale modellen kunnen zo beschreven worden. Met behulp van EQS (een computerprogramma) is dit soort analyses uit te voeren. Belangrijk in deze technieken is de toets van het model, d.w.z. de vraag: beschrijft het onderliggende model in (statistisch) voldoende mate de samenhangen tussen de waargenomen variabelen? In de cursus zullen allereerst de theorie van het model en de statistische eigenschappen besproken worden. Vervolgens zal geleerd worden hoe het programma EQS te gebruiken en de resultaten te interpreteren. Toepassingen: multitrait-multimethod matrix, Fishbein-model, impressie-formatie.

Onderwijsvorm:

10 x 2 uur hoorcollege en zelfstudie

Studiemateriaal:

Dunn, G., Everitt, B. & Pickles, A. (1993). Modelling covariances and latent variables using EQS. London: Chapman & Hall. [ISBN 0412 489902]

Toetsing:

tentamen en opdrachten

Rooster:

1 apr t/m 3 jun 2003 13.00 - 15.00 uur
tentamen 1 juli 2003

Inschrijving:

Mogelijk tot 24 maart 2003 per email bij Brigitte Fernane-Rozier (fernane@fsw.leidenuniv.nl)

Loglineaire analyse van meerweg kruistabellen ([>terug naar overzicht](#))

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Prof.dr. W.J. Heiser, mw drs. L.E. Frank
Studiepunten:	4
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

mw. drs. L.E. Frank, kamer 2B17, telefoon: 071 - 527 3649. Emailadres: frank@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Doelstelling is het begrijpen van loglineaire analyses en logistische regressie. Deze analysemethoden worden in een methodologisch kader geplaatst en verbonden met de psychologische vraagstelling die zij kunnen beantwoorden.

Bij analyse van categorische variabelen met behulp van loglineaire modellen gaat het vooral om het toetsen van structurele hypothesen. Deze technieken zijn sterk analoog aan variantie-analyse voor numerieke variabelen. In tegenstelling tot de exploratieve technieken voor categorische data worden hier wel - zij het zwakke - aannamen omtrent de gegevens gemaakt. In deze cursus zullen ook moderne uitbreidingen van loglineaire modellen worden besproken. Dit betreft de logistische regressiemodellen en de zgn. associatiemodellen. In de cursus zal zowel de theorie van de loglineaire en de associatiemodellen aan bod komen als het oefenen met deze modellen in de praktijk.

Onderwijsvorm:

10 x 2 uur hoorcolleges en zelfstudie

Studiemateriaal:

Wickens, T.D. (1989). *Multiway contingency tables analysis for the social sciences*. Hillsdale, N.J.: Erlbaum.

Toetsing:

opdrachten en taak

Ingangseis/advies:

M&T2, kunnen omgaan met SPSS

Rooster:

31 mrt - 30 jun 2003 15.00 - 17.00 uur

Inschrijving:

Mogelijk tot 22 mrt 2003 per email bij Brigitte Fernane-Rozier (fernane@fsw.leidenuniv.nl)

mtmultil2

Multilevel Analyse ([>terug naar overzicht](#))

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. M. van der Leeden
Studiepunten:	3
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Dr. M. van der Leeden, kamer 2B13, telefoon: 071 - 527 3763. Emailadres: vanderleeden@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Het doel van de cursus is het verkrijgen van inzicht en vaardigheden in het analyseren van data uit hiërarchisch opgebouwde steekproeven. In de sociale wetenschappen komen hiërarchisch gestructureerde data regelmatig voor. Dit soort data worden gekenmerkt door zogenaamde geneste relaties tussen de observatie-eenheden. Bijvoorbeeld, leerlingen zijn genest binnen klassen en die zijn weer genest binnen scholen, of werknemers zijn genest binnen afdelingen. Traditionele technieken voldoen niet bij de analyse van hiërarchische data. De geneste structuur veroorzaakt intra-classcorrelatie waardoor de assumptie van onafhankelijke waarnemingen wordt geschonden. Multilevel analyse is een verzameling technieken, gebaseerd op hiërarchische lineaire regressiemodellen, waarbij de hiërarchie in de data expliciet wordt gemodelleerd. Dit geeft onderzoekers veel flexibiliteit op het gebied van de formulering van modellen en de toetsing van hypothesen. Rekening houden met de hiërarchische datastructuur is niet alleen correct vanuit een statistisch perspectief; het kan ook conceptueel verrijkend zijn dit uitgangspunt in de formulering van het model te betrekken.

Onderwijsvorm:

6 x 2 uur hoorcollege, 2 x 2 uur practica en zelfstudie

Studiemateriaal:

Kreft, I., & de Leeuw, J. (1998). *Introducing Multilevel Modelling*. Sage Publications.

Toetsing:

opdrachten en take home tentamen

Rooster:

1 apr t/m 3 jun 2003

Inschrijving:

P2754E

Multivariate Analyse 2 ([>terug naar overzicht](#))

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. A. Mooijaart
Studiepunten:	3
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Dr. A. Mooijaart, kamer 2B09, telefoon: 071 - 527 3770. Emailadres: mooijaart@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Doelstelling is inleiding in enkele gebruikelijke methoden van multivariate analyse gebaseerd op matrix algebra. Aandacht voor de onderlinge relaties tussen de methoden en voor het toepassen in de praktijk met behulp van SPSS. In de psychologische onderzoekspraktijk worden meestal meerdere variabelen van elk individu gemeten. Te denken valt aan meerdere testcores of de antwoorden op de verschillende vragen van een vragenlijst. Het doel van multivariate analysemethoden is om deze gegevens gezamenlijk en in hun samenhang te bestuderen. In de cursus MVA 2 worden de volgende technieken behandeld: - repeated measures designs; - logistische regressie; - survival/failure analysis; - Time-series analysis.

Onderwijsvorm:

10 x 2 uur hoorcollege en zelfstudie

Studiemateriaal:

Tabachnick, B.G. en Fidell, L.S. Using (2001) Multivariate Statistics (ISBN 0-321-05677-9)

Toetsing:

tentamen en opdrachten

Ingangseis/advies:

Matrix Algebra en MVA1

Rooster:

31 mrt t/m 30 jun 2003
tentamen 7 juli 2003

Inschrijving:

Mogelijk tot 22 mrt 2003 per email bij Brigitte Fernane-Rozier (fernane@fsw.leidenuniv.nl)

Ontwikkelings- & onderwijspsychologie

- Cognitieve ontwikkeling en intelligentie
 - Gedragsmodificatie bij kinderen
 - Onderwijspsychologie
 - Kinder- en jeugdpsychiatrie
 - Sociaal-emotionele ontwikkeling
 - Praktijkgericht keuzevak: Korte stage diagnostiek voor kinderen
 - Motivatie en andere leerproblemen
 - Keuzevak Diagnostiek van de Sociaal-emotionele ontwikkeling
 - Praktijkgericht keuzevak: School- en beroepskeuze en loopbaanbegeleiding
 - Theoretisch keuzevak ontwikkelingsdiagnostiek: persoonlijkheidsproblemen
 - Theoretisch Keuzevak: Theory of Mind
-

P3150A

Cognitieve ontwikkeling en intelligentie (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Mw. dr. W.C.M. Resing
Studiepunten:	6
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Mw. dr. W.C.M. Resing, kamer 2 A17, tel. 071-5273680. Spreekuur: Dinsdagen tussen 13 - 14 uur.

Omschrijving:

Verwerven van kennis met betrekking tot de cognitieve ontwikkeling en de intelligentie-ontwikkeling van kinderen. Het accent zal liggen op de ontwikkeling van kinderen van 1 tot 12 jaar.

Onderwijsvorm:

Hoorcolleges, opdrachten, zelfstudie.

Inhoud: In deze cursus staat de ontwikkeling van het denken bij jonge kinderen centraal. Belangrijke thema's zijn (1) de ontwikkeling van het geheugen, metacognitie en transfer, (2) de ontwikkeling van het redeneren (denk hierbij aan leren-hoe-te-leren, denktraining, filosofie voor kinderen), (3) de ontwikkeling van probleemoplossen, (4) taalontwikkeling en taalstoornissen, (5) intelligentie-ontwikkeling (thema's: hoogbegaafdheid en stabiliteit van intelligentie over leeftijd), (6) ontwikkeling van de "theory of mind" (en de problemen van autistische kinderen op dit terrein), (7) cognitieve stijl, (8) creativiteit, en (9) de ontwikkeling van lezen, rekenen en schrijven. Verschillende ontwikkelingstheorieën komen aan de orde (Piaget, neo-Piagetianen, informatieverwerking). Ook zal uitgebreid aandacht worden geschonken aan de oorzaken van cognitieve ontwikkeling. Verder is er aandacht voor omgevingsinvloeden op intelligentie, leerpotentieel en denktraining-programma's.

Studiemateriaal:

1. Siegler, R.S. (1998). Children's thinking, 3e druk. New Jersey: Prentice Hall.
2. Resing, W.C.M., & Drenth, P.J.D.D. (2001). Intelligentie: Meten en weten. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds.

Toetsing:

Schriftelijk, in de vorm van essay-vragen.

Inschrijving:

U-Twist.

P3152A

Gedragsmodificatie bij kinderen (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. H. Boelens
Studiepunten:	6
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Dr. H. Boelens, kamer 2C02, tel. 071-5273697. Spreekuur: dinsdagen 13 - 15 uur. E-mail: boelens@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Deze cursus legt de principes van de gedragsmodificatie bij kinderen uit. De principes van operante en klassieke conditionering, modelling en leren door instructie worden verduidelijkt aan de hand van diverse gedragsproblemen bij kinderen. De cursus bereidt voor op het vaardigheidsblok "Hulpverlening aan kinderen".

Onderwijsvorm:

Hoorcolleges.

Studiemateriaal:

Grant, L., & Evans, A. (1994). Principles of behavior analysis. New York: Harper Collins.

Toetsing:

Tentamen met open vragen.

Inschrijving:

U-Twist.

Gebruik DLO:

Blackboard.

P3151A

Onderwijspsychologie ([>terug naar overzicht](#))

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. M.V.J. Veenman, dr. J.J. Beishuizen
Studiepunten:	6
Niveau:	doktoraal
Jaar:	3
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Dr. J.J. Beishuizen, kamer 2 A05, tel. 071-5273380.

Omschrijving:

Verwerven van kennis en inzicht op het gebied van leren en lesgeven. Kennismaken met diagnostiek en interventie bij stagnatie van het leerproces.

Leerprocessen krijgen uitgebreid aandacht. Daartoe behoren methoden om zelfstandig kennis en vaardigheden te verwerven. "Zelfstandig leren", "leren te leren", en "probleemgericht leren" zijn actuele thema's in onderwijsland. Denk bijvoorbeeld aan de veranderingen in de tweede fase van het voortgezet onderwijs, waar de klassieke school gaat worden verbouwd tot "studiehuis". Verondersteld wordt dat zelfstandig probleemoplossen leidt tot betere kennisverwerving. De lerende dient dan wel over de nodige vaardigheden te beschikken: intellectuele vaardigheden, metacognitieve vaardigheden, algemene en domeinspecifieke vaardigheden in het oplossen van problemen. In deze cursus worden de verwerving en het gebruik van dergelijke vaardigheden benaderd vanuit het psychometrisch, het cognitief en het constructivistisch onderzoeksperspectief. Bovendien komen leerproblemen aan bod die het gevolg zijn van een tekort aan vaardigheden, gaan we in op diagnostische instrumenten voor het opsporen van tekorten, en leggen we interventies voor het verhelpen van de tekorten uit.

Onderwijsvorm:

Interactieve hoorcolleges.

Studiemateriaal:

1. Ellen Gagné, Carol Walker Yekovich & Frank R. Yekovich (1993). The cognitive psychology of school learning. New York: Harper Collins.
2. Syllabus met aanvullende literatuur, nog nader bekend te maken.

Toetsing:

Schriftelijk tentamen met essay-vragen.

Inschrijving:

U-Twist.

Gebruik DLO:

Blackboard-site met aantekeningen en opdrachten.

P3159A

Kinder- en jeugdpsychiatrie (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Prof. dr. Ph.D.A. Treffers, mw. drs. M. Rinne-Albers, drs. R. Eijsberg, drs. A. Theil
Studiepunten:	6
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Prof. dr. Ph.D.A. Treffers, Academisch Centrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie Curium te Oegstgeest. Tel.: 071-5159600/5159621

Omschrijving:

De cursus is gewijd aan een aantal thema's uit de kinder- en jeugdpsychiatrie, o.a. pervasieve ontwikkelingsstoornissen, ADHD, ticstoornissen, angststoornissen (waaronder dwangstoornis, posttraumatische stress-stoornis), eetstoornissen en somatoforme stoornissen. Behandeld wordt de verschijningsvorm van deze stoornissen, de etiologie, de diagnostiek en de behandeling.

Onderwijsvorm:

Hoorcolleges.

Studiemateriaal:

Sanders-Woudstra, J.A.R., Verhulst, F.C. & H.F.J. de Witte (red.). Kinder- en jeugdpsychiatrie I. Psychopathologie en behandeling, 6e herziene druk.

Toetsing:

Schriftelijk, multiple-choice en essay-vragen.

Inschrijving:

U-Twist.

P3153A

Sociaal-emotionele ontwikkeling ([>terug naar overzicht](#))

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Prof. dr. P.M. Westenberg
Studiepunten:	6
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Prof. dr. P.M. Westenberg, kamer 2 A09, tel. 071-5273628. E-mail: westenberg@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Verwerven van kennis en inzicht op het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en adolescenten.

In deze cursus komen zowel de conceptuele achtergrond van het studiegebied als de aard en inhoud van concrete stadia in de sociale en emotionele ontwikkeling aan bod. Thema's in deze cursus zijn: de organisatie van ontwikkeling, hechting, zelfregulatie, relaties met leeftijdgenoten en geslachtsrollen.

Onderwijsvorm:

Hoorcolleges, zelfstudie.

Studiemateriaal:

Wordt nog bekend gemaakt.

Toetsing:

Schriftelijk, essay-vragen.

Inschrijving:

U-Twist.

Gebruik DLO:

Blackboard.

ookvdiag2

Praktijkgericht keuzevak: Korte stage diagnostiek voor kinderen ([>terug naar overzicht](#))

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. A.K. de Vries
Studiepunten:	7
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Dr. A.K. de Vries, kamer 2 A03, tel. 071-5273874. Spreekuur: maandagen 12 - 13 uur. E-mail: vriesa@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Het zelfstandig leren maken van een gevalsbeschrijving volgens de richtlijnen van het NIP.

Elke stagiaire zal in de gelegenheid worden gesteld betrokken te zijn en zelfstandig deel te nemen aan de volgende cyclus: intake; formuleren van hypothesen; psycho-diagnostisch onderzoek; het verzamelen van aanvullende informatie; toetsing van hypothesen; voorbereiden van de advisering en adviesgesprek(ken); verslaglegging; rapportage.

In de winter en het voorjaar van 2003 kunnen drie studenten in het Ambulatorium aan een korte stage deelnemen. Met de onderwijsverplichtingen van de stagiaires wordt rekening gehouden.

Onderwijsvorm:

De groep van 3 studenten bestudeert het boek van Pameijer (zie literatuur); bereidt deels zelfstandig, deels samen met de docent de hulpverlening aan drie cliënten van het Ambulatorium voor; verzorgt de gesprekken en de psychodiagnostische onderzoeken en schrijft ter afsluiting de onderzoeksverslagen en de adviesrapporten. Schriftelijk verzoeken om een uitnodiging.

Studiemateriaal:

Pameijer, N.K. (1992). Het hypothesetoetsend model en de diagnostiek van leer- en opvoedingsproblemen. Te bestellen bij Gem. Pedologisch Instituut, IJsbaanpad 9, 1076 CV Amsterdam. Prijs ca. 15 Euro.

Toetsing:

Zelfbeoordeling en beoordeling door de docent van getoonde vaardigheden en van de verslaglegging.

Inschrijving:

Schriftelijk verzoeken om een uitnodiging.

P3157A

Motivatie en andere leerproblemen (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. J.J. Beishuizen
Studiepunten:	6
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Dr. J.J. Beishuizen, kamer 2 A05, tel. 071-5273380

Omschrijving:

Kennisverwerving over motivatie- en andere leerproblemen. De kennis wordt opgebouwd aan de hand van voorbeelden en casusmateriaal. Begrip van leerprocessen en leerproblemen wordt uitgebreid door toepassing van de verworven kennis op praktische problemen.

Deze cursus behandelt de aard, de diagnostiek en de behandeling, de ontwikkeling van motivatie- en andere leerproblemen. Uitgaande van doelen (taak- en persoonsgericht, korte termijn en lange termijn, academisch en sociaal) benaderen leerlingen een leertaak op uiteenlopende manieren (samenwerken of presteren, straf of beloning krijgen, helpen of verantwoordelijkheid nemen) en waarderen zij hun gedrag en prestaties op verschillende manieren. Daarbij spelen besef van eigen bekwaamhebelangstelling, feitelijke bekwaamheid en verklaringen van succes en falen (attributies) een belangrijke rol. In de cursus komen de motivatietheorieën van o.a. Atkinson & Birch en Weiner aan de orde. Leerproblemen worden geanalyseerd vanuit het perspectief van de informatie-verwerkingstheorie. Verder komen methoden voor de diagnostiek en behandeling van motivatie- en andere leerproblemen aan de orde.

Onderwijsvorm:

Interactieve hoorcolleges.

Studiemateriaal:

1. Dockrell, J. & McShane, J. (1992). Children's learning difficulties. A cognitive approach. Oxford: Blackwell Publishers.
2. Pintrich, P.R., & Schunk, D.H. (1996). Motivation in education. Theory, research, and applications. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Toetsing:

Schriftelijk tentamen met essay-vragen.

Inschrijving:

U-Twist

Gebruik DLO:

Blackboard-site met aantekeningen en opdrachten.

Keuzevak Diagnostiek van de Sociaal-emotionele ontwikkeling ([>terug naar overzicht](#))

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Mw. drs. L. van der Meer, prof. dr. P.M. Westenberg
Studiepunten:	6
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Mw. drs. L. van der Meer, kamer 2 A 11, tel. 071-5273688E-mail: ldmeer@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Kennis van de sociaal-emotionele ontwikkeling is van groot belang om sociaal-emotionele en gedragsproblemen bij kinderen, jeugdigen en (jonge) volwassenen op juiste waarde te kunnen schatten. Leeftijd biedt weinig houvast omdat de snelheid, timing en mate van ontwikkeling individueel bepaald zijn. Is er sprake van een ontwikkelingsachterstand of -voorsprong? Is er een relatie tussen het probleem en het ontwikkelingsniveau? Moet de begeleiding of behandeling afgestemd worden op het ontwikkelingsniveau, ongeacht de leeftijd? Ter ondersteuning van dit soort afwegingen is de Zinnenaanvullijst Curium (ZALC) beschikbaar. De meerwaarde van dit instrument boven de bestaande zinnenaanvullijsten/testen is de zeer gedetailleerde scorehandleiding. De ZALC is een theoretisch en empirisch gefundeerd instrument waarmee een betrouwbare inschatting van het ontwikkelingsniveau-ongeacht leeftijd kan worden verkregen bij kinderen tussen 8 tot 25 jaar. De ZALC wordt in toenemende mate gebruikt bij instellingen voor jeugdhulpverlening. Om de ZALC op een betrouwbare manier te kunnen gebruiken is een training in het afnemen en scoren van het instrument vereist. In dit keuzevak leert men de benodigde vaardigheden om de ZALC af te nemen en te scoren. Er wordt ook ingegaan op de toepassing van de ZALC in de psychodiagnostiek bij kinderen en jeugdigen.

Onderwijsvorm:

Practicum-bijeenkomsten en thuiswerk-opdrachten.

Studiemateriaal:

Westenberg, P.M., Drewes, M.J., Siebelink, B.M., Treffers, Ph.D.A., Jonckheer, J., & A.W. Goedhart (2000). Zinnenaanvullijst Curium (ZALC): Een instrument voor het meten van ego-ontwikkeling. Lisse: Swets Test Publishers.

Toetsing:

Essay-vragen, thuiswerkopdrachten.

Ingangseis/advies:

Algemene kennis van psychometrie en psychodiagnostiek. Jaar: 3 en 4.

Rooster:

3e trimester.

Inschrijving:

U-Twist. Maximaal aantal deelnemers: 20.

ookvloop2

Praktijkgericht keuzevak: School- en beroepskeuze en loopbaanbegeleiding (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Prof. dr. P. van den Broek
Studiepunten:	3
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	--

Omschrijving:

Kennis van het Nederlands onderwijs, van de ontwikkelingspsychologie en van de psychologische diagnostiek.

Informatie: Individuele afspraken via docent: 071-5274015 of R. Jamin: 071-5273644.

Onderwijsvorm:

Literatuurstudie, eventueel gevolgd door een werkstuk.

Studiemateriaal:

Individueel af te spreken.

Toetsing:

Mondeling tentamen en besprekingen na afspraak.

Inschrijving:

Individueel, volgens afspraak. Over het gehele studiejaar heen.

ookvpers2

Theoretisch keuzevak ontwikkelingsdiagnostiek: persoonlichheidsproblemen (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. A.K. de Vries
Studiepunten:	7
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	--

Coördinator:

Dr. A.K. de Vries, kamer 2 A03, tel. 071-5273874.E-mail: vriesa@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Theoretische verdieping en kennisverwerving op het gebied van de samenwerking tussen kinderpsychiatrie en ontwikkelingspsychologie. Centraal staat de vraag naar continuïteit in het ontstaan en bestaan van persoonlijkheidsproblemen bij kinderen en jeugdigen.Het tentamen (of werkstuk) kan gezien worden als voorbereiding op een stage in de geestelijke gezondheidszorg.

Onderwijsvorm:

Zelfstudie.

Studiemateriaal:

Ter eigen keuze. De student maakt een selectie van 900 pagina's artikelen en hoofdstukken over het onderwerp (persoonlichheidsproblemen) waar de student zelf door geboeid wordt. Daarbij wordt een evenwichtige verdeling nagestreefd voor ontwikkelingspsychologische- en kinderpsychiatrische informatie. Dit keuze- en zoekproces verricht de student volledig zelfstandig. Eventueel overleg met de docent vindt uitsluitend schriftelijk plaats.

Toetsing:

De literatuurlijst wordt voorgelegd aan de docent. Na zijn toestemming kan voor een mondeling tentamen of voor een werkstuk gekozen worden.

Ingangseis/advies:

Zie onder omschrijving.

Rooster:

Periode: Eerste en tweede semester.

Inschrijving:

Volgens afspraak met docent.

P3276

Theoretisch Keuzevak: Theory of Mind ([>terug naar overzicht](#))

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Mw. dr. W.C.M. Resing
Studiepunten:	7
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	--

Coördinator:

Mw. dr. W.C.M.Resing, kamer 2 A17, tel. 071-5273680.
Spreekuur: Dinsdagen 13 - 14 uur.E-mail: resing@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Kennisverwerving en theoretische verdieping met betrekking tot "theory of mind": in hoeverre zijn kinderen al op jonge leeftijd in staat onderscheid te maken tussen zelf en buitenwereld, tussen verbeelding en werkelijkheid?

Onderwijsvorm:

Volgens afspraak.

Studiemateriaal:

Wellman (1990). The child's theory of mind. Cambridge, MA: MIT-Press. Overige literatuur in overleg.

Toetsing:

Werkstuk in combinatie met mondeling tentamen.

Rooster:

Volgens afspraak.Geen semester-indeling.

Inschrijving:

Volgens afspraak.

Sociale & organisatiepsychologie

- Theoretische Groepsdynamica
 - Toegepaste Groepsdynamica
 - Sociaal Recht voor studenten Sociale Wetenschappen
 - Cognitieve Sociale Psychologie
 - Mens - Omgeving interactie
 - Arbeids- en Organisationspsychologie
 - Inleiding Economische Psychologie
 - Organisatieverandering
 - Consumentenpsychologie
 - Egoïsme, altruïsme en rechtvaardigheid
-

P3764

Theoretische Groepsdynamica (*>terug naar overzicht*)

Opleiding: Psychologie

Docent(en): Dr. A. Wit

Studiepunten: 7

Niveau: 400

Jaar: 3

Periode: 1e trimester

Coördinator:

Dr. A. Wit

Omschrijving:

Deze cursus is gericht op de analyse van groepsverschijnselen, zoals (sub)groepsvorming, conformiteit, invloed, macht, leiderschap, taakverrichting, besluitvorming, intra- en intergroepsconflicten en onderhandelen. Er wordt niet alleen aandacht besteed aan het verwerven van theoretische kennis, maar ook aan de vaardigheid in het analyseren van concrete groepsgebeurtenissen of groepsproblemen en aan de schriftelijke presentatie daarvan: Op drie momenten tijdens de cursus maken studenten in tweetallen een paper waarin zij de bestudeerde theoretische inzichten toepassen op gebeurtenissen in de roman "Lord of the Flies". De schriftelijke presentatie van deze analyses vindt plaats in de vorm van deelpapers, waarin causale analyses uitmonden in implicaties voor groepsdynamische interventies. Ingeleverde papers worden van commentaar voorzien en nabesproken tijdens het eerstvolgende college. Ter afronding van de cursus maakt ieder tweetal een eindpaper, bestaande uit een integratie van de eerder gemaakte deelpapers.

Onderwijsvorm:

Hoorcolleges: 9 hoorcolleges van elk 2 uur; het 10e college van 1 uur.

Studiemateriaal:

Forsyth, D.R. (1999). Group dynamics. Belmont, CA: Brooks/Cole, Wadsworth Publications Company.
Golding, W. (1990). Heer der vliegen. Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Gennep (of: de oorspronkelijke Engelstalige versie: Lord of the flies (1954). London: Faber & Faber).

Pruitt, D.G., & Carnevale, P.J. (1993). Negotiation in social conflict. Buckingham, UK: Open University Press.

Studentensyllabus Theoretische en Toegepaste Groepsdynamica 2002-2003. Opdrachten en aanvullende literatuur, verkrijgbaar bij het secretariaat S&O psychologie, k.2A27, vanaf 1 september 2002.

Toetsing:

- 2 deelpapers (duoproducten) vormen de basis voor 1 eindpaper (duoproduct).
- Multiple choice tentamen over theoretische literatuur en over de collegestof.

Bij de middeling van de cijfers geldt als voorwaarde dat elk van de onderdelen voldoende moet zijn.

Inschrijving:

via U-Twist

Gebruik DLO:

Blackboard.

sotoedyn2

Toegepaste Groepsdynamica (>terug naar overzicht)

Opleiding: Psychologie

Docent(en): Dr. S. Harinck

Studiepunten: 3

Niveau: 400

Jaar: 3

Periode: 1e trimester

Coördinator:

Dr. S. Harinck

Omschrijving:

Toepassing en illustratie van de verworven theoretische groepsdynamische kennis vinden plaats in werkgroepen. Het tegelijkertijd volgen (of in een vorig jaar gevolgd hebben) van de colleges Theoretische Groepsdynamica is dan ook een ingangseis voor deelname aan deze werkgroepen. Toegepaste Groepsdynamica is **een verplicht** studieonderdeel voor S&O studenten. Voor studenten uit andere afstudeerrichtingen geldt dat zij dit onderdeel evt. kunnen volgen, indien er nog ruimte in de werkgroepen beschikbaar is. Indien die ruimte er is, worden niet S&O-studenten op volgorde van

intekening aan de werkgroepen toegewezen. Voor niet- S&O-studenten kan deelname aan dit onderdeel dus niet gegarandeerd worden.

Onderwijsvorm:

Tijdens vijf werkcolleges worden oefeningen gedaan en opdrachten besproken die aansluiten op de literatuur en op de hoorcolleges. Aan bod komen groepsverschijnselen zoals (sub)groepsvorming, invloed, status, leiderschap, taakverrichting, besluitvorming, intra- en intergroepsconflicten en onderhandelen in taakgroepen en organisaties.

Studiemateriaal:

Forsyth, D.R. (1999). Group dynamics. Belmont, CA: Brooks/Cole, Wadsworth Publications Company.
Pruitt, D.G., & Carnevale, P.J. (1993). Negotiation in social conflict. Buckingham, UK: Open University Press.

Studentensyllabus Theoretische en Toegepaste Groepsdynamica 2002-2003. Opdrachten en aanvullende literatuur, verkrijgbaar bij het secretariaat S&O psychologie, k.2A27, vanaf 1 september 2002.

Toetsing:

Vijf individuele schrijfopdrachten (moeten allemaal voldoende gemaakt zijn) en voldoende participatie aan de bijeenkomsten. Aanwezigheid bij alle bijeenkomsten is verplicht. Bij één keer afwezigheid moet een vervangende opdracht worden gemaakt. Bij twee (of meer) keer niet aanwezig wordt geen eindcijfer toegekend.

Ingangseis/advies:

Het volgen (of in een vorig jaar gevolgd hebben) van de colleges Theoretische Groepsdynamica.

Inschrijving:

via U-Twist en voor de werkgroepen inschrijven als duo op het prikbord van de sectie (bij kamer 2A27).

socrecht

Sociaal Recht voor Studenten Sociale Wetenschappen ([>terug naar overzicht](#))

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Mr. T. van Peijpe
Studiepunten:	7
Niveau:	300
Jaar:	3
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Mr. T. van Peijpe

Omschrijving:

Deze cursus is voor doctoraalstudenten van niet-juridische studierichtingen. Beoogd wordt te voorzien in de behoefte van sociaalrechtelijke kennis met het oog op de latere beroepspraktijk van met name studenten sociale en organisatiepsychologie, politicologie en bestuurskunde; studenten van andere niet-juridische studierichtingen kunnen ook deelnemen.

Het betreft hier theoretisch onderwijs. Het sociaal recht (ook wel arbeidsrecht genoemd) kan globaal worden omschreven als het geheel van rechtsregels dat betrekking heeft op de arbeidsverhoudingen van de onzelfstandige beroepsbevolking. Belangrijke onderdelen van het vakgebied zijn o.a. het arbeidsomstandighedenrecht en het sociaal-zekerheidsrecht. De behandeling van sociaalrechtelijke onderwerpen zal worden voorafgegaan door een korte inleiding betreffende enkele basisbegrippen van het recht zoals rechtssubject, wet, overeenkomst, verbintenis e.d., speciaal ten behoeve van die studenten die nog in het geheel niet met de rechtswetenschappen hebben kennis gemaakt. Vervolgens zal worden ingegaan op de rol van werkgevers- en werknemersorganisaties en van de overheid in het sociaal recht. Daarna wordt aandacht besteed aan de werkingssfeer van verschillende sociaalrechtelijke regelingen. De rechten en verplichtingen bij ontslag en werkloosheid en de hoofdlijnen van het sociaal-zekerheidsrecht komen ook aan de orde, evenals de medezeggenschap (ondernemingsraden), de CAO en het recht m.b.t. collectieve actie.

Doorgang : Onder voorbehoud van definitieve beslissing. Nadere mededeling volgt in MARE.

Onderwijsvorm:

Colleges met actieve inbreng van studenten.

Studiemateriaal:

Heerma-vanVoss, G.J.J. (2002). Inleiding Nederlands Sociaal Recht. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.

Deelnemers dienen tevens te beschikken over de belangrijkste wet-teksten: aanbevolen wordt I.P. Ascher-Vonk, Arbeidswetgeving. Deventer: Kluwer pocket (laatste druk).

Reader: Juridische Basisbegrippen t.b.v. keuzevak Sociaal Recht voor FSW-studenten.

Toetsing:

Schriftelijk tentamen

Inschrijving:

Inschrijving bij het secretariaat van Sociaal Recht, Hugo de Grootstraat 27A (k.010; tel. 5277636). Twee weken voor de aanvang van de cursus zal hier een informatieblad beschikbaar zijn.

P3765

Cognitieve Sociale Psychologie (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. D. Daamen
Studiepunten:	7
Niveau:	400

Jaar: 3

Periode: 1e trimester

Coördinator:

Dr. D. Daamen

Omschrijving:

Onderwerpen die aan de orde komen zijn onder andere attributietheorieën (bijvoorbeeld Weiners prestatie-attributietheorie) en vertekeningen in attributies, sociale schemata (bijvoorbeeld scripts, stereotypen, zelfbeeld, effecten van schemagebruik), persoonswaarneming (bijvoorbeeld stereotypering, stereotype-verandering, impressievorming, informatie-integratie en vertekeningen), sociale oordeelsvorming en beslissingen (bijvoorbeeld prospect theorie, beslisstrategieën, heuristieken), automaticiteit van (en controle over) cognitieve processen, affectieve processen en attitudevorming, onderzoeksmethoden in de cognitieve sociale psychologie.

Onderwijsvorm:

5 hoorcolleges; 1 responsiecollege; 4 werkgroepbijeenkomsten in 4 parallelgroepen waarin feedback wordt gegeven op opdrachten (zowel mondeling als schriftelijk); presentaties door studenten.

Studiemateriaal:

Vonk, R. (Red.) (2001). Cognitieve sociale psychologie. Utrecht: Lemma.
Opdrachten worden tijdens de colleges uitgedeeld.

Toetsing:

- 20 schrijfopdrachten in de vorm van vier werkstukken;
- Multiple choice tentamen over literatuur en collegestof.

Zowel het gemiddelde opdrachtcijfer als het tentamencijfer dient voldoende te zijn (eindcijfer is gemiddelde van beide cijfers).

Inschrijving:

via U-Twist **en** voor de werkgroepen inschrijven als duo op het prikbord van de sectie (bij kamer 2A27) voor of tijdens het eerste college.

Gebruik DLO:

Blackboard.

somensomg

Mens- Omgeving Interactie (*>terug naar overzicht*)

Opleiding: Psychologie

Docent(en): Dr. H. Staats

Studiepunten: 6
Niveau: 400
Jaar: 3
Periode: 1e trimester

Coördinator:

Dr. H. Staats

Omschrijving:

Doel De relaties tussen menselijk gedrag en de omgeving leren analyseren en een wetenschappelijke basis te leggen voor interventies tot verandering van individueel gedrag met negatieve consequenties voor de fysieke omgeving en (dus) - op korte of lange termijn - ook voor andere mensen.

Onderwijsvorm:

De cursus zal bestaan uit 6 colleges over de literatuur, aangevuld met bespreking van recent uitgevoerd onderzoek. Aandacht zal met name uitgaan naar:- De milieuproblematiek als sociaal dilemma- De relaties tussen waarden, overtuigingen en milieuvriendelijk gedrag- Risico's en rampen- Financiële instrumenten en groepsinterventies- Liefde voor de natuur; aangeboren, aangeleerd?- De ontwikkeling van interventieprogramma's voor milieuvriendelijk gedrag

Studiemateriaal:

Gardner, G.T., & Stern, P. (1996). Environmental problems and human behavior. Boston, MA: Allyn & Bacon (verkrijgbaar bij Kooyker). Dit boek wordt aangevuld met literatuur die via Blackboard wordt aangeboden.

Toetsing:

Tentamen met open vragen.

Inschrijving:

via U-Twist voor het tentamen

Gebruik DLO:

Blackboard

P3766

Arbeids- en Organisationspsychologie ([>terug naar overzicht](#))

Opleiding: Psychologie
Docent(en): Dr. W. van Breukelen
Studiepunten: 7

Niveau: doctoraal
Jaar: 3
Periode: 2e trimester

Coördinator:

Dr. W. van Breukelen

Omschrijving:

De cursus heeft de volgende doelstellingen: (1) Het opdoen van kennis met betrekking tot de belangrijkste onderwerpen van de organisatiepsychologie; (2) Zicht krijgen op de toepassing van die kennis op praktijkproblemen; (3) Het leren analyseren van praktijkproblemen in organisaties met behulp van inzichten uit de A&O-psychologie; (4) Meer gevoel krijgen voor de structuur, cultuur en werkwijze van organisaties.

In deze cursus komen de volgende thema's uit de A&O-psychologie aan de orde; motivatie en satisfactie, stress en ziekteverzuim, leiderschap, conflicthantering en besluitvorming, organisatietheorieën en productieconcepten. In deze thema's zijn drie perspectieven te herkennen, te weten het individuele perspectief, het perspectief van de werkeenheid en de afdeling (groepsniveau) en het perspectief van de organisatie als systeem in een meer of minder veranderlijke omgeving.

Onderwijsvorm:

5 hoorcolleges; 3 schriftelijke opdrachten, uit te werken in duo's. Deze opdrachten zijn gebaseerd op praktijkcases. Een eindopdracht waarin een beschrijving van een organisatie wordt gemaakt.

Studiemateriaal:

Kretner, R., Kinicki, A., & Buelens, M. (2002). Organizational behaviour; Second European Edition. Berkshire, UK: McGraw Hill Int.; ISBN 0077098285.
Syllabus Arbeids- en Organisationspsychologie met Nederlandstalige artikelen over motivatie, ziekteverzuim, stress en leiderschap. Uitgave: sectie S&O, Universiteit Leiden.

Toetsing:

- (a)Voldoende beoordeling van de schriftelijke opdrachten
- (b)Essayvraag op tentamen
- (c)Multiple choice vragen op tentamen over literatuur en collegestof

N.B.: Onderdelen b en c dienen samen eveneens voldoende te zijn.

Inschrijving:

via U-Twist

P4008

Inleiding Economische psychologie (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Prof.dr. E. van Dijk
Studiepunten:	6
Niveau:	400
Jaar:	3
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Prof.dr. E. van Dijk

Omschrijving:

In deze cursus wordt een overzicht gegeven van de economische psychologie, een relatief nieuw veld dat zich op het snijpunt bevindt van economische en psychologische besliskunde en waarbij onderwerpen als consumentengedrag, gokken, sparen, onderhandelen, belastingontduiking, reclame e.a. aan de orde komen. De collegereeks begint met een algemene inleiding waarbij de cursisten vertrouwd raken met de economische benadering alsmede de benadering die de economische psychologie voorstaat. In de daarop volgende colleges wordt steeds aangegeven waar de psychologie een bijdrage kan leveren aan bestaande economische inzichten. Zo wordt in het tweede college met name aandacht besteed aan de rol van persoonsfactoren en psychologische inzichten betreffende de rol van attitudes bij voorspelling van economisch gedrag. Vervolgens wordt in enkele colleges nagegaan in hoeverre menselijk gedrag afwijkt van de rationele mens zoals die in de economie centraal staat. Met andere woorden, nagegaan wordt in hoeverre de werkelijkheid afwijkt dan wel in overeenstemming is met de basisassumpties van de economie (die o.a. winstmaximalisatie, procedure-invariantie en verregaande vergelijking van alternatieven veronderstelt). De belangrijkste inzichten uit de hedendaagse economische psychologie komen hierbij aan de orde (o.a. Prospect theorie e.d.). De collegereeks wordt afgesloten met inzichten ontleend aan speltheorie en onderhandeling. Wederom ligt hierbij de nadruk in hoeverre de werkelijkheid afwijkt van de rationele modellen van de economische mens ('rational economic man').

Onderwijsvorm:

Colleges

Studiemateriaal:

Antonides, G. (1996). Psychology in economics and business: An introduction to economic psychology (als klapper verkrijgbaar bij de Service Desk op de 1e verdieping).
Literatuur-reader (eveneens verkrijgbaar bij de Service Desk).

Toetsing:

Tentamen met open vragen.

Inschrijving:

via U-Twist

Organisatieverandering *(>terug naar overzicht)*

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. H.O. Steensma
Studiepunten:	7
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Dr. H. Steensma

Omschrijving:

Kennis over organisatieverandering is essentieel voor die studenten die zich willen verdiepen in de arbeids- en organisatiepsychologie. Deze cursus behandelt algemene aspecten van het planmatig veranderen van sociale systemen en organisaties en is gericht op het leren toepassen van sociaalwetenschappelijke kennis en vaardigheden om veranderingsprocessen in gang te zetten en te begeleiden. De cursus combineert nieuwe theoretische inzichten met praktische ervaringen. Organisatieveranderaars dienen kennis te hebben over organisaties, over gedrag van mensen in organisaties en over mogelijkheden en problemen die zich voordoen bij het veranderen van werkstructuur, mensen in organisaties en organisaties zelf. Het is daarom het meest logisch dit studieonderdeel pas te behandelen nadat de basis cursussen over sociale en organisatiepsychologie zijn behandeld. De leerdoelen zijn:

(1) Inzicht krijgen in het systeemkarakter van organisaties en in de consequenties daarvan voor organisatieverandering:

(1a) inzicht krijgen in de relatie tussen de omgeving van organisaties en (het functioneren van) die organisaties;

(1b) inzicht krijgen in de onderlinge samenhang van organisatievariabelen zoals doelen, strategie, technologie, structuur, cultuur en mensen in organisaties, en in de gevolgen van deze samenhang voor het verloop van veranderingsprocessen.

(2) Het leren herkennen van belangentegenstellingen tussen personen en partijen in organisaties en het verwerven van inzicht in de consequenties daarvan voor organisatieverandering.

(3) Inzicht krijgen in fasering en aanpak van organisatieveranderingsprojecten.

(4) Kennisverwerving over algemene veranderingsstrategieën en specifieke interventies bij organisatieverandering:

(4a) kennis van structuur-interventies;(4b) kennis van "mensgerichte" interventies;(4c) kennis van de belangrijkste literatuur op dit terrein.

De colleges geven een theoretische verdieping over belangrijke veranderkundige thema's. Elk college stelt een ander thema centraal. Aan bod komen (1) Politieke en machtsprocessen in organisaties; (2) Sociotechniek en de ontwerp- versus ontwikkelbenadering van organisatieverandering. In de werkgroepbijeenkomsten worden aan de hand van praktijkbeschrijvingen problemen in organisaties geanalyseerd. Ook wordt geoefend met diagnoses, veranderingsstrategieën, interventies in

organisaties e.d..Voor elke werkgroepbijeenkomst moeten huiswerkopdrachten worden uitgewerkt. De bijeenkomsten in de werkgroep zijn gewijd aan bespreking van deze opdrachten en aan het behandelen van cases en specifieke opdrachten. De huiswerkopdrachten worden gemaakt door teams van 2 of 3 studenten. Nota Bene : Reeds vóór de eerste werkgroep moeten de opdrachten van de eerste bijeenkomst worden ingeleverd bij de werkgroepbegeleider.

Onderwijsvorm:

2 hoorcolleges van elk 2 uur; 5 werkgroepbijeenkomsten van elk 2 uur, gegeven in 3 "parallele" werkgroepen van 20 studenten.

Studiemateriaal:

Boonstra, J.J., Steensma, H., & Demenint, M. (Red.) (1996; eerste druk, 5e oplage, 2002). Ontwerpen en ontwikkelen van organisaties. Utrecht: De Tijdstroom.
Gerrichhauzen, J., Kampermann, A., & Kluytmans, F. (Red.) (1994). Interventies bij organisatieverandering. Deventer: Kluwer.
French, W.L., Bell, C.H., & Zawacki, R.A. (Eds.) (2000). Organization development and transformation-managing effectice change (5th revised ed.). Singapore: McGraw Hill.
Werkboek "Organisatieverandering" 2002-2003, met opdrachten voor werkgroepbijeenkomsten. Verkrijgbaar bij de Service Desk op de 1e etage.

Toetsing:

Schrijfopdrachten bij iedere werkgroepbijeenkomst; tentamen (MC-vragen en essay-vragen).Deelname aan de werkgroepen is verplicht. Er mag maximaal één bijeenkomst worden gemist. De gemiste bijeenkomst moet worden gecompenseerd met een extra opdracht. Eindbeoordeling op basis van het tentamen, mits alle schrijfopdrachten voldoende zijn gemaakt.

Ingangseis/advies:

De cursus is toegankelijk voor twee soorten studenten:- studenten die Sociale & Organisatiepsychologie als afstudeerrichting hebben gekozen;- studenten die het afstudeertraject Training & Opleiding volgen en daarvan als onderdeel kiezen voor Organisatieverandering.Er is plaats voor maximaal (3 x 20 =) 60 studenten totaal; bij overschrijding van dit aantal geldt de volgorde van inschrijving als selectie criterium.

Inschrijving:

N.B. Denk om tijdige aanmelding via U-Twist!

P5045

Consumentenpsychologie (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. J.J. Knegtmans, Dr. G. Wolters
Studiepunten:	6
Niveau:	400
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Dr. J.J. Knegtman

Omschrijving:

Deze cursus biedt een overzicht van consumentengedrag. Het is de bedoeling niet slechts thematisch op consumentengedrag - en toepassing daarvan op het gebied van milieugedrag - in te gaan, maar ook te illustreren hoe onderzoek naar en bevindingen op deze terreinen hun oorsprong hebben in fundamentele psychologische processen als motivatie, attitudevorming en beslissen. In een inleiding wordt het vak consumentengedrag geïntroduceerd. Vervolgens wordt een reeks elementaire psychologische processen behandeld in hun relatie tot consumentengedrag. Dit zijn onder meer begrip, attitudevorming en -verandering en geheugen. Geschetst wordt hoe deze processen afhangen van iemands motivatie en de mogelijkheid tot verwerking van relevante informatie. Steeds wordt het accent gelegd op de vraag hoe kennis van deze processen de marketing-strategie kan richten. Hierna worden beslissingsprocessen behandeld, zowel die waarbij relatief veel cognitieve arbeid wordt verricht als beslissingen waarbij men zich van simpele shortcuts bedient. Ook nu weer worden de implicaties voor marketing-strategieën besproken. Daarna wordt ingegaan op verschillen tussen consumenten als gevolg van demografische kenmerken en persoonlijkheidskenmerken, alweer met bespreking van marketing-implicaties. Ten slotte worden enkele negatieve aspecten van marketing geschetst, zoals misleiding van de consument, aantasting van zijn zelfbeeld en de mogelijkheid van dwangmatig consumptiegedrag.

Onderwijsvorm:

Hoorcolleges.

Studiemateriaal:

Hoyer, W.D., & MacInnes, D.J. (2001). Consumer behavior. Boston, MA: Houghton Mifflin.

Toetsing:

Multiple choice tentamen

Inschrijving:

via U-Twist

Gebruik DLO:

Blackboard

P4009

Egoïsme, altruïsme en rechtvaardigheid; Theorie en maatschappelijke toepassingen (>terug naar overzicht)

Opleiding: Psychologie

Docent(en): Dr. S. Harinck, Prof.dr. P. van Lange

Studiepunten: 7

Niveau: 400
Jaar: 3
Periode: 3e trimester

Coördinator:

Vacature UD

Omschrijving:

Vele theorieën in de sociale en gedragswetenschappen veronderstellen dat interpersoonlijk gedrag is terug te voeren tot rationeel eigenbelang. In deze cursus worden theorieën en modellen van interpersoonlijk gedrag behandeld die uitgaan van de aanname dat interpersoonlijk gedrag ook vaak wordt ingegeven door andere motivatie, zoals coöperatie (het maximaliseren van gezamenlijke belangen), altruïsme (het maximaliseren van andermans belang), en rechtvaardigheid (het maximaliseren van gelijkheid in de verdeling van middelen). Het gaat hierbij om allerlei vormen van interpersoonlijk gedrag, zoals bijvoorbeeld inzet voor de groep of organisatie, acceptatie versus ondermijning van leiders, het terugtrekken uit een groep, procedurele initiatieven en reacties (bijv. initiatie voor communicatie, reacties op democratische beslissingsprocedures). Een belangrijke vraag hierbij is welke situationele factoren, al dan niet in combinatie met persoonskenmerken, vooral van invloed zijn op de eerder genoemde motivaties, zoals coöperatie, altruïsme en rechtvaardigheid. In deze cursus wordt ingegaan op zowel theoretische vraagstukken als maatschappelijke toepassingen. Bij de theoretische vraagstukken wordt een analyse gemaakt van een bepaald onderzoeksthema. Een voorbeeld van een theoretisch vraagstuk is: waarom neemt coöperatief gedrag af in gotere groepen? Bij maatschappelijke toepassingen kan bijvoorbeeld een analyse gemaakt worden van de rol van coöperatie, altruïsme, en rechtvaardigheid in organisaties, maatschappelijke groeperingen, en relaties. Hierbij kan gedacht worden aan thema's, zoals extra inzet en vrijgevigheid in profit en non-profit organisaties, donaties en inzet ten behoeve van verschillende groeperingen, en opofferingsbereidheid en vergevingsgezindheid in relaties. Daarnaast kan gedacht worden aan relatie tussen overheid en individu, en vooral hoe mensen bepaalde overheidsinstrumenten (bijv. subsidieverstrekking versus belastingheffing, voorlichtingscampagnes, regelgeving) ervaren in termen van rechtvaardigheid en effectiviteit. Deze kwesties zijn van belang voor de sturing van maatschappelijk gewenst gedrag, zoals bijvoorbeeld milieu- en energievriendelijk gedrag, en gezondheids-relevant gedrag (bijv. veilig rijden).

Onderwijsvorm:

7 hoor/werkcolleges.

De cursus bestaat uit twee delen. In het eerste deel van de cursus wordt de literatuur over coöperatie, altruïsme en rechtvaardigheid behandeld. Hierbij wordt vooral aandacht gegeven aan sociaal-psychologische theorievorming die van belang is voor het begrijpen van interacties tussen mensen, tussen mensen in organisaties en maatschappelijke groeperingen, en tussen mensen en de overheid. Aan het eind van het eerste deel van de cursus wordt een keuze gemaakt voor een thema waarover een werkstuk wordt geschreven. Iedere student kan - in overleg met de docenten - een eigen thema kiezen op het gebied van coöperatie, altruïsme, en rechtvaardigheid. Dit thema kan zich richten op fundamentele vragen of op maatschappelijke toepassingen. In het tweede deel van de cursus geeft iedere student een mondelinge presentatie van zijn of haar werkstuk. Vervolgens wordt het werkstuk ingeleverd en beoordeeld. Tenslotte schrijft iedere student een beoordelingsrapport over een werkstuk van een medestudent.

Studiemateriaal:

Wordt nader bekend gemaakt.

Toetsing:

In het kader van de cursus wordt een werkstuk geschreven. Het werkstuk wordt beoordeeld met een cijfer. Het eigen beoordelingsrapport over een werkstuk van een medestudent wordt beoordeeld als voldoende of onvoldoende. Voor het succesvol afronden van deze cursus moet voor zowel het werkstuk als het beoordelingsrapport een voldoende worden behaald. Het eindcijfer wordt uitsluitend bepaald door de beoordeling van het werkstuk.

Inschrijving:

N.B. Denk om tijdige aanmelding via U-Twist!

Afstudeertrajecten

Afstudeertrajecten

- Omgevings- en Milieupsychologie
- Training en Opleiding
- Economische Psychologie
- Personeel en Organisatie
- Neuropsychologie
- Jeugdproblematiek en Interventie
- Arbeid en Gezondheid

P5065

Afstudeertraject Omgevings- en Milieupsychologie

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. H. Staats, Dr. J.J. Knegtmans, Dr. G. Wolters
Studiepunten:	11
Niveau:	400
Jaar:	3
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Dr. H. Staatskamer 2A40, tel. 5274104/5273705e-mail staats@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

De omgang van de mens met de fysieke omgeving geeft aanleiding tot tal van fascinerende psychologische vragen. De mens-omgeving interactie roept echter ook problemen op die gebaat zijn bij een psychologische analyse en daarop gebaseerd advies. Bijvoorbeeld bij de voorbereiding en implementatie van milieumaatregelen begint op veel plaatsen het besef door te breken dat er niet zozeer een gebrek is aan natuurwetenschappelijke kennis omtrent de oplossing van milieuproblemen, maar aan gedragsmatige en sociaal-wetenschappelijke kennis om verbeteringen daadwerkelijk ingang te doen vinden. Het afstudeertraject bestaat uit 2 modules, elk van 4 studiepunten en een stage en een scriptie. Het traject is gericht op de verwerving van theoretische en praktische kennis en vaardigheden die afgestudeerden in staat stellen de psychologische dimensies van de omgang met de fysieke omgeving te onderkennen, te analyseren en te benutten voor maatregelen die een bijdrage leveren aan verbeteringen.

Toekomstig werkveld van afgestudeerden Afgestudeerden zijn beter gekwalificeerd voor een werkring bij de overheid of het bedrijfsleven, als onderzoeker, beleidsmedewerker, communicatiedeskundige of manager milieuzaken in een bedrijf. Als onderzoeker zijn ze bedreven in het vertalen van vraagstukken in het omgevings- en milieubeleid naar empirisch toetsbare hypothesen. Als beleidsmedewerker zijn ze in staat maatregelen voor te bereiden die niet alleen politiek acceptabel zijn maar ook gebaseerd zijn op psychologisch correcte aannamen over de

perceptie en werkingskracht daarvan. Als communicatiedeskundige zijn ze in staat realistische doelen van voorlichtingscampagnes te formuleren, een campagne adequaat op te zetten en eventueel evaluatieonderzoek voor te bereiden en te beoordelen. Een milieumanager in een (groot) bedrijf heeft oog voor de verschillende belangen binnen en buiten de organisatie, is in staat om partijen bij elkaar te brengen en om milieudoelstellingen te formuleren en te realiseren

Stagemogelijkheden Stageplaatsen kunnen worden gevonden bij overheidsinstanties als ministeries (VROM, Verkeer en Waterstaat, Landbouw, Natuurbeheer en Visserij), provincies en gemeenten, maar ook in het bedrijfsleven, bij milieuorganisaties en onderzoeksinstellingen. Stageactiviteiten kunnen zijn het ontwikkelen van communicatieplannen, de implementatie van bedrijfsmilieuzorg, het uitvoeren van multidisciplinair onderzoek. De betrokken studierichtingen hebben beide een stagecoördinator die hierbij behulpzaam kan zijn (dr. D. Daamen voor S&O; dr. G. ten Hoopen voor Cognitieve Psychologie).

Scriptiemogelijkheden In overleg met de coordinator van het afstudeertraject, Henk Staats, kan een scriptieonderwerp worden bepaald.

Onderwijsvorm:

Opzet van de cursus Mens-omgeving interactie De cursus zal bestaan uit 6 colleges over de literatuur, aangevuld met bespreking van recent uitgevoerd onderzoek. Aandacht zal met name uitgaan naar:

- De milieuproblematiek als sociaal dilemma
- De relaties tussen waarden, overtuigingen en milieuvriendelijk gedrag
- Risico's en rampen
- Financiële instrumenten en groepsinterventies
- Liefde voor de natuur; aangeboren, aangeleerd?
- De ontwikkeling van interventieprogramma's voor milieuvriendelijk gedrag.

Opzet van de cursus Consumentenpsychologie
Zie Keuzevak Consumentenpsychologie (4 pnt). **2e trimester**

Toetsing:

Mens-omgeving interactie: tentamen met open vragen. Consumentenpsychologie: multiple-choice tentamen.

Ingangseis/advies:

Voor studenten S&O is het wenselijk de cursus Beslissen en Denken (4 pnt), aangeboden door Cognitieve Psychologie te volgen. Voor studenten Cognitieve Psychologie is het wenselijk de cursus Theoretische Groepsdynamica (5 pnt) te volgen, en bij voorkeur ook het bijbehorende vaardigheidsblok Toegepaste Groepsdynamica (2 pnt). Voor studenten van andere afstudeerrichtingen is het aan te raden beide cursussen te volgen indien ze niet duidelijk vergelijkbare cursussen hebben gevolgd. Studenten uit beide afstudeerrichtingen wordt sterk aangeraden verdieping te zoeken van hun methodologische kennis. Met name de cursussen Multivariate Analyse 1 (2 pnt) en Variantie-analyse (3 pnt), aangeboden door de sectie Methoden & Technieken zijn belangrijk. Ook wordt aangeraden de Oriëntatiecursus Milieukunde (4 pnt) te volgen, verzorgd door het Centrum voor Milieukunde van deze universiteit (informatie over deze cursus is verkrijgbaar bij het Onderwijsbureau van het Centrum voor Milieukunde, tel. 071-5277468).

Inschrijving:

via U-Twist

Gebruik DLO:

Blackboard.

P5055

Afstudeertraject Training en Opleiding *(>terug naar overzicht)*

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. J.J. Beishuizen (O&O), dr. H.O. Steensma (S&O), dr. M.P.H.D. Cleiren (Klig)
Studiepunten:	11
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Dr. J.J. Beishuizen, kamer 2 A05, tel. 071-5273380

Omschrijving:

Doel van het afstudeertraject Training en Opleiding is studenten de gelegenheid te bieden zich theoretisch en praktisch extra voor te bereiden op een loopbaan als trainer of docent. Het beroep van trainer omvat het aanleren en helpen ontwikkelen van groepsdynamische (gesprekstechnieken) en sociale vaardigheden (conflict hanteren). Het beroep van docent betreft het geven van het vak psychologie op eerstegraads niveau. De theoretische voorbereiding betreft het vak cognitieve psychologie en onderwijs, en een introductie in de problematiek van bedrijfsopleidingen. De praktische voorbereiding betreft de onderdelen Presenteren van Informatie en Opleiding Gestructureerde Vaardigheidstraining.

Stagemogelijkheden Er zijn diverse stagemogelijkheden die aansluiten bij dit afstudeertraject. Studenten nemen tijdens hun stage deel aan diverse stadia van het ontwerp, de uitvoering en de evaluatie van opleidingen en trainingen. Mogelijke projecten: ontwikkeling van intake procedures, training on the job, evaluatie van cursussen en docenten, ondersteuning van de cursisten in het natraject. Stagemogelijkheden zijn aanwezig bij bedrijven als CMG, KLM, Intermediair Seminars (VNU), Boertien & Partners, Imtin.

Beroepsmogelijkheden Trainers en opleiders worden veel gevraagd. Naast afdelingen Bedrijfsopleidingen zijn in de marktsector de afgelopen jaren, mede door outsourcing, vele trainingsbureaus ontstaan.

Onderwijsvorm:

Opzet: 8 interactieve hoor- en werkcolleges.

Het afstudeertraject Training en Opleiding zal bestaan uit:

- een cursus Bedrijfsopleidingen van 4 studiepunten voor alle deelnemers (derde semester)

- een basiscursus van 4 studiepunten (eerste of tweede semester) die niet behoort tot het programma van de afstudeerrichting van een deelnemer.

Bedrijfsopleidingen:

Doel: Trainingen en opleidingen leren opzetten, geven en evalueren vanuit instructiepsychologisch en organisatiepsychologisch perspectief. *Onderwerpen:* Needs assessment, organisatiestructuren, human resource management, volwasseneducatie, werkplekopleidingen en transfer, simulaties en assessments, managementopleidingen, media, evaluatie.

Daarnaast volgen de studenten de volgende twee vakken:

- Organisatieverandering. Docent: Herman Steensma (S&O); dit 5punts vak wordt in de periode april tot juni gegeven.
- Onderwijspsychologie. Docenten: Jos Beishuizen (O&O) en Marcel Veenman (O&O)

Studenten die de afstudeerrichtingen O&O of S&O volgen, moeten dus buiten het programma van hun eigen afstudeerrichting nog een vierpunts vak voltooien. Voor studenten uit andere studierichtingen geldt dat ze twee andere vakken moeten volgen (beide bovengenoemde vakken). Het vak Onderwijspsychologie wordt in het eerste trimester gegeven. Zonodig wordt in het derde trimester een extra gelegenheid geboden om tentamen af te leggen. Het vak Organisatieverandering wordt in het derde trimester gegeven.

Studiemateriaal:

In overleg met studenten.

Toetsing:

Werkstuk, presentatie, tentamen.

Ingangseis/advies:

Er zijn twee vaardigheidsblokken die in de lijn van dit afstudeertraject liggen:

- vaardigheidsblok Presenteren van informatie (6 punten);
- vaardigheidsblok Opleiding gestructureerde vaardigheidstraining (10 studiepunten).

Studenten wordt aangeraden (een van) deze vaardigheidsblokken te volgen.

Inschrijving:

U-Twist

Gebruik DLO:

Blackboard-site met aantekeningen en opdrachten.

P5020

Afstudeertraject Economische Psychologie ([>terug naar overzicht](#))

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Prof.dr. E. van Dijk, dr. J.J. Knegtmans, dr. G. Wolters
Studiepunten:	11
Niveau:	400
Jaar:	3
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Prof.dr. E. van Dijk

Omschrijving:

In het verleden is gebleken dat veel psychologiestudenten belangstelling hebben voor werkvelden als bijvoorbeeld marketing en reclame. Tevens is gebleken dat in dergelijke werkvelden psychologische kennis zeer gewaardeerd wordt. Waar het vaak aan schort is dat psychologiestudenten onvoldoende kunnen aantonen op de hoogte te zijn van algemene economisch-psychologische inzichten. Het doel van de trajectcursus economische psychologie is tweeledig: (a) studenten een uitgebreid overzicht geven van de rol welke psychologie speelt bij het nemen van economische beslissingen, en (b) het leveren van scholing die studenten beter voorbereid op werkzaamheden in de marketing, reclame, en meer in het algemeen op het gebied van de economische psychologie.

Het afstudeertraject bestaat uit twee onderdelen: Inleiding Economische Psychologie en Consumentengedrag van elk 4 studiepunten.

Inleiding Economische Psychologie In deze cursus wordt een overzicht geboden van de economische psychologie, een relatief nieuw veld dat zich op het snijpunt bevindt van economische en psychologische beslissonde en waarbij onderwerpen als consumentengedrag, gokken, sparen, onderhandelen, belastingontduiking, reclame e.a. aan de orde komen. De collegereeks begint met een algemene inleiding waarbij de cursisten vertrouwd raken met de economische benadering alsmede de benadering die de economische psychologie voorstaat. In de daarop volgende colleges wordt steeds aangegeven waar de psychologie een bijdrage kan leveren aan bestaande economische inzichten. Zo wordt in het tweede college met name aandacht besteed aan de rol van persoonsfactoren en psychologische inzichten betreffende de rol van attitudes bij voorspelling van economisch gedrag. Vervolgens wordt in enkele colleges nagegaan in hoeverre menselijk gedrag afwijkt van de rationele mens zoals die in de economie centraal staat. Met andere woorden, nagegaan wordt in hoeverre de werkelijkheid afwijkt danwel in overeenstemming is met de basisassumpties van de economie (die o.a. winstmaximalisatie, procedure-invariantie en verregaande vergelijking van alternatieven veronderstelt). De belangrijkste inzichten uit de hedendaagse economische psychologie komen hierbij aan de orde (o.a., Prospect theorie e.d.). De collegereeks wordt afgesloten met inzichten ontleend aan speltheorie en onderhandeling. Wederom ligt hierbij de nadruk in hoeverre de werkelijkheid afwijkt van de rationele modellen van de economische mens ('rational economic man').

Consumentenpsychologie Deze cursus biedt een overzicht van consumentengedrag. Het is uitdrukkelijk de bedoeling niet slechts thematisch op consumentengedrag - en toepassingen daarvan op het gebied van milieugedrag - in te gaan, maar ook te illustreren hoe onderzoek naar en bevindingen op deze terreinen hun oorsprong hebben in fundamentele psychologische processen als motivatie, attitudevorming en beslissen. In een inleiding wordt het vak consumentengedrag geïntroduceerd. Vervolgens wordt een reeks elementaire psychologische processen behandeld in hun relatie tot consumentengedrag. Dit zijn onder meer perceptie, begrip, attitudevorming en -verandering en geheugen. Geschetst wordt hoe deze processen afhangen van iemands motivatie en de mogelijkheid tot verwerking van relevantie informatie. Steeds wordt het accent gelegd op de vraag, hoe kennis van deze processen de marketingstrategie kan richten. Hierna worden

beslissingsprocessen behandeld, zowel die waarbij relatief veel cognitieve arbeid wordt verricht als beslissingen waarbij men zich van simpele shortcuts bedient. Ook nu weer worden de implicaties voor marketing-strategieën besproken. Tenslotte wordt ingegaan op verschillen tussen consumenten als gevolg van achtereenvolgens demografische kenmerken en persoonlijkheidskenmerken, alweer met bespreking van marketing-implicaties.

Beroepsmogelijkheden Op het gebied van de reclame en marketing bestaat behoefte aan gedegen psychologische kennis. De trajectcursus beoogt de aansluiting met deze deelgebieden te verbeteren, en derhalve plaatsing te bevorderen in beroepen in dienst van bijvoorbeeld marketing, reclame en consumentenorganisaties. In zijn algemeenheid kan de cursus plaatsing in meer economisch gerichte functies bevorderen.

Stagemogelijkheden Mogelijke stages betreffen bijvoorbeeld het gebied van reclame en marketing (bijv. het opzetten en testen van reclamecampagnes; het analyseren van consumentenbehoeften, etc.), alsmede meer fundamenteel onderzoek op het gebied van de economische psychologie. De betrokken studierichtingen hebben elk een stagecoördinator die behulpzaam kan zijn.

Onderwijsvorm:

Hoorcolleges

Studiemateriaal:

Zie Keuzevakken Inleiding Economische Psychologie en Consumentenpsychologie.

Toetsing:

Tentamen met open vragen (Inleiding in de Economische Psychologie), multiple choice tentamen (Consumentenpsychologie).

Ingangseis/advies:

De cursus vertoont raakvlakken met de cursussen Cognitieve Sociale Psychologie (aangeboden door S&O) en Beslissen en Denken (aangeboden door Cognitieve Psychologie [voorheen F&T]). Voor verdere specialisatie in stage/scriptie kan het wenselijk zijn de cursus Multivariate Analyse 1 (aangeboden door M&T) te volgen.

Inschrijving:

via U-Twist

Gebruik DLO:

Blackboard

P5060

Afstudeertraject Personeel en Organisatie (*>terug naar overzicht*)

Opleiding: Psychologie

Docent(en): Dr. C. van Laar

Studiepunten:	11
Niveau:	400
Jaar:	3
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Dr. C. van Laar

Omschrijving:

De wereld van mensen in organisaties is de laatste jaren fundamenteel veranderd. Het werknemersbestand kent bijvoorbeeld een steeds grotere diversiteit. Bovendien werken veel mensen al lang niet meer als "autonome machines" aan een concreet product, maar steeds vaker binnen de dienstverlenende sector onder flexibele omstandigheden in teams. In het denken over, en onderzoek naar de werkende mens wordt dan ook steeds vaker de nadruk gelegd op de sociale motieven en capaciteiten van werknemers teneinde hun gedrag beter te begrijpen en te veranderen. Hoe kunnen organisaties inspelen op deze sociale motieven en capaciteiten en deze zo optimaal mogelijk benutten? Het antwoord op deze vraag vereist enerzijds een fundamentele analyse van sociaal-psychologische processen die een rol spelen bij de wijze waarop mensen functioneren in organisaties. Anderzijds biedt deze analyse aangrijpingspunten om een gedegen beleid op te stellen waarbij de "human resources" zo maximaal mogelijk worden gewaarborgd. Het doel van het afstudeertraject Personeel en Organisatie is tweeledig: (a) studenten inzicht geven in sociaal-psychologische processen die een rol spelen binnen het werkveld van arbeid en organisaties, en (b) een bijdrage leveren aan de voorbereiding op werkzaamheden die relevant zijn voor onderzoek en beleidsontwikkeling in dit veld.

Beroepsmogelijkheden Wetenschappelijk onderzoek verrichten op het gebied van Sociale- en Organisationspsychologie, bijvoorbeeld aan een (para-)universitaire of particuliere instelling. Verder bestaat er binnen de overheid en grote bedrijven behoefte aan mensen die in staat zijn om bijvoorbeeld onderzoek en beleid te ontwikkelen op het gebied van Human Resource Management, met name voor mensen die inzicht hebben in de rol van diversiteit op het werk.

Opzet van het traject Het traject bestaat uit twee onderdelen die onafhankelijk getoetst worden:*
Mensen in organisaties (4 punten);* Psychologie van het personeel (4 punten).

Stagemogelijkheden Er zijn volop stagemogelijkheden binnen commerciële- of overheidsorganisaties waar men onderzoek verricht naar een specifiek probleem op het gebied van personeel en organisatie (bv. problemen rond doorstroom van vrouwen; mogelijke oorzaken voor ziekteverzuim en uitstroom; motivatie, prestatie en beloning in teams, etc.). Verder zijn er mogelijkheden om binnen de afdeling Sociale- en Organisationspsychologie in projecten aan meer fundamenteel onderzoek op dit gebied mee te werken. De stagecoördinator (Dr. D. Daamen) kan hierover informatie verstrekken.

Onderwijsvorm:

Mensen in organisaties Doel: Inzicht verwerven in sociaalpsychologische processen die ten grondslag liggen aan het functioneren van de werkende mens in organisaties. Centraal staat hierbij het concept "sociale motivatie", waarvan een beperkt aantal thema's verder wordt uitgewerkt, zoals doelen, motivatie, beoordelen, individuele verschillen en identiteit en commitment. Kwesties rondom diversiteit in organisaties worden belicht. Opzet: Deze cursus bestaat uit een collegecyclus over de literatuur, eventueel aangevuld met recente onderzoeksbevindingen binnen de sectie Sociale en Organisationspsychologie. Literatuur: Wordt nader bekend gemaakt.

Psychologie van het personeel Doel: Het leren toepassen van sociaalpsychologische inzichten van de werkende mens in een Human Resource Management beleid. Speciale aandacht gaat uit naar

vrouwen en minderheden in organisaties. Opzet: Deze cursus bestaat uit een reeks werkcolleges, waarin studenten presentaties geven en opdrachten voorbereiden en uitvoeren. Literatuur: Wordt nader bekend gemaakt. Inschrijving: Om te kunnen bepalen hoeveel studenten aan het onderdeel Psychologie van het personeel willen deelnemen geldt een inschrijving. Inschrijving voor dit onderdeel is dus verplicht en dient te gebeuren in het najaar. Degenen die zich niet inschrijven hebben geen garantie dat ze kunnen deelnemen aan dit onderdeel. Inschrijving van dit deel geschiedt bij de inschrijving voor het totale afstudeertraject.

Toetsing:

Beide modules worden onafhankelijk van elkaar getoetst. Tentamenvorm: Tentamen voor Mensen in Organisaties en opdrachten voor Psychologie van het Personeel

Ingangseis/advies:

Het tweede onderdeel "Psychologie van het personeel" bouwt voort op het eerste onderdeel 'Mensen in organisaties'. Vandaar dat het volgen van het eerste onderdeel een vereiste is voor het kunnen volgen van het tweede onderdeel. Degenen die zich nader willen specialiseren in de fundamentele aspecten van psychologische testen (relevant voor werving en selectie) wordt aangeraden om de cursus "Testconstructie en testtheorie" binnen de afstudeerrichting M&T te volgen. Het keuzevak "Sociaal recht voor FSW-studenten" (5 pnt) dat door de Faculteit der Rechtsgeleerdheid wordt verzorgd, vormt een geschikte aanvulling voor studenten die dit afstudeertraject volgen. Op dit moment is echter nog niet een definitieve beslissing genomen of deze cursus doorgaat. Nadere mededelingen volgen in MARE.

Inschrijving:

via U-Twist

P5000

Afstudeertraject Neuropsychologie (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Prof. dr. H.A.M. Middelkoop, Dr. J.W. van der Does, Dr. E.H.M. Eurelings-Bontekoe, Dr. P.P. Moormann, Dr. F. van der Velde en gastdocenten
Studiepunten:	9
Niveau:	doct.ond.
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Prof. dr. H.A.M. Middelkoop, kamer 2-A47, tel. 5273630 (FSW) / 5262125 (LUMC).

Omschrijving:

Er is een mogelijkheid om de cursus voor 6 studiepunten te doen dwz. colleges, practica en tentamen of voor 8 studiepunten, dwz. colleges, practica, tentamen en een werkstuk.

Neuropsychologie is de wetenschap die zich bezighoudt met de relaties tussen hersenen en gedrag, bij zowel intacte als beschadigde individuen, bij zowel dieren als mensen. Als zodanig behoort de neuropsychologie tot de heterogene groep der neurowetenschappen. De praktijksector waar neuropsychologische kennis wordt toegepast in de vorm van diagnostiek en behandeling c.q. begeleiding van patiënten met verdenking op of bekend met hersenletsel, is het domein van de klinische neuropsychologie. De 'core business' van het vak bestaat uit het kwantificeren van cognitieve functiestoornissen, dat wil zeggen, stoornissen in aandacht, concentratie, geheugen, taal, denken en het uitvoeren van handelingen. Hierbij maakt de klinisch neuropsycholoog gebruik van gestandaardiseerde en gevalideerde methoden en tests. Bij de interpretatie van de uitslagen wordt rekening gehouden met het premorbide functioneringsniveau en de leeftijd van de patiënt, maar ook met eventuele stoornissen in de persoonlijkheid, emoties of motoriek. Deels in aansluiting op het eerstejaars onderwijs Biopsychologie worden in dit afstudeertraject verschillende aspecten van de (pre)klinische neuropsychologie geïntroduceerd. Hierbij zal met name aandacht worden besteed aan neuroanatomie en -biologie, neuropsychologische ziektebeelden, cognitief functieonderzoek, neuro-imaging technieken (EEG, MRI), alsmede de (pre)klinische toepassingen op het desbetreffende gebied.

Beroepsmogelijkheden: (1) (Klinisch) neuropsycholoog bij (para)medische instelling zoals (academisch) ziekenhuis, verpleeghuis, revalidatiecentrum of zelfstandige vestiging, (2) opleidingsplaats Gezondheidszorgpsycholoog in het kader van de wet BIG (in combinatie met doctoraal KLIB) en (3) (klinisch) wetenschappelijk onderzoeker op het gebied van de neurowetenschappen.

Stagemogelijkheden: Deze cursus is een zelfstandig studieonderdeel. Voor studenten die, na een succesvolle afronding van de cursus van 8 studiepunten, kiezen voor een aansluitende stage in een klinische- of onderzoeksinstituut, zullen passende mogelijkheden worden gezocht. Bij grote belangstelling kan een stageplaats echter niet gegarandeerd worden.

Onderwijsvorm:

8 hoorcolleges van 2 uur op maandagmiddagen, daarnaast een aantal practica, die op maandagochtend, dinsdagochtend of op woensdagochtend vallen. Het definitieve rooster zal voor aanvang van de cursus bekend worden gemaakt.

Aanwezigheid voor zowel colleges als practica is verplicht.

Studiepunten: 8 (kolleges, practica en tentamen= 6, werkstuk=2)

Studiemateriaal:

Behavioral Neurology and Neuropsychology, 1997. Feinberg TE & Farah MJ. ISDN: 0-07-020361-X

Toetsing:

Schriftelijk tentamen met essay-vragen (6 punten). Eventueel in combinatie met werkstuk (2 punten)

Ingangseis/advies:

De cursus veronderstelt kennis van de eerstejaarsstof Biopsychologie. Afhankelijk van de belangstelling van de desbetreffende student is er in aansluiting op deze cursus o.a. de mogelijkheid cursussen / practica te volgen van de studie Biomedische Wetenschappen (UL), zoals het macroscopisch Hersenpracticum.

Inschrijving:

via U-TWIST

Afstudeertraject: Jeugdproblematiek en Interventie (>terug naar overzicht)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Prof. dr. P.M. Westenberg (O&O), mw. dr. N. Garnefski (Klig), mw. dr. V. Kraaij (Klig), mw. dr. J. Mesman (O&O)
Studiepunten:	11
Niveau:	doktoraal
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Mw. dr. N. Garnefski, kamer 2 B49, toestel 3774.e-mail: garnefski@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Dit afstudeertraject biedt zowel studenten van Ontwikkelings- en Onderwijspsychologie als studenten van Klinische- en Gezondheidspsychologie de mogelijkheid zich te specialiseren op het gebied van de emotionele en gedragsproblemen van adolescenten. Belangrijke doelen van deze cursus zijn:

- het opdoen van theoretische kennis en vaardigheden die van belang zijn voor het verrichten van onderzoek en het ontwikkelen van beleid op het gebied van jeugd en school.
- het opdoen van theoretische kennis en vaardigheden met betrekking tot de ontwikkeling en evaluatie van preventie en interventie programma's voor jeugdproblematiek binnen en buiten schoolsituaties.

Beroepsmogelijkheden De beroepsmogelijkheden voor psychologen die dit afstudeertraject (en aansluitend stage en scriptie) hebben gevolgd zijn divers. Na het volgen van dit traject kan men denken aan inzetbaarheid voor onder andere ontwikkeling van algemeen jeugd- en schoolbeleid, ontwikkeling en evaluatie van preventieve en correctieve interventie programma's voor psychosociale problematiek van jeugdigen binnen en buiten schoolsituaties en het geven van voorlichting en adviezen aan scholen en andere jeugdinstituten. Als werkomgeving wordt hierbij gedacht aan researchinstituten, GGD's, scholen, overheden en bedrijven die zich richten op wetenschappelijk onderzoek en beleid op het gebied van scholen en adolescentie.

Stagemogelijkheden Als stagemogelijkheden wordt gedacht aan onderzoeks- en hulpverleningsinstellingen, GGD's, scholen, overheden en bedrijven die zich richten op wetenschappelijk onderzoek, beleid en interventie.

Onderwijsvorm:

Opzet van de cursus:

- het aanleren van algemene kennis van belang voor onderzoek, beleid en interventies bij jeugdproblematiek;
- het toepassen van deze kennis door het in samenwerking met anderen werken aan een interventievoorstel.

Er wordt gewerkt met colleges en werkgroepen. Afsluitend wordt een symposium georganiseerd. Meer specifiek: Het contactonderwijs zal bestaan uit een aantal colleges die ingaan op algemene kennis en vaardigheden van belang voor onderzoek, beleid en interventies bij jeugdproblematiek. Om de theoretische kennis toe te kunnen passen, worden er werkgroepen gevormd rondom specifieke jeugdproblematiekthema's, bijvoorbeeld: verslaving, agressie, depressie, sociale angst, eetstoornissen, etc. In deze werkgroepen zal gedurende de cursus een voorstel voor interventie, onderzoek en beleid geschreven worden over deze specifieke thema's (in de vorm van papers). Aan het eind van de cursus wordt een symposium georganiseerd, waar de werkgroepen presentaties over deze onderwerpen houden. Gedurende de cursus worden een aantal gastsprekers uitgenodigd die kunnen vertellen over hun werkzaamheden op de betrokken terreinen en tevens in discussie kunnen treden met de studenten die deelnemen aan deze cursus.

Studiemateriaal:

De Wit, J., van der Veer, G. & Slot N.W. (2001). Psychologie van de adolescentie. Baarn: Intro.

Toetsing:

Aanwezigheidsplicht en actieve deelname bij colleges, werkgroepen en symposium. Schrijven en presenteren van interventievoorstel.

Ingangseis/advies:

De verplichte theorie- en vaardigheidsonderwijs onderdelen uit het eerste en tweede trimester van een van de beide afstudeerrichtingen O&O of K&G moeten zijn afgerond.

Inschrijving:

via U-Twist.

Gebruik DLO:

Blackboard.

P5005

Afstudeertraject Arbeid & Gezondheid ([>terug naar overzicht](#))

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. S. Akerboom, Prof. Dr. S. Maes, Prof. Dr. J. Allegro, Prof. Dr. W.A. Wagenaar, gastdocenten
Studiepunten:	11
Niveau:	doct.ond.
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Dr. S. Akerboom, kamer 2-A44, tel. 5273629/3627, E-mail-adres: akerboom@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

Betrokken afstudeerrichtingen: Klinische en gezondheidspsychologie, Sociale- en organisatiepsychologie, Cognitieve psychologie.

Om aan te sluiten bij de landelijke terminologie is het aspect 'veiligheid' uit de naam, maar niet uit het programma van het afstudeertraject weggelaten.

Doel: De gevolgen van flexibilisering van de arbeid en een verhoogde productiedruk worden steeds meer zichtbaar: stijging van de werkdruk, een toename van stress, ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid, en minder aandacht voor veiligheid. In toenemende mate is in bedrijven en overheidsorganisaties dan ook aandacht voor stresspreventieprojecten, bedrijfsgezondheidsprogramma's, maatregelen voor veilige werkomstandigheden, enzovoort. Voldoende reden voor het aanbieden van een geïntegreerd onderwijspakket waarbij Veiligheid, Gezondheid en Welzijn (VGW) in relatie tot de werksituatie centraal staan.

Opzet van de trajectcursus: Tijdens zo'n tiental bijeenkomsten maken studenten kennis met (1) VGW thema's als arbeidsbelasting, bedrijfsveiligheid en gezondheid op het werk, (2) de belangrijkste modellen op VGW gebied, (3) meetmethoden voor relevante variabelen, (4) interventies ter bevordering van een gezonde en veilige werkomgeving en studies naar de effectiviteit van zulke interventies. De verschillende perspectieven van de drie secties op AG&V –gebied worden uiteengezet en geïllustreerd aan de hand van enkele case-studies.

Beroepsmogelijkheden: De plaatsingsmogelijkheden voor psychologen die voor het afstudeertraject A&G hebben gekozen zijn divers. Hierbij kan gedacht worden aan onderzoekfuncties binnen universiteiten, overheidsinstellingen en onderzoeksinstituten, aan praktijkfuncties met name in de bedrijfsgezondheidszorg van grote en middelgrote organisaties, bij selectie- en organisatieadviesbureaus en bij Arbo-diensten en aan staf- en beleidsfuncties bij personeelsafdelingen en medische diensten van overheidsinstellingen en het bedrijfsleven. De onder het kopje "A&G-stages en -scripties" weergegeven lijst van stagemogelijkheden en mogelijke scriptieonderwerpen geeft een indicatie van de activiteiten van 'A&G'-psychologen. Voor verdere beroepsmogelijkheden verwijzen we naar de beschrijving hiervan bij ieder van de bij het afstudeertraject A&G betrokken disciplines.

Adviezen aan studenten: Binnen de betrokken studierichtingen, bijvoorbeeld menselijk falen, cognitieve ergonomie (Cognitieve ps.) en buiten psychologie: Sociaal recht (arbeidsrecht), Rechten faculteit

A&G-stages en –scripties: A&G stages kunnen worden gevonden bij overheidsinstanties, Arbo-diensten, onderzoeksinstituten/bureaus, organisatie- & adviesbureaus en in het bedrijfsleven. Wat betreft de onderwerpen kan gedacht worden aan: - individuele- en organisatiediagnostiek, - individuele begeleiding bij stressproblematiek, - begeleiding van veranderingsprocessen en herontwerp van arbeidsorganisaties, - onderzoek op het gebied van werkbelasting en prestaties, teamtraining, inrichting van de werkomgeving, menselijk en organisationeel falen, - het ontwikkelen en evalueren van ongevalanalysemethoden, - het uitvoeren van een risico-inventarisatie en -evaluatie, - het ontwikkelen en evalueren van interventie- en preventieprogramma's - zowel op individueel, op afdelings- als op organisatie-niveau - ter bestrijding van ongevallen, werkstress en ziekteverzuim, etc. Bij de keuze van de stage/scriptie dient men te overleggen met de stage/ scriptiebegeleider uit de eigen sectie en met de coördinator van het afstudeertraject. De beoordeling van stage- en scriptievoorstellen zal volgens de gebruikelijke richtlijnen van de betrokken secties gebeuren met als aanvulling dat elke stage- en/of scriptieverslag mede beoordeeld kan worden door een 'meelezer' uit één van de andere secties.

Onderwijsvorm:

Colleges en werkgroepen

Studiemateriaal:

Reader, te verkrijgen bij de Servicedesk op de 1e verdieping van de Faculteit der Sociale Wetenschappen.

Toetsing:

take-home opdrachten / open boek tentamen

Inschrijving:

via U-TWIST.

Algemeen Doctoraal

Algemeen doctoraal (2e jaar)

- Communicatievaardigheden
- Psychometrie & Psychodiagnostiek
- Verdiepingscursus Attituden en Attitudeverandering
- Verdiepingscursus Cognitieve Psychologie
- Verdiepingscursus Ontwikkelingspsychopathologie in een levensloopperspectief
- Verdiepingscursus Stress
- Geschiedenis, Cultuur en Gender
- Methoden en Technieken 2A.(Multivariate Analyse)
- Onderzoeksproject
- Wetenschappelijk Rapporteren
- Methoden en Technieken 2B. (Schaaltechnieken)
- Wetenschapsleer

P1145

Communicatievaardigheden

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. W. Gebhardt
Studiepunten:	4
Niveau:	AD
Jaar:	2
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Dr. W. Gebhardt, kamer 2B31, tel. 5274084, email gebhardt@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

De cursus heeft als doel studenten kennis te laten maken met vaardigheden waarmee de eigen gedragsmogelijkheden in sociale situaties optimaal benut kunnen worden. Hiertoe worden de volgende doelstellingen onderscheiden:

- Verdieping van de theorie over communicatieve vaardigheden, met inbegrip van interpersoonlijke vaardigheden, en taakgroepvaardigheden.
- Oefenen van communicatieve vaardigheden, zoals het herkennen en manipuleren van verschillende aspecten van communicatie, het geven en ontvangen van feedback, het identificeren en het innemen van verschillende rollen in zowel dyadische als groepsinteracties, het herkennen van probleemoplossings en

besluitvormingsprocessen alsmede de invloed hierop zoals uitgeoefend door verschillende deelnemers aan een taakgroep waaronder de groepsleider, en presentatievaardigheden.

- Reflecteren op de eigen leerervaringen, en deze koppelen aan de theorie.

Onderwijsvorm:

De cursus communicatievaardigheden bestaat uit een theorie- en een practicumgedeelte. Het theoriedeel bestaat uit twee colleges en een tentamen over stof die zelfstandig bestudeerd moet worden. De twee colleges hebben net als het practicum betrekking op twee aspecten van communicatievaardigheden:

- Interpersoonlijke interactie
- Groepsvaardigheden

Het schriftelijk tentamen is voorafgaand aan het practicum.

De cursus bouwt voort op vaardigheden die tijdens het interviewpracticum en het observatiepracticum aan de orde zijn geweest. Ook onderdelen van het tutoraat (met name het houden van een presentatie, en het schrijven van een paper) komen in deze cursus opnieuw aan bod. De cursus kan beschouwd worden als een basiscursus in de communicatieve vaardigheden, welke relevant zijn voor alle mogelijke vormen van beroepsuitoefening.

De eerste periode bestaat uit het bestuderen van literatuur over interpersoonlijke vaardigheden en taakgroepvaardigheden. Theorieën die aan de orde komen hebben onder meer betrekking op verschillende aspecten van communicatie (inhoud- en betrekkningsniveau, verbaal en non-verbaal gedrag, paralinguïstische aspecten van de communicatie), feedbacksystemen, probleemoplossing, besluitvorming, beïnvloedingsstijlen en leiderschap in taakgroepen. De literatuur wordt toegelicht in de twee colleges. In de tweede periode wordt in begeleide en onbegeleide bijeenkomsten vooral geoefend met het innemen van verschillende (in-)formele rollen in groepen.

Studiemateriaal:

Drost, D. (1996), *Mensen onder elkaar. Psychologie van sociale interacties*. Utrecht
Oudenhove, J.P. van (1998). *Groepsdynamica*; Groningen. Klapper Communicatievaardigheden verkrijgbaar bij de servicedesk.

Toetsing:

De beoordeling bij de cursus communicatieve vaardigheden wordt gebaseerd op meerdere aspecten:

- In ieder geval is aanwezigheid bij alle bijeenkomsten verplicht. Het missen van één bijeenkomst kan leiden tot uitsluiting van het practicum.
- Naast de bijeenkomst zijn er huiswerkopdrachten die individueel of met een groep uitgevoerd en ingeleverd moeten worden.
- Van iedere deelnemer wordt verwacht dat hij of zij een eindverslag schrijft. Het is de bedoeling dat in dit verslag de leerervaringen expliciet gekoppeld worden aan de theorie.
- Het tentamen over de boeken van Drost en Van Oudenhoven.

De eindbeoordeling bestaat uit het middelen van het tentamencijfer en het cijfer voor het eindverslag. Overigens moeten de cijfers voor deze afzonderlijke onderdelen in ieder geval voldoende zijn. Het definitieve eindcijfer wordt pas gegeven als aan alle opdrachten en eisen (aanwezigheidsverplichting!) is voldaan. Een voldoende voor het tentamen blijft staan, ook al wordt aan de eisen bij het practicumgedeelte niet voldaan. Men dient het practicum dan in een volgend studiejaar in te halen.

N.B. Vrijstellingsaanvragen voor deze cursus dienen voor 19 augustus 2002 ingediend te worden bij de Onderwijsbalie Psychologie, kamer 2A57 (deze deadline geldt zowel voor blok 1 als voor blok 2!).

Rooster:

voltijd: 1e blok: september en oktober 2002
voltijd: 2e blok: november en december 2002
deeltijd 4e studiejaar: september t/m december 2002

Inschrijving:

via U-TWIST, voor het eerste of het tweede blok (of het avondonderwijs). Dit is mogelijk van 15 juni tot 16 augustus.

LET OP: Wanneer men zich ook inschrijft voor Psychometrie en Psychodiagnostiek, dient men dit niet voor hetzelfde blok te doen. Het is onmogelijk de beide onderdelen in dezelfde periode te volgen!

P1150

Psychometrie & Psychodiagnostiek (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Mw. dr. A. Blöte-Aanhane, mw. dr. W. Resing, dr. M. Traudes, dr. A.K. de Vries, mw. dr. E. Arendsman, dr. P. Moormann, dr. C.M. v. Putten, dr. H.O. Steensma, mw. dr. E. Eurelings-Bontekoe
Studiepunten:	9
Niveau:	AD
Jaar:	2
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Inhoudelijk: Mw. dr. W. Resing, prof. dr. W.J. Heiser, prof. dr. Ph. Spinhoven.
Coördinator (alle aspecten): Mw. dr. W. Resing. Spreekuur: Zie hieronder.
Vragen over Jeugddiagnostiek: Mw. dr. W. Resing (O&O): dinsdagen tussen 13 - 14 uur, kamer 2 A17, tel. 071-5273680.
Vragen over Volwassenendiagnostiek: Dr. P. Moormann (K&G): woensdagen tussen 13 - 14 uur, kamer 2 B48, tel. 071-5273694.
Vragen over Psychometrie: Dr. C. van Putten (M&T): dinsdagen tussen 12 - 13 uur, kamer 2 B20, tel. 071-5273378.

Omschrijving:

Inhoud: Deze cursus heeft als doel studenten kennis te laten opdoen op het terrein van enerzijds de klassieke testtheorie en anderzijds de basisprincipes van de psychodiagnostiek. In de cursus worden de onderdelen psychometrie en psychodiagnostiek geïntegreerd aangeboden.

Doel: Kennis opdoen van basale aspecten van de klassieke testtheorie en van schaaltechnieken, o.a. die aspecten die vereist zijn voor het onderdeel psychodiagnostiek. Hiertoe behoort ook het verwerven van enige vaardigheid op het gebied van testanalyse door het uitvoeren van een aantal praktische opdrachten onder SPSS. Kennis opdoen van de basisprincipes van de psychodiagnostiek, theorie en

gebruik van tests op de psychodiagnostische werkvelden die door het NIP worden onderscheiden, onder andere klinische en gezondheidspsychologie, onderwijs, arbeid- en organisatie-, beroepskeuze- en neuropsychologie. Tevens staan kennis en vaardigheid wat betreft alle aspecten van het diagnostisch proces (van intake tot en met rapportage) centraal.

Aan de orde komen de volgende onderwerpen: Inleiding psychometrie; betekenis van testcores; normering; validiteit, factorstructuur en itemanalyse; betrouwbaarheid; constructie en herziening van tests; beoordeling en keuze van tests, beoordelingscriteria NIP/COTAN; informatie over tests. Intake-procedure; het diagnostische proces en hypothesetoetsing; toetsing; rapportage. Intelligentie- en persoonlijkheidsonderzoek; vragenlijsten en computergestuurde diagnostiek; werving en selectie en neuropsychologisch onderzoek. Daarnaast wordt in detail ingegaan op de interpretatie van vragenlijsten en (neuro)psychologische tests.

Onderwijsvorm:

Psychometrie en psychodiagnostiek vormen een geïntegreerde cursus, bestaande uit een aantal hoorcolleges die steeds gevolgd worden door een aantal werkgroepen, soms gecombineerd met zelfstudie/opdrachten die zelfstandig gemaakt moeten worden. Zowel de hoorcolleges als de practica/werkgroepen hebben een verplicht karakter. Men mag per onderdeel maximaal 1 hoorcollege en in totaal niet meer dan 1 x practicum/werkgroep missen. In de colleges wordt niet alleen stof uit het boek behandeld, maar staat ook overdracht van kennis die nodig is voor de practicum-opdrachten centraal. Psychometrie omvat: 5 verplichte hoorcolleges van 2 uur; 5 verplichte practica van 2 uur en daarnaast onbegeleid opdrachten maken aan de computer en thuis. De opdrachten voor de practica zijn opgenomen in het 'Werkboek Psychometrie', svp aanschaffen bij Onderwijsmaterialen. Psychodiagnostiek omvat: Een deel 'Jeugddiagnostiek' met 5 verplichte hoorcolleges van 2 uur met daarnaast diverse werkvormen: deels werkgroepen, deels individuele opdrachten, daarnaast 1 verplicht college 'Personeelsselectie'. Vervolgens een deel 'Volwassenendiagnostiek' met 9 verplichte hoorcolleges van 2 uur; daarnaast diverse werkvormen: deels werkgroepen, deels individuele opdrachten maken via computergestuurde diagnostiek. Het individuele werken achter de computer resulteert in een individuele (zelf)rapportage. Deze zelfrapportage telt mee in de eindbeoordeling.

Studiemateriaal:

1. Gregory, R.J. (2000, 3rd edition). Psychological testing: History, principles and applications. Needham Heights (MA): Allyn & Bacon (met uitzondering van hoofdstuk 1 en een deel van hoofdstuk 8: vanaf blz. 292). Daarnaast is voor de cursus een aantal syllabi verplicht die, voorafgaand aan de cursus, te koop zijn bij de Service-balie, 1e verd., FSW-gebouw. Het cursusrooster is daar ook verkrijgbaar.

Toetsing:

Het tentamen bestaat uit multiple-choice vragen in combinatie met een essay-vraag. Men is voor de cursus geslaagd bij (1) een voldoende voor het tentamen en (2) voldoende aanwezigheid bij de colleges en werkgroepen en (3) voldoende kwaliteit van de getoonde uitwerking van alle opdrachten. Het cijfer voor de cursus is het tentamencijfer. Of men geslaagd is voor de verschillende opdrachten en voor het tentamen, valt elektronisch in te zien (via U-Twist).

Ingangseis/advies:

Inleiding in de Methoden en Technieken, tentamen en practica met goed gevolg afgerond.

Inschrijving:

via U-Twist.

Gebruik DLO:

Het collegerooster zal op Blackboard geplaatst worden.

P0930

Verdiepingscursus Attituden en Attitudeverandering [\(>terug naar overzicht\)](#)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. W.H. Weenig
Studiepunten:	3
Niveau:	AD
Jaar:	2
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Dr. W.H. Weenig, kamer 2A38, tel. 5273825/38, email Weenig@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Inhoud en doelstelling Al in 1935 merkte Allport op dat het concept attitudes het meest gebruikte concept is in de sociale psychologie. Dat is nog altijd zo; sterker nog, het belang ervan wordt steeds meer ingezien. In de verkiezingstijd wordt ons gevraagd naar welke partij onze voorkeur uitgaat. Regelmatig wordt consumenten gevraagd hoe groot hun voorkeur is voor bepaalde producten. Werknemers in bedrijven wordt gevraagd naar hun houding ten opzichte van hun werk en ten opzichte van de organisatie. Burgers wordt gevraagd naar hun houding ten opzichte van etnische minderheden. De vraag waarom media, beleidsmakers, producenten, werkgevers en vakbeweging zo geïnteresseerd zijn in onze attitudes. Een plausibel antwoord is dat als je iemands attitude kent, je een aanwijzing hebt voor diens gedrag. Belangrijker is misschien nog wel dat als je iemands attitude in een door jou gewenste richting zou kunnen veranderen, je diens gedrag zou kunnen beïnvloeden: hoe men zal stemmen, of men energiezuinige producten zal kopen, of men de baan in het huidige bedrijf continueert, etc. Geen wonder dus dat politieke partijen, producenten, werkgevers en de overheid zo geïnteresseerd zijn in onze attitudes en vele pogingen in het werk stellen om die te veranderen via voorlichting en reclame. In de cursus wordt o.a. aandacht besteed aan de relatie tussen attitudes en gedrag en hoe attitudeverandering samenhangt met gedragsverandering. Om die relaties te begrijpen, is het noodzakelijk om in te gaan op vragen als hoe attitudes worden gevormd en wat de factoren zijn waardoor attitudes en gedragingen worden beïnvloed. Deze en andere vragen worden in de cursus aan de orde gesteld, waarbij veel aandacht zal worden besteed aan maatschappelijke voorbeelden.

Onderwijsvorm:

7 hoorcolleges van 2 uur.

Studiemateriaal:

Zimbardo, P.G., & Leippe, M.R. (1991). The psychology of attitude change and social influence. New York/London: McGraw-Hill. Inc.

- Hoofdstuk 1, 4 t/m 9, behalve p.358-368.

- Appendix B.

- **NB:** De inhoud van hoofdstuk 2 en 3 wordt als bekend verondersteld (1e jaars stof).

Toetsing:

De cursus wordt afgesloten met een tentamen van 40 MC-vragen.

Gebruik DLO:

Blackboard

P0910

Verdiepingscursus Cognitieve psychologie - Left brain, right brain. (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. W. La Heij, Dr. G. ten Hoopen, Prof. dr. P.T.W. Hudson, Dr. F. v.d. Velde, , Dr. G. Wolters
Studiepunten:	3
Niveau:	AD
Jaar:	2
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Dr. G. Wolters, kamer 2-B12, tel. 5273635, email wolters@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

In de Cognitieve Psychologie houdt men zich bezig met de studie van menselijke cognitieve functies. Basiskennis over onderzoek en theorievorming over cognitieve functies is in het eerste studiejaar behandeld. Steeds meer richt onderzoek naar cognitieve functies zich tegenwoordig op de vraag hoe ze worden gerealiseerd in het brein. In deze verdiepingscursus wordt ingegaan op een specifiek aspect van deze vraag. Het brein bestaat uit twee schijnbaar symmetrische helften die elk verbonden zijn met de zintuigen en spieren in de tegenoverliggende helft van het lichaam. De linker en rechter hemisfeer spelen echter een iets verschillende functionele rol bij het ontstaan van cognitieve verschijnselen. In deze cursus worden de functionele verschillen tussen het linker en het rechter deel van de hersenen besproken. Uiteraard gebeurt dit in het kader van de algemene vraag hoe cognitieve verschijnselen in de hersenen tot stand komen. Specifieke onderwerpen die behandeld worden zijn onder andere: wat we kunnen leren van 'split brain' patiënten, wat is de oorzaak van linkshandigheid, wat is de rol van hemisferische specialisatie bij cognitieve vaardigheden en stoornissen en wat zegt die specialisatie over het 'mind-brain' probleem.

Onderwijsvorm:

7 Hoorcolleges van 2 uur.

Studiemateriaal:

Springer, S.P., & Deutsch, G. (1999). *Left brain, right brain*. New York: W.H. Freeman and Company.

Toetsing:

Toetsing vindt plaats door middel van een multiple-choice tentamen.

P0900

Verdiepingscursus Ontwikkelingspsychopathologie in een levensloopperspectief (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Mw. dr. J. Mesman, dr. A. Boon, dr. M. Traudes
Studiepunten:	3
Niveau:	AD
Jaar:	2
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Dr. M. Traudes, kamer 2 A14, tel. 071-5273704.E-mail: traudes@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

De cursus heeft als doel het leren kennen van de algemene principes van psychopathologie bij kinderen en jongeren. De cursus sluit aan bij kennis van de ontwikkelingspsychologie die in het eerste jaar is verworven. Die kennis wordt uitgebreid en toegespitst om ernstige stoornissen van het gevoelsleven, het gedrag en/of het sociale functioneren van kinderen en jongeren te kunnen begrijpen. Er wordt ook gebruik gemaakt van kennis uit andere gebieden (biologie, psychiatrie). De cursus vormt een afgerond geheel. Daarnaast kan zij dienen als voorbereiding op specialistische klinische cursussen in het derde studiejaar, zoals de cursus kinder- en jeugdpsychiatrie van de sectie Ontwikkelings- en Onderwijspsychologie.

Aan de hand van het boek en de syllabus met artikelen wordt een aantal onderwerpen besproken. Het boek biedt een samenhangende visie van twee vooraanstaande Engelse psychologen op het thema van de cursus. Om studenten dichter bij het front van de wetenschap te brengen wordt het thema daarnaast verder verdiept door bestudering van een tiental originele artikelen over onderwerpen die direct aan het thema van de cursus gerelateerd zijn. Studenten kiezen een van de onderwerpen uit en bereiden zich, door bestudering van aanvullende literatuur, voor op het schrijven van een verslag tijdens de cursus Wetenschappelijk Rapporteren.

Onderwijsvorm:

7 hoorcolleges van 2 uur.

Studiemateriaal:

1. Rutter, M. & Rutter, M. (1992). Developing minds - challenge and continuity across the life-span. London: Penguin Books.
2. Syllabus, verkrijgbaar bij de Servicedesk 1e verdieping

Toetsing:

Toetsing vindt plaats door middel van een multiple-choice tentamen.

P0920

Verdiepingscursus Stress (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Prof. dr. Ph. Spinhoven, Dr. J. Brosschot, Dr. M. van der Doef, Prof.dr. T. van Elderen, Dr. E. Arensman
Studiepunten:	3
Niveau:	AD
Jaar:	2
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Prof.dr. Ph. Spinhoven, kamer 2B51, tel. 5273377, email spinhoven@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

De afgelopen twintig jaar laten een grote toename zien van het onderzoek naar stress. Stressoren zijn externe gebeurtenissen of situaties die de persoon beïnvloeden. Tussen personen bestaan individuele verschillen in de wijze van reageren op een bepaalde stressor. Met name de cognitieve interpretatie van een stressor bepaalt de relatie tussen een potentiële stressor en de persoon. Hiernaast is het gebruik van een of meerdere coping strategieën van belang voor de aanpassing van de persoon. De effecten van stress kunnen variëren van kleine gedragsveranderingen tot klinische ziektebeelden. Tijdens de colleges zal aandacht besteed worden aan psychologische of biologische stress-modellen. Vanuit de gezondheidspsychologie zal aandacht besteed worden aan stress in de werksituatie en stress als oorzaak, onderhoudende factor en gevolg van somatische ziekte. Vanuit de klinische psychologie zal met name worden ingegaan op de relatie tussen alledaagse stressoren en ingrijpende levensgebeurtenissen bij het ontstaan en in stand blijven van psychopathologie. Verder zal worden ingegaan op verschillende behandelmethoden van stress-management en traumaverwerking.

Doelstelling: De doelstelling van de cursus is de studenten in te leiden in de belangrijkste theorieën over (assessment, ontstaan, gevolgen, preventie en behandeling van) stress. De deelnemers kritisch te leren denken over problemen in de theorie en praktijk binnen dit gebied. Studenten in staat te stellen deze kennis verder te verdiepen in een paper over een deelaspect van het onderwerp van deze thematische verdiepingcursus.

Onderwijsvorm:

De cursus omvat 7 hoorcolleges van 2 uur. Tijdens de colleges worden de volgende onderwerpen behandeld:

- Psychobiologische stressmodellen: Dr. J. Brosschot
- Psychosociale stressmodellen: Mw.prof.dr. T. van Elderen
- Werkstress: Mw.dr. M. van der Doef
- Stress en omgaan met chronische ziekte: Mw.prof.dr. T. van Elderen
- Stress en psychopathologie: Mw.dr. E. Arensman

- De gevolgen van traumatische stress: Mw.dr. E. Arensman
- De behandeling van traumatische stress: Prof.dr. Ph. Spinhoven

Studiemateriaal:

Syllabus Stress, verkrijgbaar bij de Servicedesk op de 1e verdieping van de Faculteit der Sociale Wetenschappen

P0960

Geschiedenis, Cultuur en Gender (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. G. Wolters(Cognit. Ps.), Dr A. Dijkstra (K&G), Prof.dr. N. Ellemers (S&O), Dr. G. Noordenbos (K&G), Dr. F. Rinck (S&O)
Studiepunten:	7
Niveau:	AD
Jaar:	2
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Dr. G. Wolters, kamer 2-B12, tel. 5273635, E-mailadres: wolters@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

De moderne, Westerse psychologie vergaart kennis over het denken, voelen en handelen van 'het individu'. Bij nadere beschouwing van dit individu valt op dat het ene individu in sterke mate van het andere verschilt. Tegelijkertijd moeten we echter constateren dat individuen een grote mate van overeenkomst vertonen: ze behoren immers tot dezelfde biologische soort. In deze cursus richten we ons op de diversiteit van individuen, dat wil zeggen de verschillen tussen (groepen) mensen. Individuen zijn bijvoorbeeld divers naar afkomst, sekse, leeftijd, scholingsniveau en inkomen, maar ook naar geloofsovertuiging, intellectuele capaciteiten en sociale vaardigheden. De cursus gaat over twee vormen van diversiteit: culturele diversiteit en diversiteit naar gender, waarbij de kennis over de psychologische aspecten van cultuurverschillen en genderverschillen de meeste aandacht krijgt. Om het actuele psychologische onderzoek naar diversiteit te kunnen situeren zullen we uitgebreid stil te staan bij de historische wisselwerking tussen maatschappelijke ontwikkelingen in de (praktijk)psychologie. De cultuurpsychologie stelt zich al een kleine eeuw tot taak de culturele determinanten van het menselijke denken, voelen en handelen in kaart te brengen. Na de Tweede Wereldoorlog nam de cultuurpsychologie een hoge vlucht. Psychologen werden met name in hun beroepspraktijk, maar ook in hun wetenschappelijk onderzoek geconfronteerd met de effecten van multiculturalisatie. In aansluiting op klassieke tradities als het stereotypenonderzoek en cross-cultureel onderzoek naar psychologische functies richtte men de aandacht op uiteenlopende psychologische aspecten van de multiculturele samenleving. Het vakgebied genderstudies is rond 1970 ontstaan uit de feministische kritiek op de dominante psychologiebeoefening. Feministische wetenschappers constateerden een 'gender bias' in de theorievorming, het onderzoek en het praktijkhandelen van psychologen. De kritiek vanuit gender studies (toentertijd meestal 'vrouwenstudies' genoemd) resulteerde in eigen psychologische theorievorming op uiteenlopende terreinen als socialisatie, arbeidsverhoudingen en sekseverschillen in psychische klachten. De theorieën binnen genderstudies hebben met elkaar de gevoeligheid voor de machtsverschillen tussen mannen en vrouwen gemeen.

We spitsen onze analyse van diversiteit toe op de psychologische praktijkvelden, omdat deze midden in de multiculturele samenleving staan. Een historische analyse van de praktijkvelden is noodzakelijk om de actuele stand van zaken begrijpelijk te maken vanuit de voortdurende wisselwerking tussen maatschappij en psychologie. In de cursus concentreren we ons op de praktijkvelden ten aanzien van opvoeding, gezondheid en arbeid. In de loop van de twintigste eeuw hebben de psychologische interventies op deze drie domeinen zich tot een grootschalige onderneming ontwikkeld. De concentratie op diversiteit binnen de domeinen opvoeding, gezondheid en arbeid levert kennis over deze drie gebieden op, maar stelt ons ook in staat die specifieke kennis te vertalen naar de vele andere domeinen van psychologische interventie.

Onderwijsvorm:

De hoorcolleges verdiepen de (tentamen) stof door op hoofdpunten uit de teksten in te gaan en verbanden tussen de hoofdstukken uit de drie boeken te leggen. Daarnaast beogen de colleges door een verbreding van de stof uit het boek bij te dragen aan het inzicht in de materie, bijvoorbeeld door (Nederlandse) cases uit te diepen. De hoorcolleges zijn niet verplicht. Een aantal colleges wordt door gastdocenten gegeven. De precieze invulling van de colleges staat in het Werkboek. Het Werkboek biedt ondersteuning bij de voorbereiding van het tentamen. Het bevat een toelichting op de thematiek van de cursus, het cursusprogramma en studievragen

Studiemateriaal:

Jansz J. & P. van Drunen (red.). *Met zachte hand. Opkomst en verbreiding van het psychologisch perspectief*. Utrecht: Elsevier/De Tijdstroom, 1997.

Top, T. & J. Heesink (red.). *Psychologie en sekse*. Houten: Bohn, Stafleu & Van Loghum, 1996.

Matsumoto, D. (2000). *Culture and psychology. People around the world*. (second edition) Belmont: Wadsworth. **Dus niet de eerste editie uit 1996.**

Werkboek *Geschiedenis, cultuur en gender 2002* dat vanaf half december 2002 verkrijgbaar is bij de Servicedesk op de 1e etage van de Faculteit der Sociale wetenschappen.

Toetsing:

Aan/afmelden voor het tentamen via U-TWIST. Het tentamen bestaat uit 40 meerkeuzevragen. Het merendeel van de vragen gaat over de drie studieboeken en het Werkboek, maar er worden ook vragen over de collegestof gesteld.

P1046/2A

Methoden en Technieken 2A. (Multivariate Analyse) *(>terug naar overzicht)*

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Drs. C. Verduin, Dr. C. v. Putten, Dr. M. de Rooij, Dr. P. de Heus
Studiepunten:	6
Niveau:	AD
Jaar:	2
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Dr. C. van Putten, kamer 2B20, telefoon: 071 - 527 3378, spreekuur: dinsdag 12-13 uur
(putten@fsw.leidenuniv.nl)

Omschrijving:

De cursus beoogt het bijbrengen van inleidende kennis over algemene en gangbare modellen voor de multivariate analyse van psychologische onderzoeksgegevens, de aard van de bijbehorende gegevens en de met die modellen te beantwoorden vragen. Zo krijgt de student een overzicht van de analysemethoden die de onderzoeker ter beschikking staan, en inzicht in de bruikbaarheid van die methoden voor het beantwoorden van onderzoeksvragen ten aanzien van diverse soorten data. De cursus legt tevens de basis voor een referentiekader waardoor studenten later de voor een specifieke afstudeerrichting benodigde methoden en technieken kunnen bestuderen. Getracht wordt de studenten zoveel over- en inzicht te geven dat ze in staat zullen zijn bij een gegeven probleem en bepaalde data een adequate analysetechniek te kiezen en (tot op zekere hoogte) toe te passen. Bovendien zullen studenten na de cursus in staat moeten zijn tijdens het lezen van wetenschappelijke literatuur de gebruikte methoden en technieken te begrijpen, de resultaten te interpreteren, en te beoordelen of op grond van de resultaten geldige conclusies zijn getrokken. Verder beoogt de cursus studenten die M&T als afstudeerrichting zullen kiezen een basis te geven waarop ze kunnen voortbouwen. In het practicum dat parallel aan de werkcolleges wordt gegeven, zullen de betreffende technieken met behulp van SPSS worden uitgevoerd. De doelen van de SPSS-practica zijn: leren aansturen van de verschillende programma's, inzicht krijgen in het effect van de verschillende opties, en leren resultaten te interpreteren en er conclusies uit te trekken.

Onderwijsvorm:

Inleiding tot de multivariate analysetechnieken, in 10 colleges van elk 2 uur, waarin de stof van Meerling Deel 2 (hoofdstukken VI t/m VIII) en de aanvullende teksten uit het werkboek worden behandeld, en 1 responsiecollege. Na de colleges zijn er SPSS-bijeenkomsten van 1 uur per week gepland. Over de precieze organisatie van het SPSS-practicum zullen later mededelingen worden gedaan. Deelname aan het practicum is verplicht. Daarnaast zijn er werkcolleges, eveneens van elk 2 uur, voor het uitwerken en bespreken van opdrachten waarvan een deel als huiswerk gemaakt dient te worden. Ook worden de SPSS-opdrachten nabesproken. Actieve deelname aan de werkgroep (aanwezigheid, presentaties en huiswerk maken) levert een bonus voor het tentamen op.

Studiemateriaal:

Meerling (tweede gewijzigde druk, 1988). Methoden en Technieken van Psychologisch Onderzoek. Deel 2: Data-analyse en Psychometrie. Amsterdam: Boom. Het bijbehorend Werkboek Multivariate analyse, waarin naast opdrachten voor practica en werkcolleges een aantal vervangende en aanvullende teksten is opgenomen die ook tot de tentamenstof behoren.

Toetsing:

De cursus wordt afgesloten met een tentamen (meerkeuze). Het cijfer voor de proeftoets (meerkeuze) en de bonus tellen mee in de beoordeling.

Gebruik DLO:

Blackboard

P1052

Onderzoeksproject ([>terug naar overzicht](#))

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. W. La Heij
Studiepunten:	10
Niveau:	AD
Jaar:	2
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Inhoudelijk coördinator: Dr. W. La Heij, kamer 2B18, tel 5273636

Administratief coördinator: M. Burgel en M. Dekker, Onderwijsbalie Psychologie, tel: 5273606

Omschrijving:

Het onderzoeksproject valt in het tweede en derde trimester. Het onderzoeksproject begint in de week van 10 februari. Gedurende de tijd van het project dient er door de deelnemers gemiddeld 20 uur per week aan werkzaamheden voor dit studieonderdeel te worden besteed. Een goede planning is noodzakelijk omdat er in het tweede en derde trimester ook nog andere studieonderdelen gevolgd moeten worden. Het is van het grootste belang om het project voor juni af te ronden, omdat men anders ernstig in de problemen komt met de rest van het studieprogramma.

Doelstellingen Het onderzoeksproject heeft als algemene doelstelling het opdoen van onderzoekservaring in het algemeen deel van de studie psychologie door het volledig doorlopen van een gehele onderzoekscyclus. Deze algemene doelstelling wordt geconcretiseerd in het opdoen van ervaring met: 1. het vertalen van een concreet probleem in een onderzoeksvraag; 2. het bestuderen van literatuur die betrekking heeft op de onderzoeksvraag; 3. het operationaliseren van de onderzoeksvraag in onderzoekbare vraagstellingen; 4. het kiezen van een meetinstrument om gegevens te verzamelen die kunnen leiden tot een beantwoording van de vraagstellingen; 5. het ontwikkelen/uitkiezen en leren hanteren van het gekozen dataverzamelingsinstrument; 6. het toepassen van de ethiek voor wetenschappelijk onderzoeken, zoals vastgelegd in het protocol van de Faculteit Sociale Wetenschappen; 7. het verzamelen van gegevens met het dataverzamelingsinstrument; 8. het kwantificeren van de onderzoeksgegevens; 9. het kiezen en toepassen van statistische en/of andere methoden van technieken van data-analyse; 10. het analyseren van de gegevens met behulp van standaard computerprogramma's (bv. SPSS); 11. het formuleren van conclusies op basis van de verzamelde onderzoeksgegevens; 12. het samenstellen van een onderzoeksopzet, een onderzoeksverslag en een journalistiek verslag; 13. het opstellen van een begroting en een financiële afrekening; 14. het samenwerken in teamverband, het leggen van contacten met bij het onderzoek betrokken personen; 15. vaardigheden opdoen in notuleren, discussiëren, voorzitten etc. 16. inzicht verkrijgen in de plaats van de psychologie in de samenleving, in wat de functie van de psychologie kan zijn bij het bestuderen van en het aandragen van oplossingen voor in de maatschappij bestaande problemen.

Onderwijsvorm:

Inleidend college

Voorafgaand aan het project wordt een inleidend college gegeven waarin de algemene gang van zaken binnen het onderzoeksproject wordt besproken en waarin ethische aspecten van het doen van onderzoek worden behandeld.

Fasering en planning

Een onderzoeksproject kent twee fasen:

1. Oriëntatiefase. Periode: de laatste vier of vijf weken van het 2e trimester. Hierin wordt de literatuur bestudeerd, de vraagstelling ontwikkeld en een onderzoeksvoorstel geschreven. Daarnaast wordt

literatuur over het omgaan met proefpersonen ("informed consent") bestudeerd. Aan het eind van deze fase wordt een onderzoeksvoorstel, een begroting en een checklist ethiek bij de onderwijsdienst ingeleverd.

2. Uitvoeringsfase. Periode: 3e trimester. In deze fase vinden de volgende activiteiten plaats:- Dataverzameling (ontwikkelen c.q. kiezen van een dataverzamelingsinstrument zoals vragenlijsten, interviews, experimenten of observatieschema's; het benaderen van proefpersonen en het verzamelen van gegevens);

- Dataverwerking (bijvoorbeeld het geschikt maken van data voor computerverwerking en het analyseren van de data);

- Interpretatie (trekken van conclusies op basis van het verzamelde materiaal en het formuleren van aanbevelingen);

- Verslaggeving (maken van een eindverslag en een journalistiek verslag).

Daarnaast wordt literatuur over de ethiek voor wetenschappelijk onderzoeken bestudeerd. De verschillende activiteiten zullen strak in de tijd gepland moeten worden; per week zal moeten worden aangegeven wat de werkzaamheden zijn. Men moet zoveel mogelijk nastreven dat de activiteiten volgens schema verlopen, zodat het project niet uitloopt.

Afronding van het onderzoeksproject

Het project wordt als beëindigd beschouwd als het journalistieke en het eindverslag zijn goedgekeurd door de docent, als de financiën zijn afgehandeld en de eindbeoordeling voor ieder groepslid voldoende is. Pas op dat moment worden de studiepunten uitgereikt.

Begeleiding

Het aantal deelnemers aan een onderzoeksproject varieert tussen de 4 en 8. De onderzoeksprojecten worden begeleid door medewerk(st)ers van de secties. De docent zal minimaal één bijeenkomst per week bijwonen en daarnaast beschikbaar zijn voor advisering.

Onderwerpen van onderzoeksprojecten

In november zullen de onderwerpen op het web staan bij de Onderwijsbalie zal een ordner liggen waarin de onderwerpen van de onderzoeksprojecten zijn opgenomen. Studenten dienen via U-TWIST hun keuze te maken.

Studiemateriaal:

Voor het onderzoeksproject wordt jaarlijks een klapper samengesteld. Deze klapper moet zijn aangeschaft vóór de eerste bijeenkomst van het onderzoeksproject. Daarnaast moet de KNAW-uitgave: "Wetenschappelijk Onderzoek: Dilemma's en Verleidingen" worden aangeschaft (verkrijgbaar bij Labyrint).

Toetsing:

Tijdens het project zal iedere student(e) door de begeleid(st)er eenmaal tussentijds en eenmaal aan het eind worden beoordeeld. De beoordelingen zijn mondeling en kunnen individueel of in groepsverband plaatsvinden. De tussentijdse evaluaties hebben tot doel de student(e) feedback te geven over het eigen functioneren binnen de projectgroep wat betreft motivatie, inzet en actieve participatie. Een goede eindbeoordeling is een voorwaarde voor het verkrijgen van de 9 studiepunten.

Ingangseis/advies:

Om de mogelijkheid te hebben om theoretische kennis in praktijk te brengen kan men niet eerder aan het onderzoeksproject deelnemen dan na het behalen van de drie M&T vakken uit het eerstejaar.

Inschrijving:

Vanaf 18 november tot 9 december kunnen studenten zich via U-TWIST aanmelden voor het onderzoeksproject van hun keuze mits de student voldoet aan de ingangseisen (zie hierboven). Als een onderzoeksproject vol is moet een andere keuze gemaakt worden.

Gebruik DLO:

Blackboard

P0950

Wetenschappelijk rapporteren (>terug naar overzicht)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. J.J. Beishuizen
Studiepunten:	4
Niveau:	AD
Jaar:	2
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Dr. J.J. Beishuizen, kamer 2 A05, tel. 071-5273380, email beishuiz@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

De cursus Wetenschappelijk Rapporteren heeft als doelstelling het leren schrijven van een wetenschappelijk verslag volgens gespecificeerde richtlijnen. Het verslag bevat een bespreking van enkele wetenschappelijke bijdragen aan de oplossing van een bepaald probleem, gevolgd door een analyse van de bijdragen en een conclusie over de mate waarin het probleem kleiner of groter is geworden. De cursus bevindt zich in het totaal van de psychologie-opleiding tussen de schrijfopdrachten die tijdens Blok 4 van het Tutoraat-Mentoraat zijn uitgevoerd, en de Module Vraagstelling van het Vaardigheidsblok Onderzoek. Het verslag is sterker verwant met het essay dat in Blok 4 van het Tutoraat-Mentoraat moet worden geschreven dan met het product van de Module Vraagstelling van het vaardigheidsblok Onderzoek, waarin de methodologie van het formuleren van onderzoeksvragen de meeste nadruk krijgt.

Inhoud:De onderwerpen waarover geschreven moet worden zijn ontleend aan de vier thematische verdiepingscursussen: Cognitieve Psychologie, Ontwikkelingspsychopathologie in een levenslooperspectief (sectie Ontwikkelings- en Onderwijspsychologie), Stress (sectie Klinische, Gezondheidspsychologie) en Attitudes en Attitudeverandering (sectie Sociale en Organisatiepsychologie). Voor de cursus wordt gebruik gemaakt van een syllabus met richtlijnen voor het schrijven van een wetenschappelijk verslag. Bij elk van de vier thematische verdiepingscursussen worden vier of vijf onderwerpen gegeven, waarover studenten tijdens de cursus Wetenschappelijk Rapporteren een verslag kunnen schrijven.

Onderwijsvorm:

2 Colleges, Werkgroepbijeenkomsten, individuele advisering.

Studiemateriaal:

Syllabus met richtlijnen voor het schrijven van een wetenschappelijk rapport. Per onderwerp ongeveer 200 bladzijden aan literatuur, waaronder minstens 2 artikelen uit internationale tijdschriften. De studenten stellen, op aanwijzing van de docent, zelf de literatuurlijst samen.

Toetsing:

Toetsing vindt plaats door middel van beoordeling van het verslag. Studenten die aan het eind van het tweede trimester ook na herziening van hun verslag nog geen voldoende hebben behaald, kunnen onder bepaalde voorwaarden gedurende het derde trimester deelnemen aan de herkansing, die over een ander onderwerp zal gaan. De mogelijkheid tot herkansing staat alleen open wanneer een student (1) actief heeft deelgenomen aan de cursus tijdens het tweede trimester, en (2) een verslag heeft ingeleverd tijdens het tweede trimester. Wanneer aan een of beide voorwaarden niet is voldaan, dan kan de student niet deelnemen aan de herkansing en moet dus gewacht worden tot de cursus in het volgend studiejaar opnieuw wordt gegeven. Wanneer de student kan aantonen door ziekte verhinderd te zijn om actief te studeren tijdens het tweede trimester, dan staat eveneens deelname aan de herkansing open.

Rooster:

De cursus vergt 120 studie-uren en moet in 7 weken worden voltooid, waarbij week 8 is gereserveerd voor eventuele herziening van de definitieve versie. Omdat de docenten tijd nodig hebben om de opzetten, ruwe versies en definitieve versies te bestuderen kan de studietijd niet evenredig worden verdeeld over de weken. Onderstaande planning geeft de gang van zaken en de verdeling van studietijd weer. Studenten wordt geadviseerd de planning grondig te bestuderen en in de aangegeven weken de benodigde studietijd te reserveren. Zonder een dergelijke voorbereiding is deelname aan de cursus op voorhand al weinig kansrijk. De docenten gaan ervan uit dat in de aangegeven weken de benodigde tijd beschikbaar is. Bestuderen en bespreken van richtlijnen voor het schrijven van een wetenschappelijk verslag. De richtlijnen staan in de syllabus die bij de cursus hoort en worden behandeld tijdens de eerste groepsbijeenkomst van de cursus. Deze bijeenkomst vindt plaats aan het begin van week 1 van de cursus, op maandag 13 januari van of op dinsdag 14 januari. De feitelijke dag hangt van de groep waartoe men behoort. Benodigde studietijd: 6 uur. Zoeken naar aanvullende literatuur, op basis van de aanwijzingen en suggesties die de docent per onderwerp heeft verstrekt. Schrijven van een opzet voor het verslag (2 tot 3 bladzijden A4). Het zoeken en oriënterend bestuderen van de aanvullende literatuur en het schrijven van de opzet voor het verslag vinden plaats in week 1 en 2 van de cursus. De opzet voor het verslag moet uiterlijk op vrijdag 24 januari bij de docent worden ingeleverd. Benodigde studietijd: 20 uur. Bespreking van de opzet van het verslag. Tijdens de tweede groepsbijeenkomst worden de onderwerpen met de gevonden literatuur en de opzet van het verslag besproken. De docent geeft aan de hand van de ingeleverde opzetten algemene en specifieke aanwijzingen voor de opzet en de uitwerking van de verslagen. De groepsbijeenkomst vindt plaats tijdens week 3 van de cursus, op maandag 27 januari of dinsdag 28 januari. De feitelijke dag hangt af van de groep waartoe de student behoort. Benodigde studietijd: 2 uur. Bestudering van de aanvullende literatuur. Uitwerking van de opzet en schrijven van het verslag. De deadline voor het inleveren van het verslag is aan het eind van week 6 van de cursus: op vrijdag 21 februari in het postvak van de docent. Voor bestuderen van de literatuur en het schrijven van het verslag zijn vier weken beschikbaar, van 27 januari tot 21 februari. Gedurende deze periode kan de begeleidende docent worden geconsulteerd voor advies bij schrijfproblemen. Benodigde studietijd: 80 uur. Het verslag wordt door de docent beoordeeld in week 7 van de cursus. De docent bespreekt het verslag individueel met de student in week 8 van de cursus, de week van 3 t/m 9 maart. Benodigde studietijd: 2 uur. De docent beoordeelt het verslag met een cijfer. De student krijgt de mogelijkheid om het verslag te verbeteren. Als de student van deze optie gebruik maakt geeft de docent mondeling of schriftelijk commentaar op het verbeterde werkstuk en geeft daarvoor opnieuw een cijfer. Dit is het eindcijfer. Indien het verslag in eerste instantie onvoldoende is moet de student het verslag op aanwijzing van de docent herzien. De herziene versie wordt ingeleverd op uiterlijk vrijdag 14 maart, in het postvak van de docent. Benodigde studietijd: 10 uur.

Inschrijving:

via U-Twist.

Gebruik DLO:

Blackboard-site met aantekeningen en opdrachten.

Methoden en Technieken 2B. (Schaaltechnieken) (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Drs. C. Verduin, Dr. C. v. Putten, Dr. M. de Rooij, Dr. P. de Heus
Studiepunten:	4
Niveau:	AD
Jaar:	2
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Dr. C. van Putten, kamer 2B20, telefoon: 071 - 527 3378, spreekuur: dinsdag 12-13 uur
(putten@fsw.leidenuniv.nl)

Omschrijving:

De cursus beoogt het bijbrengen van inleidende kennis over algemene en gangbare technieken voor de (multidimensionele) schaling van stimuli, items en personen, de aard van de bijbehorende gegevens, de aan de technieken ten grondslag liggen de modellen en de met die modellen te beantwoorden vragen. Zo krijgt de student een overzicht van de analysemethoden die de onderzoeker ter beschikking staan, en inzicht in de bruikbaarheid van die methoden voor het beantwoorden van onderzoeksvragen ten aanzien van diverse soorten data. De cursus legt tevens de basis voor een referentiekader waardoor studenten later de voor een specifieke afstudeerrichting benodigde methoden en technieken kunnen bestuderen. Getracht wordt de studenten zoveel over- en inzicht te geven dat ze in staat zullen zijn bij een gegeven probleem en bepaalde data een adequate analysetechniek te kiezen en (tot op zekere hoogte) toe te passen. Bovendien zullen studenten na de cursus in staat moeten zijn tijdens het lezen van wetenschappelijke literatuur de gebruikte methoden en technieken te begrijpen, de resultaten te interpreteren, en te beoordelen of op grond van de resultaten geldige conclusies zijn getrokken. Verder beoogt de cursus studenten die M&T als afstudeerrichting zullen kiezen een basis te geven waarop ze kunnen voortbouwen. In het computerpracticum dat parallel aan de werkgroepen wordt gegeven, zullen de betreffende technieken m.b.v. SPSS worden uitgevoerd. De doelen zijn: leren aansturen van de verschillende programma's, inzicht krijgen in het effect van de verschillende opties, en leren resultaten te interpreteren en er conclusies uit te trekken.

Onderwijsvorm:

Inleiding tot de multidimensionele en psychometrische schaaltechnieken, in 9 colleges van elk 2 uur, waarin de stof van Meerling Deel 2 (hoofdstukken II t/m V) en de aanvullende teksten uit het werkboek worden behandeld en 1 responsie college. Na de colleges zijn er SPSS-bijeenkomsten van 1 uur per week gepland. Over de precieze organisatie van het SPSS-practicum zullen later mededelingen worden gedaan. Deelname aan het practicum is verplicht. Daarnaast zijn er werkcolleges, eveneens van elk 2 uur, voor het uitwerken en bespreken van opdrachten waarvan een deel als huiswerk gemaakt dient te worden. Ook worden de SPSS-opdrachten nabesproken. Actieve deelname aan de werkgroepen (aanwezigheid, presentaties en huiswerk maken) levert een bonus voor het tentamen op.

Studiemateriaal:

Meerling (tweede gewijzigde druk, 1988). Methoden en Technieken van Psychologisch Onderzoek. Deel 2: Data-analyse en Psychometrie. Amsterdam: Boom.
Het bijbehorend Werkboek Schaaltechnieken, clusteranalyse en causale modellen, waarin naast

opdrachten voor practica en werkcolleges een aantal vervangende en aanvullende teksten is opgenomen die ook tot de tentamenstof behoren.

Toetsing:

De cursus wordt afgesloten met een tentamen (meerkeuze). De proeftoets (meerkeuze) en bonus tellen mee in de beoordeling.

Gebruik DLO:

Blackboard

P1110

Wetenschapsleer (*>terug naar overzicht*)

Opleiding: Psychologie

Docent(en): Dr. S. Bem

Studiepunten: 4.0

Niveau: AD

Jaar: 2

Periode: 3e trimester

Coördinator:

Dr. S. Bem, kamer 2-B10, tel. 5273645, E-mailadres: bem@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

De cursus is georganiseerd rond twee kernvragen: Wat is wetenschap? Zijn er criteria voor wetenschappelijkheid en hoe is wetenschappelijke kennis te onderscheiden van alledaagse kennis. Hoe zijn de opvattingen hierover in deze eeuw veranderd. Is er een fundamenteel verschil tussen de onderzoeksmethoden in natuur- en mens- (sociale) wetenschappen? De tweede kernvraag is: Wat is de aard van psychische verschijnselen? Wat is cognitie? Wat is bewustzijn? Hoe verhouden mentale verschijnselen zich ten opzichte van hersen- en lichamelijke processen? De cursus biedt een inleiding in de algemene wetenschapsfilosofie en de filosofie van de psychologie. Het is de bedoeling dat men na het bestuderen van de aangeboden literatuur in staat is recente theoretische artikelen over de psychologie te begrijpen en de verworven kennis zelf toe te passen in onderzoek of praktijkwerk. De cursus omvat: 1. een inleiding in de wetenschapstheoretische begrippen; 2. een overzicht van de twintigste eeuwse wetenschapsfilosofie; 3. een kennismaking met literatuur en discussies in de wetenschapssociologie en psychologie; 4. een inleiding in de filosofische psychologie van cognitie en bewustzijn.

Onderwijsvorm:

10 Hoorcolleges

Studiemateriaal:

Bem S. & H. Looren de Jong (1997) *Theoretical Issues in Psychology* . London: Sage.
Syllabus Artikelen (van de hand van diverse auteurs), te verkrijgen bij de Servicedesk op de 1e verdieping van de Faculteit der Sociale Wetenschappen.
Werkboekje *Wetenschapsleer Psychologie* , te verkrijgen bij de Servicedesk op de 1e verdieping van de Faculteit der Sociale Wetenschappen.

Toetsing:

Aan/afmelden voor het tentamen via U-TWIST. Het tentamen bestaat uit 40 meerkeuzevragen. In het werkboekje zijn voorbeelden van meerkeuzevragen opgenomen.

Gebruik DLO:

Blackboard: blackboard.leidenuniv.nl

Vaardigheidsonderwijs

Vaardigheidsonderwijs

- Ontwikkelingspsychologische onderzoeksmethoden
- Psychodiagnostiek, specialistisch deel
- Hulpverlening aan kinderen
- Presenteren van informatie
- Oefenexperiment
- Multivariate Analyse 1
- Analyse en Diagnose
- Schrijven van een onderzoeksverslag
- Programmeren in Pascal en on-line experimenteren
- Probleemstelling van een onderzoek
- Quasi-experimental design
- Probleemstelling en Design
- Programmeren van experimenten ERTS en E-prime
- Variantie-analyse
- Inhoudsanalyse

oovaontw2

Ontwikkelingspsychologische onderzoeksmethoden

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. G.E. Lancioni
Studiepunten:	6
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	1e semester

Coördinator:

Dr. G.E. Lancioni, kamer 2 A10, tel. 071-5273681

Omschrijving:

In deze cursus worden de methoden uitgelegd die je kunt gebruiken om na te gaan of behandeling (training, hulp, therapie) voor kinderen werkt.

"Single-subject experimental designs or N=1 designs are frequently used in psychology, psychiatry, and education as research and case monitoring tools. The purpose of this course is to examine major single-subject experimental designs as used in relevant research literature. The designs taken into consideration are the (1) ABAB or reversal design, (2) multiple baseline design, (3) multiple probe design, (4) alternating treatments design, and (5) cross-over design. For each type of design, a number of research articles are selected and will become the topic of analysis and discussion.

Eventually, each student will have to plan a single-subject experimental study with the use of one of the aforementioned designs."

Onderwijsvorm:

Colleges en tentamen.

Studiemateriaal:

Zie onder 'Omschrijving'.

Toetsing:

Tentamen.

Inschrijving:

U-Twist

oovahulp2

Vaardigheidsblok: Hulpverlening aan kinderen (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. H. Boelens, dr. A.K. de Vries, Mw. drs. Y. Hartgers
Studiepunten:	9
Niveau:	doktoraal
Jaar:	3
Periode:	1e semester

Coördinator:

Dr. H. Boelens, kamer 2 C02, tel. 071-5273697. Spreekuur: dinsdagen 13 - 15 uur. E-mail: boelens@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Behandelingsprocedures oefenen; leren nagaan of behandeling werkt.

Onderwijsvorm:

Elke deelnemer werkt met twee kinderen in de leeftijd van 4 tot 8 jaar (supervisie: H. Boelens), en met een kind in de leeftijd van 9 tot 15 jaar (supervisie: A. de Vries). De deelnemers zoeken de kinderen zelf. Ze gaan de kinderen van 4-8 jaar nuttig gedrag leren. Dit wordt aangereikt door leerkrachten op basisscholen. Het kan gaan om zelfredzaamheid (naar de WC gaan, handen wassen, veters strikken), sociaal gedrag (op de beurt wachten, met andere kinderen spelen, naar andere kinderen luisteren), taal (lastige woorden, klankspel), of "taakgericht" gedrag (met potlood werken, knippen, aan tafel blijven zitten, aandachtig werken, langere tijd aan een taak werken). De deelnemers gaan bij het kind van 9-15 jaar oefenen om gewenste van ongewenste denkpatronen te onderscheiden. Middels

rollenspelen vindt training plaats van vrije attitude interviews met kinderen van deze leeftijd. Op basis van de interviews en van de informatie die door de ouders en de school wordt verstrekt, wordt een dossier gevormd en een REBT huiswerkopdracht gemaakt.

Studiemateriaal:

1. Cladder, J.M., Van Borselen, W., & M. Nijhoff-Huyse (1998). Gedragstherapie met kinderen en jongeren. Lisse: Swets & Zeitlinger.
2. Syllabus.

Toetsing:

Schriftelijke verslagen (o.a. een dossier) en een eindtentamen.

Ingangseis/advies:

De cursus "Psychometrie en psychodiagnostiek", uit het algemeen doctoraal, moet met succes gedaan zijn. Aan het begin van het studiejaar worden de studenten die kunnen deelnemen ingedeeld in eerste of tweede trimester. In augustus is er een informatieve bijeenkomst voor de deelnemers van het eerste trimester; in november een informatieve bijeenkomst voor die van het tweede.

Inschrijving:

U-Twist.

Gebruik DLO:

Blackboard.

oovapsyc2

Vaardigheidsblok: Psychodiagnostiek, specialistisch deel (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Mw. dr. A. Blöte-Aanhane, mw. drs. E. Bohnen, dr. A. Boon, dr. G.E. Lancioni, mw. dr. W.C.M. Resing
Studiepunten:	9
Niveau:	doktoraal
Jaar:	3
Periode:	1e semester

Coördinator:

Mw. dr. W.C.M. Resing, kamer 2 A17, tel. 071-5273680.
Spreekuur: dinsdagen 13 - 14 uur voor alle vragen over diagnostiek en over de basisaantekening psychodiagnostiek.e-mail: resing@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Vergroten van inzicht in het diagnostisch proces; trainen van vaardigheid in afname, scoring en interpretatie van testmateriaal; introduceren van tests en vragenlijsten op het gebied van kinder- en jeugdzorg en onderwijs; trainen van vaardigheid in mondelinge en schriftelijke rapportage van testgegevens.

We gaan in op diagnostische vragen over kinderen en adolescenten, in zowel hulpverlening als onderwijs. Alle fasen van het diagnostisch proces - anamnese, hypothese-vorming, toetsing en advisering - komen aan de orde. We gebruiken literatuur, test- en casusmateriaal. Anamnese zal in rollenspel geoefend worden. Verder zal er video-materiaal geanalyseerd worden en, indien mogelijk, zal een test-afname via het one-way-screen gevolgd kunnen worden. Ook is er veel aandacht voor rapportage.

Onderwijsvorm:

Groepen van max. 15 studenten. Schriftelijke verslagen, individueel mondelinge toets. Bijzonderheden volgen tijdens de cursus.

Studiemateriaal:

1. Kievit, Th., Wit, J. de, Groenendaal, J.H.A., & Tak, J.A. (Red.) (1998, 5e druk). Handboek Psychodiagnostiek voor de Hulpverlening aan Kinderen. Utrecht: De Tijdstroom.
2. Resing, W.C.M., Evers, A., Koomen, H.M.Y., Pameijer, N.K., Bleichrodt, N. & Boxtel, H. van (2002). Indicatiestelling: Conditie en Instrumentarium. Amsterdam: NDC/Boom.

Toetsing:

Schriftelijke verslagen, individueel mondelinge toets. Bijzonderheden volgen tijdens de cursus.

Ingangseis/advies:

De cursus "Psychometrie en psychodiagnostiek", uit het algemeen doctoraal, moet met succes gedaan zijn. Aan het begin van het studiejaar worden de studenten die kunnen deelnemen ingedeeld in eerste of tweede trimester.

Rooster:

Periode: 1e en 2e semester.
Avondonderwijs: 2e semester.

Inschrijving:

U-Twist.

Gebruik DLO:

Blackboard.

vaartplpi2

Vaardigheidsonderdeel Presenteren van informatie (*>terug naar overzicht*)

Opleiding: Psychologie

Docent(en):	Dr. N. Metaal, Dr. J. Groeneweg (Cognitieve ps.); Dr. M. Veenman (Ontw. en onderw.ps.)
Studiepunten:	7
Niveau:	doct.ond.
Jaar:	3
Periode:	1e trimester

Coördinator:

Sectie Cognitieve Psychologie: Dr. N. Metaal, kamer 2-C03, tel. 5273651, E-mailadres: metaal@fsw.LeidenUniv.nl
Sectie Ontwikkelings- en Onderwijspsychologie: Dr. M.V.J. Veenman, kamer 2-A18, tel. 5273463, E-mailadres: veenman@fsw.Leidenuniv.nl

Omschrijving:

Of het nu om een advies, een standpunt, een onderzoeksresultaat of een werkoverzicht gaat, iedere psycholoog moet op overtuigende wijze zijn of haar werk kunnen presenteren aan anderen. Wie niet in staat is het belang van het eigen werk voor collega's, opdrachtgevers, cliënten, studenten en boven- of ondergeschikten helder over te brengen, loopt opdrachten mis, vermindert promotiekansen of brengt de continuering van de aanstelling in gevaar. 'Presenteren van informatie' is als academische vaardigheid voor iedereen van wezenlijk belang. In dit vaardigheidsblok gaat het om mondelinge overdracht van informatie: om de vaardigheid een gestructureerd en enthousiasmerend verhaal te vertellen over (een deelgebied van) de psychologie in het algemeen en over het eigen werk in het bijzonder. We beperken ons tot drie vormen van informatieoverdracht: een voordracht houden, een hoorcollege geven en een werkgroep begeleiden.

Onderwijsvorm:

De cursus bestaat uit elf werkgroepbijeenkomsten. Ten einde tijdens de werkgroepbijeenkomsten alle deelnemers in staat te kunnen stellen met alle vormen van informatieoverdracht te oefenen, is per bijeenkomst vier uur uitgetrokken. De cursus wordt afgesloten met een tentamen en een externe presentatie. Het tentamen gaat over de literatuur (zie Studiemateriaal). De externe presentatie behelst een voordracht, een hoorcollege of een werkgroep van ongeveer 45 minuten voor een 'vreemd' publiek. De deelnemers bepalen zelf, uiteraard in overleg met de betreffende instantie, het tijdstip van hun externe presentatie. De eerste helft van de cursus loopt van begin november tot half december 2002, de tweede helft van half januari tot eind februari 2003. De studiebelasting is 5 studiepunten. Dit impliceert dat er gedurende de twaalf werkweken twee volledige werkdagen dienen te worden gereserveerd voor deze cursus. Tijdens de bijeenkomsten houdt elke deelnemer in ieder geval een voordracht, een hoorcollege en een werkgroep. Tijdens de laatste twee bijeenkomsten krijgt elke deelnemer een herkansing voor de zwakste van de drie voorafgaande presentatievormen. Behalve literatuur lezen en veel oefenen in het houden van diverse soorten voordrachten, zullen de deelnemers individueel of in groepsverband opdrachten maken, die door de docenten zullen worden beoordeeld. Eén zo'n opdracht is bijvoorbeeld het bijwonen en systematisch evalueren van een hoorcollege voor eerstejaars psychologiestudenten.

Studiemateriaal:

Ter ondersteuning van de oefeningen om de vaardigheid 'presenteren' te verwerven, wordt literatuur aangeboden. Deze bestrijkt de volgende vijf terreinen: psychologisch (bijvoorbeeld het tegengaan van sprekersangst), communicatief (bijvoorbeeld podiumgedrag, articulatie, intonatie, oogcontact), technisch (bijvoorbeeld het inzetten van hulpmiddelen als 'powerpoint'), inhoudelijk (bijvoorbeeld de afstemming op de doelgroep, de structuur van het verhaal) en organisatorisch (bijvoorbeeld de voorbereiding).

Toetsing:

Bij de bepaling van het eindcijfer worden het tentamencijfer en het cijfer voor de externe presentatie als uitgangspunt genomen. Er zal echter ook rekening gehouden worden met de volgende punten:- aanwezigheid: er wordt van uitgegaan dat de deelnemers alle bijeenkomsten bijwonen- de kwaliteit van de inbreng tijdens de werkgroepbijeenkomsten, zoals die bij de bespreking van een presentatie van een andere student- de kwaliteit van de ingeleverde werkgroepopdrachten- de kwaliteit van de presentaties.

Ingangseis/advies:

Er wordt voortgebouwd op het onderdeel 'een voordracht houden' van het tutoraat in het eerste studiejaar en op de cursus communicatievaardigheden in het tweede studiejaar. De relevante passages in de bijbehorende syllabi dienen van te voren te worden bestudeerd. Daarnaast wordt aanbevolen kennis van de relevante literatuur uit de twee eerste studiejaar op te frissen, zoals het leerboek van Inleiding (Zimbardo et al. 1995, met name hfst. 8) en de leerboeken van functieleer, ontwikkelings- en onderwijspsychologie, en sociale en organisatiepsychologie).

Inschrijving:

via U-TWIST

P7677

Vaardigheidsonderdeel Oefenexperiment (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	diverse docenten sectie Cognitieve Psychologie
Studiepunten:	9
Niveau:	doct.ond.
Jaar:	3
Periode:	1e semester

Omschrijving:

Verplichte cursus voor de studenten van de afstudeerrichting Cognitieve Psychologie, met uitzondering van de studenten die de Theoretische Psychologie-variant volgen. Het doel van de cursus is het in nauwe samenwerking met één van de docenten doorlopen van de gehele onderzoekscyclus. Men zoekt zelfstandig, op grond van persoonlijke interesses, contact met enkele docenten van de sectie Cognitieve Psychologie bij wie men wel een experiment zou willen doen (zie overzicht medewerkers op de site van de sectie Cognitieve psychologie). Na informatie ingewonnen te hebben kiest men voor een onderwerp. Het oefenexperiment is niet aan een periode gebonden. De tijdsinvestering per week en daarmee de looptijd wordt in overleg met de betrokken docent vastgesteld.

Onderwijsvorm:

In overleg met de betrokken docent preciseert men de vraagstelling op grond van een aantal artikelen, ontwerpt de proefopzet, schrijft programma's voor stimulusaanbieding, experimentbesturing en

dataregistratie, verzamelt proefpersonen, voert het experiment uit, analyseert de gegevens en rapporteert.

Studiemateriaal:

Afhankelijk van het onderwerp wordt in overleg met de betrokken docent de literatuur bepaald.

Toetsing:

Eindverslag; honorering volgt op het, naar tevredenheid van de docent, voltooiën van deze cyclus.

Inschrijving:

via U-TWIST

P2754C

Multivariate Analyse 1 (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. A. Mooijaart
Studiepunten:	4
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Dr. A. Mooijaart, kamer 2B09, telefoon: 071 527 3770. Emailadres: Mooijaart@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Doelstelling is inleiding in enkele gebruikelijke methoden van multivariate analyse gebaseerd op matrix algebra. Aandacht voor de onderlinge relaties tussen de methoden en voor het toepassen in de praktijk met behulp van SPSS. In de psychologische onderzoekspraktijk worden meestal meerdere variabelen van elk individu gemeten. Te denken valt aan meerdere test scores of de antwoorden op de verschillende vragen van een vragenlijst. Het doel van multivariate analysemethoden is om deze gegevens gezamenlijk en in hun samenhang te bestuderen. In de cursus MVA 1 worden - naast een algemene inleiding - de volgende technieken behandeld: - multipele regressie (het voorspellen van één criteriumvariabele uit meerdere predictoren); - multivariate variantie-analyse (MANOVA) voor twee en meer groepen (het opsporen van de effecten van één categorische onafhankelijke variabele met twee of meer niveaus op meerdere afhankelijke variabelen, waarbij de onafhankelijke variabelen vaak experimenteel gemanipuleerd zijn) - assumpties van multivariate variantie-analyse (MANOVA); - discriminant analyse (hoe kunnen we verschillende groepen personen, die op meerdere variabelen gemeten zijn, optimaal van elkaar onderscheiden?); - factoriële ANOVA en MANOVA (het bestuderen van de effecten van meerdere categorische onafhankelijke variabelen op één of meer afhankelijke variabelen); - covariantie-analyse univariaat en multivariaat (variantie-analyse waarbij men de effecten op de afhankelijke variabelen van één of meer categorische onafhankelijke variabelen wil corrigeren voor de effecten van één of meer numerieke achtergrondvariabelen); - stepdown analyse (het zoeken

naar die afhankelijke variabelen die het meest bijdragen aan de multivariate effecten in MANOVA en discriminant analyse).

Onderwijsvorm:

10 x 2 uur hoorcollege en zelfstudie

Studiemateriaal:

Tabachnick, B.G. en Fidell, L.S. Using (2001) Multivariate Statistics (ISBN 0-321-05677-9)

Toetsing:

tentamen en opdrachten

Ingangseis/advies:

Matrix Algebra

Rooster:

6 jan t/m 10 mrt 2003
tentamen 17 mrt 2003

Inschrijving:

Mogelijk tot 1 januari 2003 per email bij Brigitte Fernane-Rozier (fernane@fsw.leidenuniv.nl)

P7717

Vaardigheidsonderdeel Analyse en diagnose (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. P. de Heus, dr. F. Harinck e.a.
Studiepunten:	9
Niveau:	400
Jaar:	3
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Dr. P. de Heus

Omschrijving:

Doel is het oefenen in data-analyses die veel gebruikt worden in de sociale en organisatiepsychologie. In deze module gaat men, aan de hand van colleges en opdrachten, oefenen met het zelf analyseren van onderzoeksgegevens, om aan de hand daarvan te komen tot een diagnose over de

onderzoeksvraag. Hierbij komen zowel technieken aan bod die van belang zijn bij veldonderzoek (regressie-analyse, causale modellen) als technieken die veel gebruikt worden bij experimenteel onderzoek (variantie-analyse). De werkvorm is enigszins afwijkend van Probleemstelling en Design in de zin dat het accent meer ligt op het maken van standaard-opdrachten in tweetallen, zodat elke student met elke techniek kan oefenen. De studiestof en opdrachten zijn zodanig dat kennis meer overgebracht wordt in de vorm van colleges en er een week tussen college en werkgroep is om de studenten de gelegenheid te geven de opdrachten te maken (die tijdens de werkgroep worden doorgesproken). Bij de opdrachten dient men niet alleen data-analyses met de computer uit te voeren, maar het accent ligt evenzeer op de verslaglegging.

N.B. Om deze cursus (met een groot aantal computer-opdrachten) over een langere periode te spreiden, vinden de eerste twee bijeenkomsten reeds plaats aan het eind van het 1e trimester! Indien deze inroostering studenten uit andere afstudeer-richtingen ernstige planningsproblemen oplevert, kunnen zij contact opnemen met de coördinator om een individuele oplossing te vinden.

Toetsing:

Opdrachten en tentamen. Deelname aan de werkgroepen is verplicht. Alle opdrachten worden becijferd en gemiddeld tot één opdrachten-cijfer. Eindcijfer is het gemiddelde van het opdrachten-cijfer en het tentamen-cijfer, met als randvoorwaarde dat geen van beide lager dan 4 mag zijn.

Inschrijving:

Via U-Twist

P7676

Vaardigheidsonderdeel Schrijven van een onderzoeksverslag (*>terug naar overzicht*)

Curriculum:	Psychologie
Teacher(s):	Prof. Dr. P. Hudson
Credits:	1.0
Level:	doct.ond.
Year:	3
Period:	2nd trimester

Coördinator:

Prof. dr. P.T.W. Hudson, kamer 2-A49A, tel. 5273627, E-mailadres: hudson@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

Verplichte cursus voor de studenten, die de Functieleer-variant van de afstudeerrichting Cognitieve Psychologie volgen. Dit is een intensieve cursus waarin o.a. geleerd wordt wat de logische stappen (en bijbehorende valkuilen) zijn in het opschrijven van een experiment/onderzoek, hoe de APA-normen voor publicaties toe te passen, hoe de gegevens in geschikte tabellen en figuren te presenteren, en hoe correct te refereren aan andere publicaties.

Onderwijsvorm:

3 Hoorcolleges van 2 uur.

Studiemateriaal:

Reader *Scientific English* . Pitfalls and problems. K.Hudson, verkrijgbaar bij aanvang van de cursus bij prof. dr. P. Hudson.

Toetsing:

Opdrachten.

Inschrijving:

via U-TWIST

ftpkvpasca2

Programmeren in Pascal en on-line experimenteren (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. W. La Heij, Drs. C.J. Verduin
Studiepunten:	6
Niveau:	doct.ond.
Jaar:	3
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Dr. W. La Heij, kamer2-B18, tel. 5273636, E-mailadres: laheij@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

Deze cursus wordt als keuzevak aangeboden maar kan beschouwd worden als een vaardigheidsonderdeel en wordt derhalve sterk aangeraden voor de studenten Cognitieve psychologie.

1. Programmeren in Pascal;
2. Programmeren van on-line experimenten.

In het eerste onderdeel wordt de student vertrouwd gemaakt met het ontwikkelen en testen van eenvoudige programma's in de programmeertaal PASCAL. Aan de orde komen o.a.: algoritmen, procedures, functies, arrays en in- en uitvoer. In het tweede onderdeel wordt deze vaardigheid gebruikt voor het schrijven van programma's die een experiment besturen, waarbij de nadruk ligt op experimenten zoals die binnen de cognitieve psychologie vaak worden uitgevoerd. Aan de orde komen: het definiëren van stimuli, randomisatie procedures, aanbieden van stimuli, registreren en opslaan van reacties van proefpersonen en een eerste analyse van de data.

Onderwijsvorm:

11 hoorcolleges van 2 uur. 11 practica van 2 uur.

Studiemateriaal:

Koffman E.B. (1998, 5th edition, webupdate) *Turbo Pascal*. Addison-Wesley, Reading, Ma.
Syllabus *Programmeren in Pascal*
Syllabus *Programmeren On-line experimenteren 2002/2003* (deze syllabus is vanaf half februari verkrijgbaar bij de centrale verkoop, servicedesk 1e verdieping, FSW).

Toetsing:

Deeltoetsen en eindopdracht. Bijwonen van de colleges en het maken van de toetsen is verplicht.

Inschrijving:

Via inschrijflijst (vanaf ongeveer een maand voor aanvang) op onderwijsprikbord van de sectie Cognitieve Psychologie tegenover kamer 2 A51 of via E-mail: Latooy@fsw.Leidenuniv.nl

P7715

Vaardigheidsonderdeel Probleemstelling van een onderzoek ([>terug naar overzicht](#))

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. N. Metaal
Studiepunten:	4
Niveau:	doct.ond.
Jaar:	3
Periode:	2e trimester

Coördinator:

Dr. N. Metaal, kamer 2-C03, tel. 5273651, E-mailadres: metaal@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

De eerste stap van een onderzoeksopzet - de probleemstelling ofwel een plan waarin wordt vastgelegd waarom (de doelstelling) en wat (de vraagstelling) onderzocht gaat worden – is een ondergeschoven kindje in het onderwijs in onderzoeksvaardigheden. Niet zelden wordt bijvoorbeeld in het tweedejaars onderzoeksproject, om tijd te besparen, de probleemstelling van tevoren door de docent ingevuld. Studenten zijn mede daardoor vooral geschoold in vaardigheden die gerelateerd zijn aan de uitvoering van een onderzoek, zoals het kiezen en gebruiken van methoden van dataverzameling en data-analyse. Het gebrek aan aandacht voor de eerste onderzoeksfase is er mede oorzaak van dat een van de meest voorkomende struikelblokken bij het maken van een scriptie een onvoldoende uitgewerkte probleemstelling is. In deze cursus is het formuleren van een probleemstelling expliciet aandachtspunt.

Onderwijsvorm:

De cursus bestaat uit zeven werkgroepbijeenkomsten van twee uur.

De deelnemers worden verdeeld over subgroepen van 2 á 3 studenten. Elke subgroep ontwikkelt een 'eigen' onderzoeksplan, waarin de formulering van een probleemstelling centraal staat. De voortgang wordt wekelijks schriftelijk gerapporteerd. De wekelijkse rapportages zijn te beschouwen als tussentijdse verslagen, die door de docent worden beoordeeld en tijdens de plenaire werkgroepbijeenkomsten zullen worden becommentarieerd. Het eindproduct bestaat uit de definitieve versie van het onderzoeksplan.

Studiemateriaal:

Verschuren, P.J.M. (1999). *De probleemstelling voor een onderzoek*. Utrecht: Het Spectrum. Aula paperback. De rest van de literatuur wordt later bekend gemaakt.

Toetsing:

Bij de bepaling van het cijfer wordt de laatste versie als uitgangspunt genomen. Er zal echter ook rekening worden gehouden met de kwaliteit van de deelopdrachten en de inbreng tijdens de werkgroepbijeenkomsten.

Inschrijving:

via U-TWIST.

mtvaqe2

Quasi-experimental design ([>terug naar overzicht](#))

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	dr. C.M. van Putten
Studiepunten:	6
Niveau:	doctoraal
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Dr. C.M. van Putten, kamer 2B20, telefoon: 071 - 527 3378. Emailadres: putten@fsw.leidenuniv.nl

Omschrijving:

Learning about quasi-experimental designs; learning about problems in internal, external, construct, and statistical conclusion validity for each type of design; learning about the selection and application of instruments and methods of data analysis for quasi-experiments. Making an analysis of validity problems and doing a secondary data analysis of a published quasi-experiment; writing a research report about it.

Onderwijsvorm:

Course with assignments for presentations and short papers; discussions about cases; reanalysis of data from a quasi-experiment.

Studiemateriaal:

Syllabus and papers

Toetsing:

Active participation during all meetings; short papers, presentations; final report.

Ingangseis/advies:

Basic knowledge and skills (SPSS) for (multiple) regression analysis, AN(C)OVA and repeated measurements. This course is obligatory for students in Methods and Techniques of psychological research (applied research and research consultancy) and it is strongly recommended for students in Health Psychology and other units with intervention, evaluation, and field studies.

P7716

Vaardigheidsonderdeel Probleemstelling en Design (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. J.J. Knegtmans
Studiepunten:	6
Niveau:	400
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Dr. J.J. Knegtmans

Omschrijving:

Het doel van de cursus is algemene kennis omtrent het ontwerpen van een probleemstelling, het opzetten van een onderzoek en het construeren van een vragenlijst, toe te passen op een concreet probleem uit de sociale en organisatiepsychologie. Er wordt gewerkt met een combinatie van plenaire sessies en bijeenkomsten in kleine groepen waarin opdrachten worden besproken.

Toetsing:

Tijdens deze cursus vindt toetsing plaats over de literatuur, een voorwaarde om de cursus te kunnen vervolgen. Voorts moeten alle opdrachten - waaronder de eindversies van onderzoeksopzet en vragenlijst - voldoende gemaakt worden.

Inschrijving:

via U-Twist

Gebruik DLO:

Blackboard

ftpkverts2

Programmeren van experimenten in ERTS en E-prime (*>terug naar overzicht*)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Drs. L.S. Colzato, Drs. E. Akyürek
Studiepunten:	4
Niveau:	doct. ond.
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

ERTS: Drs. L. Colzato, kamer 2-B21, tel. 5273407, E-mailadres: colzato@fsw.LeidenUniv.nl
E-prime: Drs. E. Akyürek, kamer 2-A43, tel. 5273883, E-mailadres: akyurek@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

Voor het programmeren van experimenten in de Cognitieve Psychologie kan gebruik gemaakt worden van de speciaal daarvoor ontwikkelde talen ERTS en E-prime. De deelnemers zullen in beide programmeertalen meerdere experimenten ontwikkelen. Daarbij zal o.a. het aanbieden van figuren en geluiden (spraak) aan bod komen.

Onderwijsvorm:

ERTS: 5 bijeenkomsten van 2 uur.
E-prime: 5 bijeenkomsten van 2 uur.

Studiemateriaal:

ERTS: Syllabus ERTS, beschikbaar in de loop van maart 2003 bij Drs. L. Colzato.
E-prime: hand-outs.

Toetsing:

ERTS: tentamen (over theorie + een praktijkopdracht).
E-prime: praktijkopdrachten.

Ingangseis/advies:

Deze cursus bouwt voort op de cursus " Programmeren in Pascal en on-line experimenteren".

Inschrijving:

Via inschrijffijst (vanaf ongeveer een maand voor aanvang) op onderwijsprikbord van de sectie Cognitieve Psychologie tegenover kamer 2 A51 of via E-mail: Latooy@fsw.Leidenuniv.nl
Maximaal aantal toe te laten studenten: 10

P7707B

Vaardigheidsonderdeel Variantie-analyse (>terug naar overzicht)

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. P. de Heus (Sociale- en org. ps.), dr. J. Groeneweg (Cognit.ps.)
Studiepunten:	4
Niveau:	doct.ond.
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Dr. P. de Heus, kamer 2-A24, tel. 5273716, E-mailadres: Deheus@fsw.Leidenuniv.nl

Omschrijving:

Verplichte cursus voor de studenten, die de Functieleer-variant van de afstudeerrichting Cognitieve psychologie volgen.

Theoretische en praktische kennis van variantie-analytische procedures voor de analyse van veel voorkomende proefopzetten. Leren toepassen met behulp van SPSS (ONEWAY, ANOVA en MANOVA). Bij variantie-analyse gaat het erom of verschillende combinaties van waarden van (categorische) onafhankelijke variabelen (condities) een verschillend effect hebben op een bepaalde criteriumvariabele. Dit soort onderzoek wordt veel verricht in laboratorium situaties bij functieleerexperimenten (waar de condities bijvoorbeeld verschillende stimuli zijn en de afhankelijke variabele reactietijd), bij sociaal psychologische experimenten (waar de condities bijvoorbeeld verschillende 'omgevingen' zijn en de afhankelijke variabele een of andere 'prestatie'), enzovoort. Het accent ligt op het toepassen van de theorie op bestaande gegevensbestanden met behulp van SPSS.

Onderwijsvorm:

11 Hoorcolleges van 2 uur.

Studiemateriaal:

Stevens, J.P. (1999, 2e ed.). *Intermediate Statistics. A modern approach*. Hillsdale, N.J.:Lawrence Erlbaum Ass. ISBN 0-8058-0492-7

Toetsing:

Oprachten en tentamen. Alle opdrachten worden becijferd en gemiddeld tot **een** opdrachten-cijfer. Eindcijfer is het gemiddelde van het opdrachten-cijfer en het tentamen-cijfer, met als randvoorwaarde dat geen van beide lager dan 4 mag zijn.

Inschrijving:

Aanmelden via U-TWIST.

P7711

Vaardigheidsonderdeel Inhoudsanalyse ([->terug naar overzicht](#))

Opleiding:	Psychologie
Docent(en):	Dr. N. Metaal
Studiepunten:	4
Niveau:	doct.ond.
Jaar:	3
Periode:	3e trimester

Coördinator:

Dr. N. Metaal, kamer 2-C03, tel. 5273651, E-mailadres: metaal@fsw.LeidenUniv.nl

Omschrijving:

Psychologen verzamelen data door mensen in een gecontroleerde omgeving te manipuleren (experiment), door hen te bekijken (observatie), door hun vragen te stellen (interview en enquête), of door hun producten te analyseren (inhoudsanalyse). In deze module gaat het om de laatstgenoemde methode, in het bijzonder om de analyse van verbaal materiaal. Doel is inzicht verwerven in inhoudsanalyse als intersubjectieve, systematische en theoretische relevante analyse van de inhoud van communicatie en vaardigheid te verwerven in het uitvoeren van een inhoudsanalyse, inclusief het ontwerpen van een inhoudsanalytisch instrument.

Onderwijsvorm:

De cursus bestaat uit zeven werkgroepbijeenkomsten van twee uur. De deelnemers worden verdeeld over subgroepen van 3 á 4 studenten. Elke subgroep ontwikkelt een 'eigen' onderzoeksplan, waarin gebruik zal worden gemaakt van inhoudsanalytisch onderzoek en voert vervolgens dit onderzoek uit. De voortgang wordt wekelijks schriftelijk gerapporteerd. De wekelijkse rapportages zijn te beschouwen als tussentijdse onderzoeksverslagen, die door de docent worden beoordeeld en tijdens de plenaire werkgroepbijeenkomsten worden becommentarieerd. Het eindproduct bestaat uit de definitieve versie van het onderzoekverslag.

Studiemateriaal:

Neuendorf, K.A. (2002). *The content analysis guidebook*. London: Sage Publications.

Toetsing:

Bij de bepaling van het cijfer wordt de laatste versie van het onderzoeksrapport als uitgangspunt genomen. Er zal echter ook rekening worden gehouden met de kwaliteit van de deelopdrachten en de inbreng tijdens de werkgroepbijeenkomsten.

Inschrijving:

via U-TWIST.